

EGYETÉRTÉS

Előfizetési árak: Egész évre 28 korona. Félévre 14 korona.
Negyedévre 7 korona. Egy hónapra 2 korona 40 fillér.
Egyes szám helyben és vidéken 10 fillér.

Főszerkesztő
Dr. PAP ZOLTÁN

Szépirodalmi főmunkatárs
EÖTVÖS KÁROLY

Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI., Eötvös-utca 32.
TELEFON-SZÁM:
Szerkesztőség 788. Kiadóhivatal 706.

Szerb háború.

Budapest, február 11.

A Balkán-kérdés ismét nagyon komolyra fordult. A külügyminiszter beadta a monarchia népeinek és nemzeteinek, hogy az az ötven és egynéhány millió, amit Törökországnak fizetni fogunk, az utolsó áldozat, amit Boszniaért hoznunk kell s egyszerre bombaként csapott tegnap a békés hangulatba a hír, hogy a nagyhatalmak szabad kezet adtak a monarchiának Szerbiával szemben, s hogy egy szerb háború előestéjén állunk.

Soha még nagyobb ámitást a monarchiával szemben el nem követtek, mint elkövetett Aehrenthal, mikor az annexiót ajánlotta, s mikor azt a béke biztosítékának tüntette föl. Még a delegációkban is olyan önérzetes hangon beszélt, mintha valósággal providenciális államférfiu volna, s dicsőhimmuszokat zengetett magának arról, hogy a monarchiát az eddigi tespedésből ő van hivatva a tettek mezejére vezetni.

De azóta a babérait jobbról és balról megtépdesték s olyan demars következett be, amelynél szegyenletesebbre még eddig nagyhatalom nem kényszerítettet. Valósággal könyörögni kellett, hogy a szignatárius hatalmak az annexió

miatt nyíltan szembe ne helyezkedjenek monarchiánkkal, s az önérzettől duzzadó külügyminiszter végre is pénzel volt kénytelen Törökországot engedékenységre bírni, azt a Törökországot, amelyet mint teljes quantitá negligeablen tüntetett fel az annexió bejelentésekor.

Amellett egész hadsereget kellett leküldenünk Szerbia és Montenegró ellen s máris több mint kétszáz milliós póthitel az, amivel a monarchiának ezt a Balkán-kalandot meg kell fizetni. Békés polgárok szakítottak el rendes foglalkozásuktól, s családfentartók ragadtattak ki tél idejére a családjuk köréből. Ugy látszik még mindez nem volt elég, hanem még egy háborút is kell a Balkánon viselnünk csak azért, hogy a pragmatika szankezió Boszniára is kiterjesszék s hogy Bosznia és Hercegovina uralmaért Ausztria és Magyarország közt újabb konfliktus teremtessek, mintha már eddig is nem volna több, mint amennyit állambölcseink el tudnának intézni.

Bécsi hírek szerint vezető körök nagyon csörtetik a kardot Szerbia ellen, sőt állítólag már ultimátumot készülnék küldeni Belgrádba, melynek nyomán aztán nemsokára hadsereget küldenének. A bécsi lapok már telve vannak háborús hírekkel s tisztán Szer-

biára tolják a háború esetleges kitérésének ódiáját.

S most, mikor talán csak napok választanak el attól, hogy a koczka nagyon kedvezőtlenül dőljön el minden békeszerető polgár számára, nem hallgathatjuk el azt a vádat, hogy meggyőződésünk szerint a háborúnak, ha most kitérne, vezető körök szemében egészen más rendeltetése volna, mint az, amit bevallanak.

Szerbia ma már teljesen izolálva van, s néhány népgyűlés és néhány sajtótámadás az egész, amire velünk szemben Szerbia képes. Pénze nincs, hadserege ugyszólván csak papíron van s ami van, az sincs rendesen felfegyverezve. Ezzel Szerbia nem is gondolhat arra, hogy nekünk komoly bonyodalmakat okozzon, s igazán nem lehet érteni azt a nagy nekirugaszkodást, amit Bécsben vesznek, hogy Szerbiát letapossák.

De rögtön érthető lesz a nagy nekikészülődés és a fegyvercsörtetés, ha kissé átnézünk a bécsi szitán. Nincs senki politikusaik közt, aki ne tudná, hogy monarchiánk csak azért akar Szerbia ellen háborút indítani, hogy Szerbia kaparja ki Bécs számára a létszámmelést a magyaroktól.

A hadügyi kérdések rendezése Bécsben ismét megfeneklett. A közös

Lemegy a kortina...

Irtá: Váradi Antal.

(Utáparomás tilos.)

Mikor egy esti fényes, kedves, mosolygó csalódás után lemegy a kortina, elsötétül a szín és kabátjukat húzó, kalapjaikat fölrakó asszonyok, férfiak tódulnak a hideg, nyirkos utcára, milyen furesa odakünn a jőzön, a csalódás nélküli, vagyis: festett csalódás nélküli hideg világ...

Bizonyos bánat ül egy pillanatra a lelkem, miért nem tartott tovább a varázs?... Miért kellett már fölébrednünk?...

Olyan jól esik áltatni magunkat... És olyan rossz a valóra ébredés.

Hát még, ha tudjuk, hogy utóljára ment le ez a kortina, a szín végkép elsötétült, a színpadon ezután már csak a csákány meg a fűrészfognak dolgozni... Mentül több illúzió volt köteve ahhoz a színpadhoz, amely örökre elsötétül, annál komorabb a temetése. Legkomorabb volt a budai népszínházé.

Történelmi idők szülötte volt az eszme, egy nagy diadal a budai némettség fölött, amely zsarnokilag követelte évszázadon át a maga német színészetét és fumigálta a magyart. Végre megvirradt, s amit Kelemenék és a kassaiak szenvedtek a Várszínházban, rekompenzálandó volt azt Buda városa, mikor Molnár György kérésére és nagy utánajárása következtében megengedte, hogy a régi török mecsétből színházat csináljanak. Sőt jelentékeny összeggel járult ugy az építéséhez, mint a főntartásához.

Azon a helyen, ahol most a sikló följá-

rása van, Mátyás király korában udvari istálló állottak. Ezekből a török hódotság korában egy török iskolát és mellette mecsét csináltak. Mikor 1686-ban kiverték Budáról a törököt, pusztán és elhagyatva állt a két épület, aztán városi raktár lett, lomok tárháza, rombadólt, elporladt, míg nem a tizenkilencedik század hatvanas évei új virradást hoztak rá. Molnár György érkezettnek látta az időt, amikor Budán magyar színházat lehessen építeni, s meg is csinálta. Megnyitására, virágzására sokat irtam. Most megírom a budai népszínház alkonyát is.

Valamikor, hajh, gyönyörű időket élt nagy Molnár György uram, aki emlékirataiban csak „Kántor Gyuszi“-nak nevezi magát, s száz-egynéhányszor adta benne Bem Apót, Dunanant, meg az Ördög Piluláit. Ez volt a századvég „elou“-ja. Soha ilyen látványosságot magyar színpadon...

Mikor a Bem Apó utolsó felvonásában széjjelment a színpad háttere s a szemközti hegyoldalon kigyuladtak a röppentyűk és sistergett a görög tüz, rivallt a honvédek diadalordítása és zengett a Rákóczi-induló: a vidékről feljött atyafi, aki nagy könyök- és ökölharcok után jutott egy biléthez, megindultan törülgette a szemét és a hidon át folyton ezt hajtogatta: hazám, hazám, édes hazám!... és ment a pipába, vagy a komlóba, hogy ott sirjon tovább magyarádi mellett örömkönyeket; mikor aztán már délután négy óraker nem volt jagy és Kántor Gyuszi a szemben levő kávéház ablakából nézegette a legyőzött Budát, mikor a Lánczihidon megakadt a forgalom az áttóduló meg visszaözönlő közönség tömegétől... hejh: azok szép idők voltak... De mikor aztán nem

nőtt már maga-abbra a Babylász gyertyája az Ördög Piluláiban, s nem nyílt és csukódott többé a varázslugas, s a pujkává változott patikárus nem kurrogott a közönség harsogó kacajja között, hanem ásitott az üres nézőtér, pislogtak a gyatra gázlámpák és elaludt a kasszában vén Gyöngyösi apó... Az már a hanyatlás szomorú esztendeje volt...

Még egyszer megpróbálkozott vele egy vállalkozó vidéki direktor, Miklósy Gyula. Ez belement a desperátus vállalkozásba, de nem vitte soká, 1870. április tizedikén beadta a kulesot...

— E ezimet: Budai Népszínház utóljára irtuk le e rovatban, szomorkodik a Fővárosi Lapok szinbírálója, 1870. április 12-ikén, — mint épület, szóba jöhet még egy darabig, amíg el nem hordják, hanem mint színház, virágvasárnap estéjén, e szép tavaszi ünnepen ért véget...

Eppen virágvasárnapja volt. A föltámadás nagy ünnepét megelőző vasárnap, amikor örökre és mindmáig föltámadás nélkül csukta be kapuit a budai népszínház, melynek büszke fölírása az volt, hogy „Hazafiság a nemzetiségnek!“... Elpárolgott a hazafiság, megfélekedezett róla a nemzetiség.

Egyik ujság azt írja róla, hogy a közönség egy év óta távolléte által demonstrálta, hogy nincs rá szüksége. Mivel pedig ellenben Buda városának nagyon is szüksége van arra a pénzre, amelyet e szép telekből bevehet: sorsa el lön határozva.

Ez a sors pedig a feloszlás, Miklósy szin-társulata, — írja Vadnay, — mely utóljára működött benne, nem tehetett már egyebet, mint az orvos, kit a végesüggedésben hívnak a beteghez. Kapkodott ide-oda, — s mivel

hadügyminiszter már hónapok óta tárgyal a két kormányral az ugynevezett katonai engedelményekről, de egy talpalattnyira sem tudják ebben a kérdésben a megoldást megközelíteni. Már pedig Bécsben nagyon jól tudják, hogy a magyar parlamenttel semmiféle katonai reformot, semmiféle létszámemelést megszavaztatni nem tudnak addig, míg a magyar nemzeti követelések nem teljesíttetnek. S közelekvő a gyanu, hogy ez a háboru csak ürügy akar lenni arra, hogy a magyar parlamenttől a létszámemelést nemzeti engedelmények nélkül is kicsikarják.

De erről szó sem lehet. Ma már nem vagyunk kiskorúak, s ma már tisztán látjuk azt a vermet, amelyet számunkra készítenek. Tehát bármennyire szükségesnek tartjuk is a monarchia tekintélyének megvédését Szerbiával szemben, merényletnek tartjuk a monarchia békés és munkás polgárai ellen, hogy ok nélkül háborut viseljünk, főleg akkor, mikor egyéb eszközeink is vannak, hogy Szerbia harcias kedvét lelassítsuk. De főleg tiltakozni kell a háboru ellen akkor, mikor ez nyilvánvalóan csak ürügy arra, hogy a létszámemelést a magyar parlamentre rákényszerítsék. Ez olyan frivol játék, amelynek gondolata csak bécsi agyvelőben születhetett meg, s a magyar kormánynak és a magyar parlamentnek kötelessége, hogy ez ellen erejének végső megfeszítésével is tiltakozzék.

Budapest, február 11.

A képviselőház holnap, délelőtt tíz óra körül ülést tart, amelyen harmadszori olvasásban napirendre kerül a földadóról szóló javaslat, majd folytatják az adóreform részletes tárgyalását.

semmisenem használt: lemondással várta a végórát.

Az utolsó előadás a „Két pisztoly“ volt. Nem kívánjuk bírálni, — mondja az egykoru referáda, — mert e színpad már halott... És a holtakról vagy jól, vagy semmit. A végtiszességben nem voltak sokan, s leginkább csak az a résztvevő fiatal közönség, mely e színháznak állandó híve volt, jó és rossz napjaiban, bölcsőtől a sirig. A budai tanuló ifjúságot értem, mely a tanulójegyeket mindig jelentékeny mértékben vette igénybe, — bár e részvétele csak egy csöpp viz volt az égető szomjnak, — s mely mindig zajosan megtapsolta és kihívta azokat, akikben igyekezetet látott.

Nemsokára, — kesereg egy fiatal riportter, — bizony nemsokára ezen a helyen, hol a magyar színészet bajnokai — sok bajjal küzdve, — áldoztak az ügyért, rövid időn nagy vendéglő épül, s benne a friss sör két-ségkívül kapósabb lesz, mint az utolsó idényben színrekerült ujdonságok...

Hát hiszen ez is elparentálás, de nem ez volt a dologban a legkeserűbb, hanem az, hogy annyi száz meg százezer forint, amennyi ebben a színházban megfordult, s amennyivel a népszínházat regen föl lehetett volna építeni, elkallódott, semmiféle számbavehető művészi vagy irodalmi eredményt sem hagyván maga után. Hiszen ki emlegette valaha a budai népszínház irodalmi küldetését? Pedig volt, csak hogy elpendült nyomtalan. Megölték a látványosságok meg az operettek.

De hát privát vállalkozás levén, még szó is kevés férhet hozzá; hiszen megélhetésről volt szó, s saját megélhetésének minden direktor maga a mestere.

Az új véderőtörvény. A honvédelmi minisztériumban ma délelőtt 11 órakor Hoffmann Hugó altábornagynak, a közös hadügyminisztérium osztályfőnökének elnöklésével tanácskozás volt az új véderőtörvényről. E tanácskozások — mint félhivatalosan hangsúlyozták — a mult héten Bécsben megkezdett tárgyalások folytatásának tekintendők és egyáltalán nem időszerű jellegűek. Az elnöklő Hoffmann altábornagyon kívül résztvesznek azokon a közös hadügyminisztérium képviselői, élükön Czapp Károly ezredes, osztályvezetővel, továbbá az osztrák honvédelmi minisztérium képviselőjében Reuber Ottó osztályfőnök és dr. Stöger Ottó miniszteri tanácsos, valamint a m. kir. honvédelmi minisztérium megbízásából Baltz József ezredes és Payr Vilmos miniszteri tanácsos s kívülük még néhány előadó.

A hadsereg ujjaszervezése. Folytatva azoknak az ujjításoknak az ismertetését, amelyeket a hadseregben terveznek, foglalkozunk a műszaki csapatokkal: A vártüzérség nehezebben mozog a gyalogságnál, ritkán is helyezik el, kiképzése, szolgálata és hasznavehetősége a megszokott állomáshoz köti. Mégis a közelmúltban sokat változtattak a vártüzérség elhelyezésén, a mult évben is tizen-nyolc századot helyeztek az olasz határra. A közös hadseregben hetvenkét vártüzérszázad van, néhány év előtt Galiciában huszonnégy, a Duna mentén huszonhárom, a déli erődökben s a tengerparton huszonöt század állomásozott. Most északon, Galiciában, tizenhat, a Duna mentén tizen-negy és az olasz határon negyvenkét század van. A déli határ: a tirolai, karintiai, boszniai, hercegovinai és tengerparti erődök védelmére negyvenkét század alig elég, az északi határra, a Vistula és Szau-vonal a zacezei és szilnavai hid-főerőd, a krakkói, przemisi, jaroslávi és lembergi vár védelmére tizenhat század kevés és kevés a fontos Duna-vonal védelmére tizen-negy század. Ezért negyvennyolc új század — tizenkét zászlóalj — szervezését tervezik, hogy ily módon már békében valamennyi vártüzérszázadot a várba helyezhessék, ahol háboruban harcolni fog. Az újkor háborubán a vezérlés legfontosabb technikai segédesszkeze a vasut, a telegráf és a telefon. Mozgósítás esetén valamennyi főparancsnokságnál, a hadtestnél, a hadosztálynál, erődökben, várakban, vasut-osztály, telegráf- és telefon-osztályt szerveznek.

Valamennyi osztályt a vasut- és táviró-ezred állítja föl. A Korneuburgban állomásozó ezred megépíti a tábori vasutat, ellátja a forgalmat, építi, berendezi és kezeli a tábori telegráfot és telefont és szervezi a dróttalan táviróállomásokat — az egész hadsereg részére. Erre a célra mozgósításkor az ezredet valamennyi hadtest között felosztják, ily módon sehol sincs egységes szervezet, mindenfelé kevés a tiszt, a szakképzett legény s az ezred nem bírja a rengeteg munkát elvégezni. Kerékpáros századok felállítását is tervezik, az idén próbaképpen három századot alkottak, a próbát még nem fejezték be, de valószínű, hogy valamennyi hadtestnél száz-százötven emberből álló kerékpáros-századot szerveznek.

A hadseregben körülbelül tizenötezer főnyi hiány van, a gépfegyver-osztályok felállításához, a tüzérség ideiglenes ujjaszervezéséhez, a haditengerészet létszámemeléséhez, az új hegyi tüzérséghez a szükséges legénységet a gyalogságtól vették el. A még felállítandó gépfegyver-osztályok, a tüzérség ujjaszervezésének befejezése, a műszaki csapatok és a vártüzérség szaporítása is csak több ujoncz besorozása esetén lehetséges. Ezt a létszámemelést a hadvezetőség még az új véderőtörvény benyújtása előtt mint átmeneti intézkedést akarja a törvényhozástól kérni s erre a célra a közös hadsereg részére kerekaszámban huszonkétezer, a magyar honvédség részére a honvéd tüzérség és a gépfegyver-osztályok felállítása céljából körülbelül négyezer ujonczzal kér többet. Ily módon az átmeneti idő alatt a közös hadseregbe 125.000, a magyar honvédségbe 17.000, az osztrák honvédségbe 19.500 ujonczot, összesen körülbelül 161.000 ujonczot soroznának s csak ezután kerülne a sor az új véderőtörvényre. Az új véderőtörvény a részleges kétéves katonai szolgálaton alapul. De mivel a hadvezetőség a kétéves katonai szolgálat bevezetését nem akarja a békelétszám csökkentésével egybekötni, nem is maradhat meg a hároméves szolgálatnak megfelelő ujonczjutalék. A kétéves szolgálat bevezetéséhez szükséges ujonczok számát általában aképpen számítják, hogy ha a hároméves szolgálatnál az ujonczjutalék 100.000 ember, akkor a kétéves szolgálatnál létszám fentartására a felével több — 150.000 ujoncz kell. Az átmeneti létszámemelés révén a közös hadseregbe és a két honvédségbe évenként körülbelül 160.000 ujonczot soroznának be, a kétéves szolgálat bevezetésével

A tagok szerteszét oszlottak. Nem is voltak sokan. Mikor a legjobb színházi időben, „a repülő beduinok“, meg „Korády ur“ vendég szerepelnek, akkor már baj van a kréta körül. Tartottak bár délutáni gyermekelőadásokat, melyeken magyar meg Nestroy-féle bohózatok mulattatták a gyermek-közönséget, áldoztak a mulattatóbb klasszikusoknak, lám, januárban többször színrehozzák a „Néma menyasszonyt“ vagy a „Botesinálta doktort“ — szegény Moliéret is fölzímézték duplán, ahogy a jó vidéken szokás, de sem kóklerek, sem vig klasszikusok, sem gyermek-előadások nem segíthettek. Bóér Emma, Kocsisovszky Boreza művésze sem tehetett csodát. Hiába hívták segítségül Klischeuig apót az ő majom-utánzataival, nem ment lépre a publikum. Hazai névtelen szerzők hangzatos címek alatt eredeti darabokat követnek el, s „Honvédek és papok“ cím alatt Kocsisovszky Boreza felléptével — a honvédek rokkantak javára el is játszzák, de keveset láttak abból a rokkantak, mint ahogy kevesen látták a Honvédek és papokat. Épp úgy üres ház előtt koturnizált végig a deszkákon a Kocsisovszky Boreza jutalomjátékára adott „A nemezis vagy — a házaló zsidó...“ (Berg-féle komédia). Aztán jöttek a Wells tanár röpülő asszonyai. Ki is füttyülték szegényeket. „...Már diadal-mosoly ült ajkán, — Wells tanárnak, — mikor egy éles fütty sivitott végig a termen és követője mindjárt akadt... Furesákat gondolhat ez az amerikai ember a magyarországiakról, hogy még a szellemeket is kifüttyülik“... írja egy színházi referens. A Fővárosi Lapok, pedig ez az orákulum színháznak és művészetnek azt teszi hozzá „Adieu, Wells tanár ur, — pour toujours“...

Ilyen barátságosan bucsuztatták el akkor a vendégművészeket. Februárban a Hickins angol művész-család énekes, burleszk, komikus és amerikai néptáncz előadásai képezik a kétségbeesés szalmaszálát, következő héten a Miatyánk Istent adták, s gyermek-előadásul „Egy magyar honvédcsalád a forradalom után, vagy: a kis honvédsereg s a hü baka...“ Hogy fért a színlapra ez a cím, azon töröm a fejemet...

De minek is kísérem figyelemmel a végpusztulás kapkodásait? A február elején megjelenő lapokban találok ezt a kis ujdonságot: „A népszínházra nézve Buda közgyűlése — (akkor még külön városok voltak Buda és Pest.) — elfogadta a bizottság jelentését, mely a telek eladását ajánlta. Csak Balácsi Antal szólott ellene, miután azt a magyar színészetre hátrányosnak tartja. De ez nem használt, s elhatározták, hogy a mostani népszínházra még csődöt nyitnak egy évre (azaz: pályázatot hirdetnek), miáltal a színházi bizottság gondoskodni fog arról, hogy a magyar színészet a Várba helyeztesse át. Ott ugyan nem fog megélni, — teszi hozzá próféta lélekkel a referens... Igaza volt.

Már a következő napi ujságok azt hirdetik, hogy a budai népszínház „A zárdák titkai“ című új nagy színmű előkészületei miatt február tizenkettedikéig zárva lesz. Tudjuk, hogy mit jelentenek az ilyen előkészületek. A régi vidéki társulatoknál a szökést, az ujjabaknál a deficizet.

Ez a zárdai titok is titok maradt a nagy közönség előtt, mert az ördög sem volt rá kíváncsi. Már most február végén valami más idea után kapkodnak. Hamar egy látványos

ehhez a felét hozzászámítva 240.000 főnyi ujonczjutalék kellene. De, mivel a két éves katonai szolgálat csak részleges, a lovasságnál, a tüzérségnél, a műszaki csapatoknál és a haditengerészetnél megmaradt három év, 240.000 helyett az új véderőtörvény körülbelül 200.000 főnyi ujonczjutalékot állapít meg a mai 130.000-rel szemben.

Az évi ujonczkontingens nagyságát az új törvény ugyanugy állapítja meg, mint a régi, tíz, esetleg öt évenként, az utolsó népszámlálás alapján, s a parlament mint eddig is, minden évben megszavazza az ujonczjutalékot, a hadvezetőség csak a megszavazott kontingenst hívhatja be, a fölülleg a póttartalékba kerül. A fegyveres szolgálatra kevésbé alkalmas ujonczot az ujoncz szervezendő munkás-zászlóaljba osztják két évi szolgálatra és az ujonczjutalékra számítják. Az önkéntességi jogot megszorítják, államköltséges csak az lehet, akinek gimnáziumi, reáliskolai vagy kereskedelmi érettségije van s valóban folytatja tanulmányait. Ezzel a hadvezetőség azt akarja elérni, hogy több intelligens, képzett altiszt szolgáljon két évet a hadseregben. Az új törvény az önkéntest nem számítja az előirt békelétszámba.

Az új véderőtörvény megszünteti a sorshuzást. A sorozó bizottságok évente átlag 260.000 embert találnak szolgáltra alkalmasnak, ebből 130.000 ember az előirt ujonczjutalék, 20—22.000 embert törvényes jogozimen, 30—35.000 embert mint kevésbé alkalmas és 70—75.000 embert mint fölülleg a póttartalékba soroznak. Ez utóbbiak azok a szerencsések, akik a sorozásnál többé nem a véletlen szerencse, de kizárólag a jogzím lesz mértékadó. A hadvezetőség reformtervezete valamennyi fegyvernemet, a katonai igazgatás valamennyi ágát felfelé; célja az utolsó évek mulasztását pótolva, a hadsereg fejlesztése, a harc-képesség fokozása.

A bosnyák anklét. Az alkotmány ügyében egybehívott anklét ma délután második ülését tartotta. A polgári adlatus hosszabb tetszéssel fogadott beszédben ismertette a tanácskozás tárgyát képező kérdéseket és részletes felvilágosításokat adott. A legközelebbi ülés szombaton lesz.

álarczos-bált — jótékony célra. De ez is csüörtököt mondott. — „A népszínház álarczos bálja, — írja a Fővárosi Lapok — a menház javára nem sikerült, holott a színházban gimnasztikai mutatványok, a „Herkulánumban“ pedig magyar és német daltársulatok előadásai is tarkították az estét. A csinosan díszített színházi teremben alig tíz-tizenkét egyszerű álarczos lézengett, a kis számú közönség nagyobb része budai hivatalnokokból, néhány technikusból és alig egy pár honvédből állott. Bezzeg másként van ez a „Neue Welt“-ben, mely sikeresebben germanizál, mint az egykori Bach-kormány“...

Február huszonnyolcadikára a Molnár-régime utolsó előadásul a „Zárdák titkai“ hirdeti a színpad. Ez a Lukácsy-féle rémdráma az Ubryk Borbála krakaui rémhistoriáját tárgyalja, s ebben vett búcsút Molnár, s jelesebb tagjai, Várnay, Vincze, Vinczéné, Toldi és Kovács.

Az igazgató aztán vidékre ment vendégszerpelni, először is Győrbe, ahol III. Richard szerepében lépett föl. Azontul feleségével, Kocsisovszky Borezával, járta a vidéket, először is rokonnál, Kocsisovszky Jusztin igazgatónál kezdvén meg a vendégszolgálatot. Utóda, Miklósy, mindjárt szerencsétlenül kezdte, elkoptatott látványosságokkal, rémdrámákkal és férczünködéssel. Az első héten a „Zsidó honvéd“-del próbált szerencsét, aztán sorra vette a „Szerzetesek, vagy kaland az apáca kolostorban“, majd a „Zsidó apáca és II. József“, meg „Mária Terézia és az utolsó jezsuita“ címűeket. Szép kis repertoír!...

Mikor ezek sem ütöttek be, elővette „Batthyány és az aradi vértanúk“ című alkalmi tákolmányt. Erre nagy előkészületeket

A politika világából.

Budapest, február 11.

Kossuth Ferenc audienciája.

— Holnap minisztertanács lesz. —

A politikai világ még mindig azt várja, hogy Kossuth Ferenc audienciája hozzon változást a feezült helyzetbe. Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszter bécsi utazása azonban újabb halasztást szenved, mivel egészsége még nem állott annyira helyre, hogy lépesöt járhasson. Javulása azonban tartós és remélhető, hogy a jövő hét valamely napján Bécsbe utazhatik, mert csupán egészségi állapotától függ az utazás ideje. Utjában gróf Apponyi Albert kultuszminiszter is elkíséri, de Kossuth kifejezett kívánságára, minél kevesebb képviselő megy vele.

Függetlenségi körökben az osztrák politikai helyzet alakulásában, nevezetesen Bilinski lovag pénzügyminiszterre való kinevezésében azt látják, hogy az új Bienerth-kormány hajlandó lesz a kartelbank felállításához hozzájárulni. Már arról is beszélnek, hogy a kartelbank formuláját, amely fölött Bilinski ismételt tárgyal Popovics államtitkárral, a király is ösméri és Kossuth Ferenc audienciája — amint azt mi ismételt megirtuk — ennek következtében csak informatív jellegű lesz, amely nem fog nagyobb következményekkel jární. A függetlenségi képviselők abban a körülményben, hogy Bilinski utódja a bankkormányzói állásban, mint már jelentettük, Popovics Sándor pénzügyminiszteri államtitkár lesz, szintén a bankkérdés megoldásának valószínűségét látják. A képviselőházban ma már teljes bizonyossággal adták hírül a kinevezést, sőt arról is beszéltek, hogy Popovics már intézkedett a Bécsbe költözködésről is. Popovics utódjául Déry Zoltán pénzügyminiszteri másodállamtitkárt és Földes Béla képviselőt emlegetik. Érdekes azonban, hogy az osztrákok azt hiszik, hogy a bank-kormányzóban most

provizorium fog következni, mert Popovics kinevezése csak a közös jegybank fenntartásának biztosítása után fog bekövetkezni.

Holnap, pénteken délután négy órakor Wekerle Sándor miniszterelnök elnöklésével miniszteri tanácskozás lesz, melyben a folyó ügyeken kívül a politikai helyzetet is megvitatják.

A képviselőház holnapi ülésén félbeszakítja az adóreform tárgyalását és a szombati ülés napirendjére az ujonczjavaslatokat tűzi.

A belpolitika és a háború.

A politikai világban a váratlanul ismét előtérbe nyomult háborús hírek is élénken foglalkoztatták a politikusokat, akik már azt is vizsgálták, hogy milyen hatással lehet egy esetleges háborús komplikáció a belpolitikai helyzetre. Ezeknek az eszmecseréknek lényegét igen előkelő helyen így foglalták össze:

— Báró Achrenthal közös külügyminiszter az annexió óta azon buzgólkodott, hogy egy ugynevezett kis háborút idézzen elő. Olyan kisebbszerű hadjáratot értett ezalatt, amelyben például Szerbia állna a monarchiával szemben, de úgy elszigetelve, hogy sehonnan segítséget ne várhasson. Ennek a céljának érdekében dolgozott egész télen át. Ezért vásárolta meg 54 millióért Törökországtól a békét, ezért tett mindenféle engedelményeket az összes nagy- és kishatalmaknak s végre elérte azt a nagyszerű célt, hogy a töméntelen áldozat árán megvásárolta Európa semlegességét. De ez a eemlegesség csak addig terjed, hogy ez a hatalmas kettős monarchia, amelynek hadserege csaknem akkora, mint Szerbia összes lakossága, ha éppen nagyon akarja, hát összemérheti kardját ezzel a kis Balkán-államcsokkával, anélkül azonban, hogy bármiféle területi hódítást remélhessen. A szerb hadsereget megsemmisítheti a dicsőséges osztrák armádia, de azután ki kell takarodnia a legyőzött országból, amely továbbra is függet-

igért, melyek abban állottak, hogy kölesönt hajhászott, de nem kapott. Végre is elővette a szenzációs darabot, melyet arra az alkalomra tartogatott, mikor vértanu miniszterelnökünk hamvait, melyeket a Ferenciek kolostorában vörös márványlap alatt őriztek, majd ünnepélyesen átszállítják a Kerepesi temetőbe, de nem győzvéen kivárni, előadatta alkalom nélkül is.

Ezalatt a Nemzeti Színházat nagy öröm és nagy veszteség is érte. Erzsébet királyasszony meglátogatta a Nemzeti Színház egy előadását, még pedig Szigeti Józsefnek egy háromfelvonásos vígjátékát — a „Mérget ivott“ címűt, amelyvel egy balletet adtak. A királyné végignézte a darabot, s miálatt a földszint szokás szerint készülődött, ő nyugodtan várta be a végét s megtapsolta a szereplőket. Ez volt az öröm. A gyász pedig az, hogy a Nemzeti Színház elvesztette legnagyobb művészt: Tóth Józsefet, akit haldokolva, gyermekei ápoltak, s mikor a nagy művész, akinek menyországa volt a színpad, legnagyobbik fiának karját megfogta és sutogva mondotta neki:

— Ilyen erős karokkal mennyit játszhatam volna még!...

Mire fia lehajolt és megcsókolta a kezét. Tóth József erre papírt kért és reszketeg vonásokkal kért írta rá:

— Schae esz koljatos kezét senkinek!...

Özvegyét aztán a Nemzeti Színház szerződtette, mint a Fővárosi Lapok írja, gyermekeiről pedig a nemzet kívánt gondoskodni.

A budai népszínház pedig ment, rohanya a vég felé. Még egy hónapig élt, aztán eltűnt az örök sötétségbe, ahonnan föl nem támasztotta többé semmiféle harsonaszó. Utolsó elő-

adásai a legnagyobb slendrián jegyében mentek végbe, s egy napilap egyenesen megbotráncozik „Ubryk Borbála“ egy előadásán, amelyben Liberáné és Berzseayi játszottak nagyobb szerepeket, s az utóbbiról egyenesen azt mondja, hogy „a karzatnak játszott és tulzásaival nem színpadra, hanem nép-énekesek koresmi emelvényére való.“

Igy enyészett el annyi reménység és annyi pénz. Százazrek forogtak ott, de elmerültek a deficit feneketlen örvényében. Miklósy direktor társulata maradványaival Karczagra ment, míg a Várszínházra megpróbálták pályázatot hirdetni, de mindössze is Aradi Gerő és — maga szegény Miklósy jelentkeztek. Az utóbbi aztán egy esztendő mulva a mai István-térre tervezett egy fabódét, azt föl is építette s benne jeles operette-társulattal próbálkozott. Vizvári is ott lett a fővárosi közönség kiváló kedvence. Primadonnája Krecsányi Sarolta volt.

A Várszínház pedig egyelőre üres maradt. Bucsuzóra a magyar mágnások rendeztek benne egy jótékonyozó műkedvelői előadást, amelyen a királyné is jelen volt, Andrássy Gyulánál s maga Andrássy Gyula is ott volt a magyar arisztokrácia színével, javával. Persze, hogy tele ház volt, talán azóta sem volt olyan, mióta a Várszínház áll.

Lent pedig, az alagút mellett, roskadozott és porladozott a Régi király régi istállója, az egykori török meceset, melyből elköltözött imádság, paripa és komédia. Csak egy sötét kisértet járt ott éjjelenként, megóvatolt váltókból összeférczelt lepedőben, — a deficit...

len és önálló ország marad. Ezért a képtelen célért fogunk tehát mozgósítani. De a magyar politikai helyzetre is lesz ennek a háborúnak hatása. Mindenesetre legalább annyit, hogy a háborúra hivatkozva, meg fogják kísérni az összes függő kérdések gyors elintézését. A bankkérdést a háború okozta nehézségi gazdasági helyzet ezégre alatt rövidesen úgy fogják megoldani, hogy a közös jegybank-szabadságot hirtelen meghosszabbítják 1917-ig, hangsúlyozva, hogy akkor föltétlenül megcsinálják az önálló jegybankot. Ezután sürgősen hozzáfognak a katonai kiegyezés megvalósításához, vagyis lesznek bizonyos nemzeti engedmények, amelynek fejében aztán meglesz a létszámfelemelés is. Ezzel kapcsolatban azonban létrejön már a fuzió is, amelynek alapján megalakul az a kormány, amely hivatva lesz újabb negyven esztendőig kormányozni. Így fest az esetleges szerb háborúnak hatása a belpolitikai helyzetre.

A Fejérváry-kormány megbélyegzése.

A képviselőház igazságügyi bizottsága ma terjesztette a Ház elé a Fejérváry-kormány megbélyegzéséről szóló javaslatát. A végleges szöveg ez:

Tisztelt képviselőház! A képviselőház 1906. évi július hónap 7-iki ülésében a Kérvényi bizottság indítványára számos vármegyei és városi törvényhatóság által a tisztelt Házhoz intézett kérvényt és följelentést, melyek a Fejérváry-kormány törvény- és alkotmányellenes tényeinek, intézkedéseinek, illetve rendeleteinek megtorlását kérik, valamint az azóta is beérkezett hasontartalmú kérvényeket és följelentéseket azzal az utasítással adta ki az igazságügyi bizottságnak, hogy a megfelelő megtorlás iránt érdemleges javaslatot terjeszsen a képviselőház elé. A bizottság e feladatában eljárva, tisztelettel a következő határozati javaslatot terjeszti a Ház elé és indítványozza, hogy azt határozattá emelje méltóztatásuk.

Határozati javaslat.

A képviselőház megállapítja, hogy a Fejérváry-kormány parlamenti támasz nélkül, sőt anélkül, hogy ilyenre számíthatott volna, vállalkozott a kormányzásra. Meg sem kísérlette a parlamenti többségnek megszerzését és bevallottan minden erre való törekvés nélkül folytatta a kormányzást, sőt a parlamenti többséggel nyílt ellentétbe helyezkedett.

Alkotmányunknak számos sarkalatos tételét megtámadta és kiméretlenül törekedett azoknak a biztosítékoknak letörésére, amelyeken, mint pillérek egy ezeréves jogfejlődés vívmányaként alkotmányos szabadságunk, parlamentáris kormányrendszerünk s a polgári szabadságjogok nyugszanak.

A Fejérváry-kormány saját nemzetének lett ellensége, amikor az alkotmányos és a törvényes rendbe vetett hitet megingatta és a nemzetet lángoló honszeretetéből fakadó, a nemzet alkotmányát minden támadástól megmenteni kész ellenálló erőt durva hatalmi eszközökkel megsemmisíteni igyekezett.

A királyi tekintély ellen is vétett, amidőn az illetékes törvényhozási tényezők mellőzésével s ezek bizalmatlansági nyilatkozatának semmibe vételével kizárólag a királyi hatalomra kívánta kormányzatát alapítani s amidőn oly tanácsokat adott, amelyek sarkalatos alkotmánytörvényeink nyilvánvaló félremagyarázására voltak alapítva s ez által a királyt a nyílt alkotmányvétség katasztrófájához vitte közel.

A Fejérváry-kormány szövetségeket toborzott olyan táborokban, ahol ellenséges indulatot, gyűlöletet, kicsinylést, lenézést, félreismerést, vagy ellenszenvet talált a nemzeti törekvéseknek irányában. Kiméretlen demagógia eszközeihez folyamodott ugyanakkor, midőn az abszolút fejedelmi hatalmat kívánta érvényesíteni. Fölszította az osztályharcot, kiszorította a joguralmat a törvényhatóságok köréből és az országban, valamint a külföldön megfizetett sajtó útján iparkodott a közvéleményt törekvései javára megnyerni.

A képviselőház mindezekben elegendő ténybeli és jogi alapot lát Fejérváry Géza és társai, volt miniszterek vád alá helyezésére. Ténykedésük az 1848. évi III. törvényezikk 32. szakasza a) pontjába üt-

közik, mert az ország függetlenségét, az alkotmány biztosítékait és a főnálló törvények rendeletét megsértették.

A képviselőház azonban, tekintettel az alkotmányos rend helyreállítása alkalmával a királyiál létesült megegyezéses viszonyra, melyet a békés fejlődés érdekében megzavarni nem kíván, ezáltal Fejérváry Géza báró, Kristóffy József, Lányi Bertalan, Vörös László, Bihar Ferenc, Lukács György, György Endre, Kovacevich István, Feilitzsch Artur báró, Hegedüs Ferenc, Toszt Gyula, Pap Béla és Geguss Gusztáv volt miniszterek ellen a törvényes megtorlás jogi eszközeit igénybe venni nem akarja, hanem a vád alá helyezés mellőzésével eljárásuknak megítélését a nemzet élő lelkiismeretére bízza.

A bizottság jelentésével szemben Nagy György a bizottság ülésén különvéleményt jelentett be, amely így hangzik:

Az országgyűlés képviselőházának igazságügyi bizottsága javasolja, hogy a képviselőház Fejérváry Géza báró, darabontfögyvivőt és társait, névszerint Kristóffy Józsefet, Lányi Bertalant, Vörös Lászlót, Bihar Ferencet, Lukács Györgyöt, György Endrét, Kovacevich Istvánt, Feilitzsch Arthurt, Hegedüs Ferencet, Toszt Gyulát, Pap Bélát és Geguss Gusztávot, mint a nemzeti ügy árulóját az 1848. évi III. tcz. alapján helyezze vád alá, sürgősen tüzze ki napirendre a vádbiztosoknak a Ház tagjaiból való megválasztását.

A különvéleményt a bizottság a jelentéshez csatolta.

Az ujonczjavaslatok tárgyalása.

A képviselőház holnapi ülésében fogja elhatározni, hogy szombaton megkezdje az ujonczjavaslatok tárgyalását, amelyre az ellenzéki csoportok erősen készülődnek. A balpárti tudvalevőleg elhatározta, hogy az ujonczjavaslatok ellen a leghévesebb harcot kívánja folytatni. Tagjai közül többen ma a Ház folyosóján kijelentették, hogy a balpárt az ujonczvitát legalább három hétig kívánja húzni, mert biztosra vehető, hogy ezen idő alatt a bankkérdés miatt a politikai helyzetben jobbra vagy balra változásnak kell beállania, már pedig a balpártnak az a célja, hogy ez a változás még az ujonczok megszavazása előtt következzen be. Nagy György még hozzátette, hogy a pártnak több tagja arra kötelezte magát, hogy egy egész ülést fog kibeszélni. A nemzetiségiek és a horvátok is jelentékeny részt kívánnak venni az ujonczvitában, úgy, hogy a balpárt ezen oldalról is jelentékeny segítséget fog kapni tervei keresztülvitelében. Míg a balpárt az önálló bank forszírozására akarja az ujonczvitát húzni, addig a nemzetiségi párt ugyanezzel megakadályozni kívánja a kongrua tárgyalását, amelyet a román papságra nézve föltette sérelmesnek tart. A horvátok viszont a vita húzásával keletlenkedni akarnak annak a kormánynak, mely kívánságait teljesíteni nem hajlandó. A négy tagból álló demokrata párt az ujonczjavaslatokat meg fogja szavazni és a vitában nem kíván részt venni. A párt vezetője, Várossy Vilmos, kijelentette, hogy a demokraták nem akarják, hogy Bécsben kuruczabbaknak tünjenek föl, mint a kormánypárti negyvennyolcasok.

Budapest, február 11.

Az oraviczei választás. Dr. Siegescu József alkotmánypárti jelölt ma Oraviczra érkezett Burdia Szilárd, Pescha Miklós és báró Stojanovits Iván orsz. képviselők kíséretében, kikhez még utközben számosan csatlakoztak. A pályaudvaron ezerfői választóközönség lelkes éljenzése között Krinitzky Ferenc román kat. főesperes pártelnök meleg hangon üdvözölte Siegescut, aki mephatottan válaszolt. A pályaudvarról hosszú kocsi-sorban vonultak azután a Korona-szálló nagytermébe, amelyet a választók színültig megtöltöttek, s ahol Siegescu megtartotta programbeszédét. Programbeszédében Siegescu a magyarság és román-ság közötti békés egyetértést hangsúlyozta és megismertette a nemzeti kormány álláspontjának megfelelő hazafias szellemű politikai hitelveit. Majd azután a terembe be nem fért választóknak mondta

el programját, akikhez Burdia udv. tan. intézett lelkesítő szavakat, a jelölt mellett való kitartásra buzdítván őket. Délben bankett volt, amelyen lelkes felköszöntőket mondtak a koalíciós kormányra, annak tagjaira, a jelöltre és az öt kísérő képviselőkre. Beszéltek Krinitzky főesperes, Pescha Miklós és báró Stojanovits orsz. képviselők, Földes Vilmos polg. iskolaigazgató, stb. A bankettől üdvözölő táviratokat küldtek Wekerle miniszterelnöknek, Kossuth, Apponyi, Andrássy és Darányi minisztereknek és Széll Kálmánnak. A jelölt holnap kezdi meg körútját.

A román nemzetiségi párt ma Balesi Pop Györgyöt jelölte, kinek érdekében Lukács, Vlász és Maniu orsz. képviselők ma odaérkeztek.

A sajtószabadság Horvátországban. Zágráb-ból jelentik: A szociáldemokrata párt külön röpiratokban terjesztette az ellenzéki pártok manifestumát, melyet kommentárral kísért. A rendőrség a röpiratokat a délután folyamán lefoglaltatta. A párt ezután falragaszokon tette közzé a manifestumot, melyet a rendőrség szintén elkoboztatott. A részvénytársasági nyomda, mely a „Pokret“ című haladóparti lapot kiadja, hivatalos értesítést kapott, hogy amennyiben a „Pokret“ a felségárusítási perről abban a tónusban fog írni, amint ezt eddig tette, az egész nyomda üzemét be fogják tiltani. A rendelet a még érvényben lévő 1854-iki pátensre hivatkozik.

A földadóról a házadóra.

— A képviselőház ülése. —

Budapest, február 11.

A földadóról szóló törvényjavaslat tárgyalását ma befejezték és megkezdték a házadóról szóló javaslat tárgyalását.

A földadó-javaslat fölött még ma is elég élénk vita volt. Ma is röpdöstek a módosítások és Wekerlénék ma is erős munkája volt velük. Arról, hogy a földbirtoknak bizonyos minimuma adómentes legyen, (Mezői Vilmos indítványa) névszerinti szavazásnak kellett volna lennie; csak hogy a szavazást kérő képviselők nem voltak mind a teremben és így elmaradt a névszerinti szavazás. Az utolsó szakaszokat már minden vita nélkül fogadták el.

A házadóról szóló javaslatnak eddig csak két szónoka volt: Polónyi Géza és Várossy Vilmos. Mind a ketten tulmagasnak mondták a megállapított kulcsot; különben szakszerűen bírálták a javaslatot, melyet nem fogadtak el.

Az ülés elején Visontai Soma bemutatta az igazságügyi bizottság jelentését a Fejérváry-kormány megbélyegzése dolgában és így Nagy György indítványának mára kitűzött megoklása elmaradt.

Részletes tudósításunk ez:

A képviselőház ülése.

— Kezdődött délelőtt tíz órakor. —

Elnök: Justh Gyula.

Jegyzők: Csizmazia Endre és Raisz Aladár.

Az elnök: Megnyitja az ülést.

A múlt ülés jegyzőkönyvének felolvasása és hitelesítése után

A Fejérváry-kormány megbélyegzése.

Visontai Soma, az igazságügyi bizottság előadója bemutatta a bizottság jelentését a Fejérváry-kormány törvénytelen, alkotmányellenes kormányzásának megtorlásáról. Nyomban ezután Nagy György indítványa került napirendre a darabont-kormány megbélyegzésére vonatkozólag. Az indítvány tudvalevőleg azt célozta, hogy igazságügyi bizottság utasítsák arra, hogy jelentését február 15-ig terjeszse a Ház elé. Miután ez már ma megtörtént, tulajdonképp Nagy György indítványa tárgytalan lett.

Nagy György is belátta ezt és indítványának tárgyalásától elállt.

A földadó.

Ezután folytatták a földadó-javaslat tárgyalását.

Wekerle Sándor miniszterelnök válaszol Polónyi tegnapi beszédére s azt fejtegeti, hogy a jelzőkölésönnel terhelt birtokok tulajdonosainak adója könnyebb lesz ott, ahol a birtok kicsiny és az adósság nagy. Mezőfőnek azt az indítványát, hogy

aföldnek bizonyos minimuma adómentes legyen, ellenzi. A világon sehol sincs adómentes minimum a földadóban és általában a reáladók terén sehol nem ismernek adómentességet.

Elmaradt névszerintf.

Az elnök jelenti a Háznak, hogy Mezőfinek arra az indítványára, hogy a földbirtéknak bizonyos minimuma adómentes legyen, névszerinti szavazást kért huszonkét képviselő. Mivel azonban ezek közül csak tizenötön voltak jelen, a névszerinti szavazást nem lehetett elrendelni.

A 30. szakaszt változatlanul megszavazzák és Mezőfi indítványát elvetik. A 31. szakaszról

Mezőfi Vilmos felszólalása után Reök Iván indítványozza, hogy az ármentesítési és belvízszabályozási költségek az adó megállapításánál a jövődelemből a jövőben is levonhatók legyenek.

Polónyi Géza ez iránt szintén szükségesnek tart bizonyos intézkedéseket a jövedelmi adó tárgyalása alkalmával. Indítványozza, hogy amint a tervezett 74 millió földadó-jövedelem befolyik, a minimum adómentességéről adjon be a kormány törvényjavaslatot.

Mérey Lajos szerint az adószállításhoz akkor kellene bekövetkeznie, amikor a földbirtok kataszteri tiszta jövedelme eléri a 370 millió koronát.

Nagy György azt kívánja, hogy az adószállítást azokon kezdjék, akiknek a birtoka ötezer koronánál kevesebbet jövedelmez.

Wekerle Sándor miniszterelnök néhány fölvilágosító megjegyzése után a Ház a szakaszt Reök Iván által ajánlott módosítással együtt megszavazza.

A javaslat többi szakaszait vita nélkül elfogadja a Ház s az elnök tíz perczele felfüggeszti az ülést.

A szünet után sorra kerül a házadóról szóló törvényjavaslat.

A házadó.

Polónyi Géza azt fejtegeti, hogy a házadó előirányzata harmincz milliót tesz ki, ebből Budapestre tizenhatszáz millió korona esik, tehát ez az adó első sorban Budapestet terheli. Míg a földadó tíz százalékkal adózik, addig a házadó tizenhat százalékkal. Ezt nagy aránytalanságnak tartja, annál is inkább, mert ez az adó nem a háztulajdonost, hanem a lakót terheli. Szociálpolitikailag is helytelen ez az aránytalanság, mert a városok a tudomány, kereskedelem és művészet központjai, helytelen tehát ez a nagy megterhelés. Mindenki adónál ugyanaz a recept érvényesül, az adókulcsot leszállították, az adóalapot azonban fölemelték. Az uszortát fokozni fogja ez a törvényjavaslat. A létminimum behozatalát tartja szükségesnek a házadónál a munkásházakra. Szükségesnek tartja a házadó kontingentálását, mint a hogy Ausztriában van. Nálunk a dupláját fizetik a házadónak Bécshez képest.

Vázsonyi Vilmos: Az egész változtatás szerte csak néhány esetvonás az eddigi törvényvel szemben. Szerette volna látni, ha a javaslat méltatta volna a lakáskérdés változását is, mert az adótörvények is bizonyos mértékben segíthetnek a házbérvizonyokon. Ez az irányzat hiányzik a javaslatból. Holott minden tekintetben nő a lakásinség és a lakbéruszora. Számadattal igazolja, hogy Budapesten a nyers házbérvédelem az utolsó négy évben 21 millióval növekedett.

A javaslatban a városok lakossága semmi védelmet nem talál a házbérek folytonos emelkedésével szemben. Ennek legalább tendenciáját kellene látni a javaslatban. A pénzügyminiszter azonban megelégedett, hogy a rossz és barbár osztrák törvényt vette át némi korrektúrával. Kétségbe vonja, hogy a házbéradónál ne lehessen a progressziót alkalmazni. Szerinte a házbéradó minden házában az egyes lakások bére szerint vetessék bizonyos kúls alá. Ezzel elérhető, hogy a kisebb és középplakás kevesebb terhet visel, mint a nagy lakás. Ezt az eszmét már az osztrák házbéradó-ankétem is felvetették.

Az adómentességet a mai alakjában meg kell szüntetni s át kell térni olyan adómentességre, amely ott ad, ahol abból a lakónak is van haszna. Rámutat az osztrák adótörvények azon részére, amely huszonévi adómentességet ad s ennek ellenében telekkönyvileg engedik bejegyeztetni, hogy a ház ötven évig munkáslakásnak adható ki s hogy a jövedelme csak 5/4 százalék lehet. Nem a részletet, hanem csak a gondolatot óhajtottam felvilágosítani. Miután a javaslatban nem látta az általa óhajtott törekvéseket jelentkezni, a javaslatot nem fogadja el.

Végezetül még foglalkozott a lakásinség megszüntetésének ügyével s azt kívánja, hogy ne csak a munkássztrájkokat itéljék el, hanem szüntessék be az építőipar-kártekek zsarolásait is.

Miután az idő előrehaladt, a vitát félbeszakították.

A holnapi ülés napirendjének megállapítása után az ülés negyedhárom óra után ért véget.

A t. Házból.

I. Nehéz kérdések.

Ha szimbolumokkal akarnánk beszélni, azt mondhatnók, hogy a nyugalom idegessége tölti be a politikai atmoszférát. Nyugalom a bizonytalanságban és idegesség ugyanezen bizonytalanság miatt. A hosszú ideig tartó fagy is gyűlöltté teszi a téli örömeiket, a válság stagnálása nyugtalanítja a várakozókat. Következik ebből az állapotból, hogy minden esemény a válság szemüvegén át nézünk.

Kezdődik azon, hogy az osztrák kormányt kinevezték.

— Ez egyenesen harcziás kormány — hangzik a vélemény. — Az osztrákok harcziás kormánya a magyarok ellen. Ugy válogatták össze a minisztereket, hogy a királynak alig van közte embere, legtöbb a trónörökösöz tartozik. Ezek harcolni fognak a magyar kívánságok ellen és ugyancsak össze kell szednünk magunkat, hogy fel ne boruljunk.

Most jön az értesülés, hogy Bilinskit az osztrák-magyar bank kormányzóját kinevezték pénzügyminiszternek.

— Tehát a bankbeli állását be kell tölteni.

— És ki lesz a bankkormányzó?

— A bankkormányzó Popovics Sándor lesz, a pénzügyminisztérium mostani politikai államtitkára.

— Ugy? Akkor Popovics helyébe más politikai államtitkárt kell kinevezni. És ki lesz az államtitkár?

— Désy Zoltánt, a mostani adminisztratív államtitkárt fogják kinevezni politikáinak.

— Tán csak nem teszi ezt meg vele Wekerle? Sokkal jobb embere, mintsem ilyet tegyen.

— Hogyan? Hisz ez előléptetés.

— Előléptetés igen. De tessék elképzelni, ha Désy adminisztratív államtitkár marad, akkor a hivatalában maradhat, amíg akar. Ellenben a politikai államtitkárnak le kell mondania, amikor a kormány lemond és Wekerle sokkal jobb embere Désy Zoltánnak, semhogy két hónapra kinevezné, hogy aztán hivatal nélkül maradjon.

— Eszerint a kormány élete nem tart tovább két hónapnál?

— Vagy tart, vagy nem tart, vagy addig se tart, tovább is tarthat, de ha a tartani ígét végig is hajtogatjuk, akkor se tudjuk megállapítani, hogy mit hoz a holnap és melyik nap lesz a válság napja. Mi itt, csak diskurálgatunk, kontemplálgatunk, kombinálunk, tanácskozunk, töltjük az időt, s egyszer csak az egész helyzetbe beüt a menydörgős menykő.

— De uraim, hisz tulajdonképen csak egy államtitkári állás betöltéséről van szó!

Akkor a beszélgető csoport mellett elhaladt Földes Béla, akinek néhányan azzal kedveskedtek, hogy az államtitkársjelöltek közt kombinálták, de nyomban megindult az ellenáramlat is:

— Elméleti ember, tudományos ember, szép pénzügyi előadásokat tarthatna, de a gyakorlati kormányzásba bajosan tudna beleszokni.

Hoitsy Pált is kérdezték:

— Mely szél felé igazodjunk?

— Egyelőre a Popovics kerületébe jönlötlet kell állítani, — vélekednek.

— Az alkotmánypárté a kerület, — felelik.

— Nem lehetne esetleg összeveszni az alkotmánypárttal és elfogni a kerületet?

— Jaj, már eddig is nagyon sokat veszekszünk. Még ezek miatt, a veszekedések miatt fog felfordulni a helyzet.

— Tehát felfordul a helyzet?

— Több, mint bizonyos... Ha csak csoda nem történik. Sőt úgy történhetik a csoda is, hogy a helyzet éppen a csoda miatt fordul fel.

— Hát akkor én Mózesrel tartok, — szól egy istentagadó függetlenségi — és azt mondom, hogy nem szeretem a csodákat.

— Mikor mondta ezt Mózes.

A függetlenségi istentagadó erre elbeszélte a következő éppen nem ismeretlen parlamenti anekdotát:

Mózes, Jézus és Mohamed alsót játszottak. Jézus elővett egy alsót és ütött vele. Jól van. De rögtön azután Jézus megint egy ugyanolyan kártyát vett elő és ismét ütött vele.

— Hohó, Jézus ur, — szólott erre Mózes. — Ez a játék pénzbe megy és amikor pénzbe játszunk, akkor nem szeretem a csodákat.

* * *

II. Más csoda.

Más csoda is esett. Az adójavaslatok tárgyalása közben történt, hogy felszólalt Polónyi Géza és egy módosítást ajánlott. Utána következett Vázsonyi Vilmos és beszédében hozzájárult a Polónyi Géza érveire és a módosítást pártolta. Persze nem szándékosan történt, de így történt, hogy Vázsonyi Vilmos elfogadta a Polónyi Géza módosítását.

— Miféle csoda ez? — szólott a folyosón Korda Andor, Vázsonyi Vilmoshoz. — Hát így akartod te agyonütöni Polónyi Gézát! Mindig azt mondatd, hogy agyon fogod ütni. — Igazad van, — feleli Vázsonyi. — Sokat gondolkoztam felőle, hogy miképpen üthetném agyon és még nem jöttem rá az igazira. Már látom, hogy másképen nem lehet, csak úgy, ha legközelebb ki fogok vele békülni.

... Ez az a másik csoda, amiben azonban senkisésem hisz.

EGYHÁZAK.

(—) A Mária Dorothea-Egyesület s. hó 14-én, vasárnap délelőtt tizenegy órakor az állami felsőbb leányiskola nagytermében (Andrássy-ut 65. szám) választmányi ülést tart.

(Széchenyi püspök a pápánál.) Gróf Széchenyi Miklós győri püspököt X. Pius pápa szombaton kihallgatáson fogadta. A pápa egy óra hosszat beszélt a püspökkel az egyházmegyei viszonyokról és Magyarország állapotáról. Végül áldását küldötte az egyházmegye híveire. A püspök audienciája után a pápa fogadta a Széchenyi gróf kíséretében érkező gróf Erdődy Lajost, dr. Nitsch Árpád János pápai kamarás, püspöki titkárt és dr. Szabó Vendel győregyházmegyei papnövéndéket, aki Rómában folytatja tanulmányait. A pápa mind hármat megáldotta. Gróf Széchenyi Miklós püspök kísérelével Nápolyba s onnan Marsellén át Lourdesba megy.

(A magyar református papság új ruházata.) Az országos református lelkészegyesület a múlt év őszén tíz tagból álló bizottságot küldött ki azzal a megbízással, hogy az új református papi díszruházatot pontosan állapítsa meg. A református papi viselet ugyanis eddig egyáltalán nem volt szabályozva. Egyedül a palást volt hagyományos használatban, de ezt is minden pap tetszése szerint csináltatta. A bizottság Székely József és Kontra Aladár lelkészek vezetésével Nemes Mihály törté-

neti festőt kérte fel a hivatalos és egyöntetű papi ruházat tervének elkészítésére. A művész történeti alapon készítette el a tervezetet.

Szerbia megfenyítése.

— A balkáni események. —

Budapest, február 11.

Szerbiából ma is aggasztó hírek érkeznek. Bár az a hír, hogy Ausztria-Magyarország erős rendszabályokhoz akar nyulni, hogy Szerbiát békességre kényszerítse, nagy rémületet okozott Belgrádban. Ennek dacára a harezi kedv nem csillapult, sőt mind komolyabb készülődések történnek a bandaharez megkezdésére. Az ó-radikális párt ellen a trónörökös vezetésével valószínű hajsza indult meg, mert állítólag Pasics intrikái buktatták meg Zsivkovics tábornok hadügyminisztert, a harezi párt leglelkesebb hívét. Péter király a lakosság felháborodásával számolva, nem fogadta el a hadügyminiszter lemondását, ki azonban ragaszkodik hozzá, ha csak a kért hitelt meg nem szavazzák, hogy a hadsereget teljesen harcra alkalmas állapotba helyezze.

A monarchia azonban már komolyan kezdi tekintetbe venni a szerbek lázas fegyverkezését, s ha Bécsből meg is czáfolják a tegnapi elterjedt hírt, hogy a nagyhatalmak beleegyezésüket adták Szerbia megrendszabályozására, elismerik, hogy a monarchia a szomszéd államocskák provokációit nem fogja soká tétlenül nézni. Belgrádi hírek szerint a monarchia már foglalkozik azzal a tervvel, hogy ultimátumot küld a szerb kormányra, melyben követeli záros határidőn belül a fegyverkezés beszüntetését. És ha Szerbia ezután se hagyja fel provokáló magatartásával, akkor a végső eszközhöz nyulna — a fegyverhez. Mindezt Bécsben azzal indokolják, hogy a monarchia nem tarthat állandó készütséget az annektált tartományokban, mert az sokkal több áldozatot követel, mint a végső leszámolás Szerbiával.

Oroszország ma felelt a török ellenjavaslatra, mely tudvaleg az egész orosz hadikárpótlást liquidálni akarja. Az orosz válasz igen engedékeny hangon van írva és kijelenti, hogy a török javaslatot elvben nem utasítja vissza, de a hadikárpótlás kérdését előbb kénytelen tanulmány tárgyává tenni.

Mai híreink a következők:

A monarchia a szerb fegyverkezés ellen.

A „Reichspost“ értesülése szerint Ausztria-Magyarország el van tökélve, hogy energikus lépéseket fog tenni Belgrádban Szerbia fegyverkezése ellen. A külügyi hivatal a nagyhatalmakhoz jegyzéket fog intézni, amelyben kijelenti, hogy Ausztria-Magyarország nem nézheti tovább nyugodtan Szerbia nagy fegyverkezését s kénytelen ez ellen energikus lépéseket tenni. Ha ezek a lépések nem tennék meg Belgrádban a kívánt hatást, akkor be fog következni a Szerbia által annyira óhajtott kázus belli. Belgrádban ma délelőtt nagy volt az izgatottság, mert azt a hírt terjesztették, hogy Ausztria-Magyarország lépéseket fog tenni a szerb fegyverkezés megszüntetése végett. Egy reggeli lap azt írja, hogy Ausztria-Magyarország ultimátumot készít elő.

E hírekkel szemben Bécsből jelentik, hogy Ausztria-Magyarország Szerbia ellen lépést készülni tenni, alaptalanok. A külügyi hivatal a szerb eseményekkel szemben még mindig várakozó álláspontot foglal el, de persze be kell kö-

vetkezni annak az időpontnak, amikor ezeket az állapotokat a velünk szomszédos országban tovább már nem lehet eltűrni és a külügyi hivatal, ha a Szerbiában most uralkodó hangulat nem szűnik meg, kénytelen lesz fontolóra venni azt a kérdést, hogy ezt a lépést megtegye-e?

Diplomáciai körökben élénken kommentálják György trónörökösnek az orosz követnél tett két órás látogatását. Hír szerint a trónörökös rá akarta venni a követet, hogy hasson oda, hogy a pétervári kormány barátságosabb viselkedést tanúsítson a szerb kormány iránt.

A szerb hadügyminiszter lemondása.

Péter király tegnap este a konakba hivatta Zsivkovics hadügyminisztert, hogy személyes közbelépésével rábírja lemondásának visszavonására. A hadügyminiszter kijelentette, hogy ragaszkodnia kell ahhoz, hogy Szerbia fegyverkezését befejezze. A miniszter a kihallgatás után több újságíró előtt is így nyilatkozott. Zsivkovics hadügyminiszter lemondása óriás felháborodást keltett az ó-radikális párt és vezére, Pasics ellen, mert mindenki megvan róla győződve, hogy e párt intrikái buktatták meg Zsivkovicsot. A mozgalom élére ma a trónörökös áll, aki nyomában a miniszter lemondása után magához hivatta a nemzeti védelmi bizottság elnökét, s azt kívánta tőle, hogy a bizottságot azonnal hívja össze és tiltakozzék az ó-radikális párt akciója ellen; rendezzen továbbá az egész országban tüntetést az ó-radikális párt, az összeesküvők és Péter király ellen, aki ezt az erkölcstelen politikát támogatja. A trónörökös később este meglátogatta Jovanovicsot, a szkupstina elnökét, akinek a következőket mondta:

— A szerb tisztok és a nemzeti védelmi bizottság nevében szólok önhez. Az egész szerb nemzet tagja ennek a bizottságnak s engem ismer el vezérének. Arra kérem önt, hogy vessen latba minden befolyását, hogy a szkupstina ne hallgasson az ó-radikálisokra s hogy Zsivkovics bukását minden áron megakadályozza, mert különben az egész országban kitör a forradalom, amelynek legelső áldozatai az áruló ó-radikális képviselők lesznek.

A király eddigelé még nem fogadta el a hadügyminiszter lemondását. Tegnapi este Péter király elnöklete alatt minisztertanács volt, amely a politikai helyzettel foglalkozott. Zsivkovics hadügyminisztert is meghívták, de ő sem a minisztertanácsba, sem a szkupstina pénzügyi bizottságának ülésére nem ment el. Határozottan ragaszkodik lemondásához és azt csak akkor vonja vissza, ha illetékes részről kötelező ígéretet kap, hogy a szkupstina meg fogja szavazni a rendkívüli hadügyi hitelt. Az általános izgatottságra való tekintettel, amelyet a hadügyminiszter lemondása okozott, remélhetőleg az ó-radikálisok nem fogják tovább ellenezni a fegyverkezési hitelt, de az egész kormány válságát akarják kiesikarni. A liberálisok néhány nap óta támogatják ezt a törekvést és az ó-radikálisokkal együtt mennek harcra az ifjradikálisok ellen a szkupstinában. Az első összecsapás az lesz, amikor Glavinics földművelési miniszternek bizalmatlanságot fognak szavazni.

Nikita szemléje.

A „Beogradski Novine“ jelenti Antiváriból, hogy Nikita fejedelm, Danilo trónörökös és a hadügyminiszter kíséretében szemlét tartott az erődímények és az azokban elhelyezett csapatok felett.

A bolgár-török egyezmény.

Mint a „Yeni Gazetta“ a kereskedelemügyi minisztertől értesül, a porta ragaszkodik a Bulgáriával szemben 150 millió frank erejéig támasztott kártalanítási összeg iránti követeléséhez. A kereskedelemügyi miniszter azt mondja, hogy 74 hadikárpótlási részlet 5% százalékos kamatoztatása a legtöbb orosz kölcsön kamatoztatásának megfelelően 6.282.922 fontot tesz ki és a bolgár kártalaní-

tás 150 milliójával teljesen fedezve volna. A kereskedelemügyi miniszter reméli, hogy Oroszország figyelembe fogja venni Törökország igazi érdekeit és barátságának anyagi bizonyítékát fogja adni azzal, hogy a török ellenjavaslatot elfogadja.

A bojkott.

A bojkottról a „Yeni Gazetta“ a következőket írja: A bojkott meg fog szünni, ha az osztrák-magyar entente hivatalosan kihirdetlik, ami a mai minisztertanács tárgyalásának anyagát képezi. Hivatalos körökben arról biztosítanak, hogy az entente befejezettnek és a bojkott megszüntetnek tekinthető.

A török kamarából.

A kamara mai ülésén az elnök bejelentette, hogy öt, legnagyobb részt ifjradikálisok által aláírt interpellációt adtak be, amelyekben a kamara megkérdezte a kormányban eszközölt változások indokait kérdik és egyben felvilágosítást kérnek abban az ügyben, hogy miért tettek le két minisztert, holott azok nem mondtak le. Az interpellációk csodálkozásuknak adnak kifejezést efelett. A kamara az interpellációk tárgyalását vita nélkül és nagy többséggel elhatározta. Az interpellációkra adandó választ holnaputánra várják.

A Surra-i-Umet értesülése szerint a költségvetést szombaton fogják a kamara elé terjeszteni. A deficit 3½ millió font, 2 millió a tervbe vett petroleum monopólium, valamint a vámfelemelés útján fedezhető, a többi illetéleg megtakarításokat kell majd eszközölni. A lap idézi Laurent szavait, aki kifejtette, hogy Franciaországban, ahol a vámok 400 millióra rúgnak, a vámhivatal fentartása 345.000 franknyi költségbe kerül, holott Törökországban, ahol a vámok bevétele csak 60 millió, a hivatalok fentartására 1.300.000 frank szükséges. A török külügyminisztérium és belügyminisztérium költségvetési kétszeresei ugyanezen francia minisztériumokénak.

A kormány rekonstrukciója a kamarában élénk viták tárgyát képezi. Az új folyamán egy képviselő a kamara elnökéhez táviratilag interpellációt intézett, amelyben a kormányban beállt változásokat teszi szóvá, amelyek megtörténtek annak dacára, hogy a kamara a kormány iránti bizalmának határozottan kifejezést adott.

A szkupstina mai ülése.

A szkupstina mai ülésén Riznics nacionalista képviselő kérdésére kijelenti Velimirovics miniszterelnök, hogy Zsivkovics hadügyminiszter lemondott. A lemondás okáról jelenleg nem lehet közelebbi közléseket tenni, főleg miután a hadügyminiszter azt nem indokolta. Riznics konstatálja, hogy a szkupstina nem adott okot a hadügyminiszternek a visszalépésre. A pénzügyi bizottság felszólította a hadügyminisztert, hogy a bizottság délutáni ülésén jelenjen meg.

Ó-radikális képviselőknek Glavinics ifjradikális közgazdasági miniszter ellen intézett heves támadásai következtében az ifjradikális párt elhatározta, hogy amennyiben az ó-radikálisok bizalmatlanságot szavaznának Glavinics miniszternek, a többi két radikális miniszter is lemond, a párt pedig felbontja a múlt nyáron az ó-radikálisokkal kötött kompromisszumot. Ezzel a válság újból akuttá és a Velimirovics-kabinet teljes egészében való lemondása elkerülhetelenné válnék. Rasa Milosevics, az önálló állami egyedürségi igazgatás vezetőjét a főszámvevőszéknek egy 62.000 dináros tétel kiadása ellen emelt kifogásaira felfüggesztették.

A helyzet Törökországban.

Az Ikdam és a Yeni Gazetta szerint a porta a kamara hozzájárulását kéri a 4 millió fontnyi kölcsönre való előleghez, ha a kamara ezt elfogadja vagy pedig, ha a kamara előnyösebbnek tartja, a tized főslegére. Az előlegre a januári és februári fizetések és más célokból van szükség.

A Surra-i-Ummel és a Tanin hevesen támadják Kiamil basát a váratlan miniszterváltás miatt, különösen a hadügyi és tengerészeti minisz-

tériumban beállott változás miatt. A Surra-i-Ummel ezt az abszolútizmus coupjának és az alkotmány megsértésének mondja. A Surra-i-Ummel kérdezi, vajjon a hadügyminisztert éppugy, mint annak idején Chazi Muktar basát Egyiptomba fogják-e száműzni. A Tanin rámutat arra, hogy néhány nap előtt az egyiptomi főkommisszárius állását hivatalosan fölöslegesnek jelentették ki. Az eddig megjelent többi török lapok kedvezően fogadják a miniszterváltást. Az új hadügyminiszter elleni ifjú-török ellenzék, mely valószínűleg élénken fog a kamarában agitálni, állítólag azért alakult meg, mert a miniszterről azt hiszik, hogy a liberális unió híve.

A tengerszoros kérdéséről szóló hírek foglalkoztatják a török lapokat és a közvéleményt. A Szerbeszti ellene fordul Oroszország azon szándékának, hogy a tengerszoros kérdését szőnyegre hozza és azt mondja: Törökország mindenkor meg fogja engedni a barátságos Oroszországnak az áthaladást, a tengerszorosok szerződészerű zártsága azonban Oroszország érdekében van.

Válasz a török ellenjavaslatra.

Izvolzki külügyminiszter tegnap nyújtotta át az orosz nagykövetnek a választ a török kormány ellenjavaslatára, amelyet a Bulgária és Törökország közti pénzügyi közvetítésre vonatkozó orosz javaslatra tett. A válasz rámutat arra, hogy az orosz kormány a török közlést mint az orosz tervezethez való elvi hozzájárulást üdvözli. Ami az egyidejű likvidáció kérdését illeti, az orosz kormány áthatva a Törökország iránti barátságos érzelmektől, elvben kész a kérdés tárgyalását megkezdeni, természetesen megfelelő garanciákat feltételezve az orosz érdekek és jogok számára. Most azonban sürgősen szükséges eszközöket találni Törökország kártalanítására a neki Bulgária által okozott kárért. Az összes hatalmak rokonszenvüket nyilvánították az orosz tervezethez és bajosan támogatják a kártalanítási összegnek 120—125 millió franknál nagyobb összegben való megállapítását. Másrészt Bulgária a pénzpiac mostani helyzetére való tekintettel nehezen kaphatna kölcsönt és e kölcsön megkötése nagy halasztást okozhatna. Az orosz javaslat mindkét felet kielégíti és lehetővé teszi Törökországnak, hogy neki a kártalanítást azonnal realizálhassa. Ezért az orosz kormány anélkül, hogy elvben visszautasítaná a hadikárpótlás teljes likvidációjának megvizsgálását, javasolja a török kormánynak, vizsgálná meg újból az orosz pénzügyi tervezetet, amely 120—125 millió frank összegre vonatkozik, amelybe a Bulgária részéről a ruméliai keleti vasutvonalrészért nyújtandó kártalanítás is befoglaltatik és haladéktalanul gondolkodni a pénzügyi művelet azonnali megvalósításának feltételeiről.

KÜLFÖLD.

Az új osztrák kormány. A Wiener Zeitung mai száma az eddigi kabinet fölmentésére és az új kabinet kinevezésére vonatkozó legfelsőbb kéziratokat tartalmazza. A vezetésükre bizott tárczák letétele alkalmából báró Jorksch Koch Adolf titkos tanácsos, osztályfőnök, aki egyszersmind végleg nyugalomba vonult, az I. osztályú vaskoronarendet, dr. Mataja Viktor osztályfőnök, dr. lovag Holzkecht Róbert, lovag Kanera József, gróf Wickenburg Miksa a Szent István-rend parancsnoki keresztjét, továbbá Pop József osztályfőnök a lovagi méltóságot és lovag Forster Zdenko osztályfőnök a bárói méltóságot kapta. Az osztrák kabinet még jóformán meg sem alakult, egy új miniszter máris lemondott. Zacek miniszter, a cseh klubja részéről reá gyakorolt nyomás folytán, lemondott. A lemondási kérvényét egyelőre nem fogják elintézni.

A Reichsrathot előreláthatólag márczius 2-ika és 7-ike közt fogják összehívni.

A svéd választási reform. Mindkét kamara nagy többséggel fogadta a választói törvényjavaslatot. Ellene szavaztak a szociáldemo-

mokraták és néhány más képviselő. A reformok alapja az aránylagos választás mindkét kamarába, az általános választói jog a második kamarát illetően, az első kamara nagyfokú demokratizálása, valamint a községi választói skála lényeges leszűkítése. Az első kamarába való választhatóság cenzusát 3000 koronára szállították le.

Régensség Hollandiában. Hágából jelentik, hogy Vilma királynő állapotára való tekintettel márczius vége felé egy időre visszavonul az uralkodástól és az uralkodói teendőket régensre fogja ruházni. Arról, hogy vajjon férje, vagy Emma anyakirályné veszi-e át a régensséget, még nem történt intézkedés.

Német birodalmi gyűlés. Napirenden volt az 1908. évi költségvetéshez való hatodik pótkövetelés első tárgyalása. Ez a póthitel a birodalmi főpénztár rendes fizetési eszközeinek átmeneti szaporítására felvett hitel kamatozására szükséges évenkénti 4½ milliót és statisztikai czélokra 1.718.329 márkát kér megzavazni. A javaslatot rövid vita után első és második olvasásban vita nélkül elfogadták. A belügyi költségvetés ezután következő tárgyalása alkalmával több tételt vita nélkül elfogadtak.

A marokkói helyzet. Regnault francia követ ma megkezdte tárgyalásait Muley Hafiddal. A helyzet kedvezőnek látszik. Campini alatt az olasz misszió tegnap ideérkezett. Dr. Vassel német konzul esütörtökön hivatalosan meglátogatta a szultánt.

Franciaország és a hágai egyezmény. A szenátus elfogadta azt a törvényjavaslatot, amely az 1905. évi július 17-iki hágai egyezményhez való hozzájárulásról szól. A javaslat Francia-, Német-, Spanyol-, Olasz-, Orosz-, Svédország, Norvégia, Belgium, Dánia, Luxemburg, Hollandia, Portugália, Románia és Svájc közötti viszonyt a polgári eljárásra vonatkozó nemzetközi jog több területét illetően szabályozta.

Haldane az angol hadseregről. Haldane angol hadügyminiszter tegnap este a londoni 4. tüzerdandár tisztikarának lakomáján, amelyet a Ritz-hotelben ültek meg, beszédet mondott a hadsereg fejlesztéséről és a gyarmati szárazföldi állandó hadsereg szervezéséről. Azt fejtegette, hogy a brit birodalomnak nemesek erős tengerészetre van szüksége, hanem magas színvonalú szárazföldi haderőre is, ha az utóbbi időben a politikai és gazdasági viszonyok hátráltatták is ennek a nagy problémának megvalósítását, számolni kell a helyzettel.

TÁVIRATOK.

A marokkói bányák kiaknázása.

Páris, február 11. (Saját tudósítónktól.) Rövid idő alatt létre fog jönni a francia, német, angol, spanyol és portugál pénzeszoportokból álló szindikátus a marokkói bányák észszerű kiaknázására, amelyek állítólag nagyon dúsak. Ez a konzorcium fogja megépíteni a tervezett marokkói vasutat is.

Japán-német egyezés.

Berlin, február 11. (Saját tudósítónktól.) Németország és Japán között tárgyalások indultak meg, hogy a két nagyhatalom egyezésre lépjen egymással.

A francia amnesztia-javaslat.

Páris, február 11. Parlamenti körökben hirtár, hogy a kormányellenes radikálisok az amnesztia-javaslat mai tárgyalása alkalmával a szocialista javaslat mellett foglalnak állást, amely szerint a szindikátusi mozgalomban való részvétel miatt megbüntetett összes állami alkalmazottak is bevonandók az amnesztiaiba. Miután a minisztérium már a bizottságban határozottan a javaslat ellen foglalt állást, mozgalmos vitát várnak.

Az angol királyi pár Berlinben.

Budapest, február 11.

Berlinből ma azt jelentették, hogy Edvard király kemolyan megbetegedett s ennélfogva kénytelen volt távolmaradni a tiszteletére rendezett innepélyekről. Későbbi táviratok megegyeztek a riasztó hírekkel, az angol király betegségét egyszerű náthának minősítették, aminek bizonyosságára felhozzák, hogy a király ma megjelent német ezrednek tiszteletére adott reggelijén.

Míg a császár reprezentációs kötelességeinek tett eleget, addig Hardinge, az angol külügyek másodállamtitkárja, hosszabb tanácskozást folytatott Bülow kancellárral. E tanácskozás folyamán — mint megbízható forrásból jelentik — kimerítően foglalkoztak a balkáni kérdéssel.

Berlinből a következő híreket kaptuk:

Edvard király meghűlt, erősen náthás és könnyebb természetű torokgyuladást kapott. Löwenberg Richárd berlini hírneves laringologus kezeli a királyt és a legkomolyabban ajánlotta az uralkodónak, hogy míg ilyen hideg van, ne hagyja el a szobát. Ezért nem ment el ma délelőtt Edvard király Potsdamba Frigyes császárné sírjához. Löwenberg egy órán át vizsgálta a királyt tegnap és ma is hosszasan vizsgálta.

Aggodalmakról nem lehet szó, sőt ellenkezőleg, olyan könnyű az eset, hogy a király hamarosan felépül. Alexandra királyné is gyengélkedik, mert csak nemrég heverte ki az influenzát s mivel Berlinben hideg van, a királyné sem jár ki.

Bülow herceg birodalmi kancellár tegnap délután több mint két óráig tanácskozott sir Hardinge angol külügyi államtitkárral. A „Berliner Tageblatt“ értesülése szerint a német birodalmi kancellárnak alkalmat volt ezen a konferencián az angol külpolitika vezetőjével minden aktuális nemzetközi kérdést megbeszélni és meggyőződhetett az angol külpolitika békés voltáról.

Ujabb jelentések szerint Edvard király hűlése egészen jelentéktelen, amit az is bizonyít, hogy délután meglátogatta a testőrdragonoszeredet és a kaszárnnyában a tisztikárral reggelizett. Csak délelőtt maradt el a programmszerű potsdami látogatás, mert a hőmérő fagypontra alul hét fokot mutat.

Schön államtitkárnál ma reggeli volt, amelyre a többi között meg voltak hívva Earl of Creve gyarmatiügyi államtitkár, Sir Charles Hardinge külügyi alállamtitkár, Sir Eduard Goschen nagykövet, Behmann-Hollweg és Dernburg államtitkárok valamint gróf Wolff-Metternich londoni német nagykövet.

A „Westminster Gazette“ a következőket írja: Edvard király és Vilmos császár találkozása senkinek sem fog nagyobb elégtételül szolgálni, mint gróf Wolff-Metternich német nagykövetnek, aki nyugodtan és őszintén munkálkodott a két ország közötti jobb viszony létrehozásán. A két uralkodónak jelenlegi találkozása bizonyos fokig az ő fáradozásának gyümölcse, amelylyel nemcsak személyes barátokat tudott szerezni, hanem fel tudta kelteni rokonszenvüket a német nép egyénisége iránt is.

A Standard írja: Semmi sem tükrözthette volna hívebben vissza a két nemzet közötti viszonyt, mint a két államfő által mondott beszéd. Férfi és őszinte szavakban, mint két hatalmas uralkodóhoz méltó, kifejezést adtak személyes viszonyuknak és azon reményüknek, hogy a barátság a két ország között meg fog szilárdulni. Egyes hivatásos békezsavaróktól eltekintve, Angliában és Németországban nincs senki, aki szívében nem osztaná a két uralkodó óhajait.

A Taegliche Rundschau közli, hogy Edvard király meg fogja látogatni Bülow herceget és holnap Potsdamba is elmegy Frigyes császárné sírját megkoszorozni. A riasztó hírek a király betegségé-

ről alaptalanok. A király meghült és torokgyuladása jelentéktelen.

A Berliner Tageblatt a birodalmi kancellárnak az angol külügyi államtitkárral folytatott tanácskozásáról a következőket jelenti: Bülow herceg behatóan fejtegette Hardinge előtt a két állam politikai viszonyát s az államférfiak hosszasan tanácskoztak az angol politika céljairól. A Bagdadvasut kérdése nem került szóba. A konferencia eredménye mind a két államférfiut rendkívül kielégítette, és lényegesen elősegítette a német birodalom és Anglia közeledését.

Látogatás D'Annunziónál.

Firenze, február 10.

Magasan, az ezer kupolás város fölött, hol Dante és sok más halhatatlan mester bölcsőjét ringatták, magasan, hol már az olajfák ligetei borítják árnyékukat a földre, — ott fekszik D'Annunzió villája. Valóságos „lano“ ez, mint amilyen a régi florenzi patriciusoké lehetett. Hátul magas fal veszi körül s az egész villát eltakarják a buján tenyésző piniák, ciprusok és olajfák. A villa bejáratánál szembeötölő nagy betűkkel van kiírva: „Cave canes et Dominum“. A kapun levő csengő szép sárgaréz veretű, de bizony meglátszik itt minden, hogy a kapu nem szokott valami sokszor felnyitni. Becsengetek. A kapu felnyílik s egy egész kutyafalka rohan üvöltve elém. Végre elérek egy oszlopcsarnok elé, melyet mirtus fut be s melyet a legcsodálatosabb régi szobrok ékítenek. Itt fogadja a látogatókat a mester.

Nagyon szívélyes, előzékeny, mindent megmutat, megmagyaráz, szóval úgy érzi magát mindenki a társaságában, mintha nem is a világhírű írónál, hanem a legvendégszeretőbb házban volna. Akinek szerencséje van s a mesterrel a „Camprucina“-n végigmehet, az bizonyosan álomnak képzelet az egészet. Itt semmi sincsen, ami az embert az 1909. évre emlékeztetné. A fogadóterem, könyvtár, dolgozószoba, háló- és vendégszoba a cinquecento legcsodálatosabb alkotásaival vannak feltöltve. Itt a régi mesterek művei köszöntik az embert, amott keresztek, fegyverek, sisakok, kandelaberek, ritka hangszerek, szőnyegek, gobelinok ékesítik a falakat. A szépségnek valóságos csodái vannak felhalmozva. A könyvtár falán egy feszület a trectentől való; ez a mester kedvence, mint mondja, azért: „mert kezei letörték s nem tudja az emberiséget leigázni.“ Ugy itt, mint a többi termekben a falakról babérkoszorúk függenek alá. Innen a hálóterembe lépünk. Széles baldachinos ágy D'Annunzio nyugóhelye. Az ágy feje mellett két márványszobor áll, az egyik egy modern, a másik egy régi florenzi hölgyet ábrázol. Miután a mester mindent megmutatott, az ebédlőbe vezetett s megkínált teával és csukorkákkal. Beszélgetés közben néhány szóval érintette egyik új drámájának, „Gioconda“-nak a tendenciáját s annak az óhaját adott kifejezést, hogy szeretné, ha e darab női főszerepét Duse Eleonora játszáná. Azután áttért egyik regényének a „Forse che si, forse che no“-nak a magyarázására s elmondta, hogy ez egy mindent szétromboló nő lélek, — egy modern Salome leírása. Mint ő maga mondta, hasonló alakot akar ebben a művében alkotni, mint a „Trionfo della Morte“-ben.

Végre elbeszélte a mester, hogy tavaszkor a nemrégiben vásárolt assisi villájába fog visszavonulni s itt fogja megírni misztikus művét, szt. Ferenc életét megterésétől haláláig. A darabot „Frate Sole“ címen akarja kiadni s jövő ősszel a római színházban előadni. Azután aggodalmát fejezte ki afölött, hogy a színészek meg fogják-e majd érteni s egyáltalán fog-e találni olyan színészeket, kik a darabot megfelelően tudják előadni. Említette, hogy ha a „Madre folle“ című regényét befejezi, át fog térni római hármastrilógiájára s azt fejezi be, hogy 1911-ben a nagy nemzeti ünnep alkalmával előadathassa. Az első estén a „Numa király“-t, a másodikon „Caesar ifjúságá“-t és a harmadikon „Nero“-t adná az ő tervezete szerint. Miután még néhány szót szoltunk műveiről, szívó-

lyesen elbucusztam tőle. Barátságosan kikisért, kiléptem a kapun s úgy éreztem, mintha a paradicsomból távoztam volna.

Modern hősök.

o

Lázás forradalmak méhéből szakadtak ki izgalmas éjszakák dacára szító levegője edzette őket. Szeszszagu csapszékében gyászfátyolos títu ősszeesküvések emelték ki a többiek közül. És tajtékzó üvöltözések és vakmerő támadások aggatták rájuk a hősök tulajdonságait. És a forradalom zürzavarából úgy bukkantak föl, mint igazi, modern hőrosok.

Azelőtt, amíg a forradalom hullámai ki nem vetették őket valami magasba nyuló sziklaszirte: Azev és Lopuchin csendes és nyugodt emberek voltak. Azevben nem izzott az elnyomottak, a megkancsukázottak emésztő dühe, Lopuchint pedig nem kergette a vágya a lázadók ellen. Nem tombolt egyikükben sem a keserűség, nem emésztette őket a küzdelem perzselő vágyakozása és nem kiáltozott bennük milliókat vezérelni akaró vér. Az eseményeknek egyszerű, nyugodt szemléői voltak. Az áradatot nem ők irányították, — hanem egyszerűen belekeveredtek valahogy és engedték, hogy az sodorja őket. Nem volt egyikben sem egy garas ára hősi tulajdonság és nem jelentkezett egyikben sem a kiemelkedő, hatalmas individuum, mielőtt a forradalom ezernyi véletlene hősé tette volna őket. Azev és Lopuchin csendes két orosz volt. Béketűrők, fejet hajtók, megnyugodók. Igazi szláv típus mind a kettő. Akaratnélküli, sodródó emberek, akik a létezésükkel érzékelik meg a fizika tehetetlenségi törvényét. Beléjük kapazkodott a forradalom és kidobta a hősök közé a két csendes orosz, — a két nyugodalmas szlávot.

Most aztán egy másik áramlat lebuktatta mind a kettőt abból a tisztellett magasságból, ahová azelőtt félve bámultak rájuk a többi gondolkodni lusta, nagyfejű oroszok. Lerugták a sárba a két hőst, Azevet és Lopuchint, az egyiket azért, mert nem volt forradalmár, a másikat azért, mert forradalmár volt. És a tömeg, amely azelőtt istenné emelte őket, most szitokra csorbitja a szájait és megkáromolja a nevüket és csufságuk hirdeti Azevet és Lopuchint, — az egyiket azért, mert rendőrkeim volt, a másikat meg azért, mert nem volt rendőrkeim. És éppen akkora lelkesedéssel, amellyel egyszer kivette őket a méhéből, teszi most tönkre, mooskolja be és tiporja el a két szegény orosz bukkant főléstent.

Ez a nagy kapálódzás, amely tajtékzó ajakkal gázságot ordít, éppen olyan dőre és balgán elsietett, mint az a másik volt, amely hősé szentelte fel a két orosz. Azev és Lopuchin semmiben sem különbözik a többi oroszról, sőt ellenkezőleg: valóságos típusai ők annak a magatehetetlen, nehézkes, eseklévsre képtelen és akaratnélküli oroszoknak, amelynek valamikor a hősei voltak. A viszonyok alakulásának a föltétlen rabszolgái, akik valami fölfoghatatlan, végzettszerű hatalom örök sulya alatt görnyednek. A viszonyok mindenkor alakulása ellenállhatatlan erővel ragadja őket magával. A vis inertiae megbénítja a tagjaikat és elfog bennük minden olyan törekvést, amely a korviszonyokkal vagy az őket környező állapotokkal szembehelyezkedik. Azevet megkörnyékezte például a forradalom. Belékerült olyan emberek közé, akiknek forradalmi a meggyőződése és akik elégedetlenek a főmálló állapotokkal. Azevet hatalmába kerítette a forradalmi szellem, anélkül, hogy ez a forradalmi szellem az ő egyéniségében rejlett volna. De a forradalmiság levegőjéből képtelen volt szabadulni. Megkínította őt, ránehezedett a eseklévsére az a „improductivité slave“, amely kábító, mint az ópium és amelynek a hatása alól lehetetlen szabadulni. És Azev forradalmár lett, anélkül, hogy elégedetlen lett volna, anélkül, hogy tényleg akart volna valamit.

Amennyire kevésbé volt meggyőződéses

forradalmár ember Azev, épp oly kevésbé gyűlölte kiengesztelhetetlen, mély gyűlölettel az ellenségeit Lopuchin, a csarizmus expozitúrája. Lopuchin csári ember lett és az autokratia hatalom képviselőjeként szerepelt, — nem azért, mintha a meggyőződése kergette volna őt a rendőrfőnöki vérehséghez, hanem azért, mert a viszonyok odalökték az ő meggyőződéstelen, szláv egyéniségét. Ő nem volt sem csári ember, sem revolucionárius, sem progresszista, sem reakzionárius, de még kapitalista vagy elméleti Henry George követő sem. Semmi sem volt. Semmi sem akart lenni. Semmi sem kergette. Ment ahová a viszonyok törték, tett, amit tétettek, mondot, amit mondatnak vele. Nem volt rendőrfőnök. Nem volt hivatása. Nem volt meggyőződése. Szláv volt, improduktív, határozatlan, tehetetlen, igában sinylődő, pusztuló energiájú szláv.

Aztán fölkinálták neki az aranyakat. Fölkinálták neki vagyont, pénzt, sok, nagyon sok pénzt, ezüst pénzeket, finom rubeleket. Rubelpénzt vittek Lopuchin elé, meg Azev elé is, tálcán, csillogó rubeleket, azok közül a bizonyos guruló rubelek közül való pénzeket, amelyeket úgy megvetnek azok, akiknek már sok van belőlük, vagy akiknek semmi sem jutott. Aranyat kínáltak Azevnek és Lopuchinnak azért, hogy tagadják meg azt a meggyőződését, amelyet a lelke mélyén sohasem vallott és amely tulajdonképpen sohasem volt az övé. Vagyont kínáltak Azevnek és Lopuchinnak azért, hogy tagadják meg azoknak az elveknek az igazságát, amelyeket rájuk októjáltak és amelyekhez tulajdonképpen semmi közük volt. És Azev elfogadta a Lopuchinék aranyait és Lopuchin elfogadta az Azevék aranyait.

Erre pedig azt mondják, hogy a hősök megtántorodtak.

Ez azt jelentené, hogy valami rettenetes bünt követett el Azev is, Lopuchin is a társadalom ellen. És ez nem igaz. A modern társadalmakban azért szoktak állásokért tülekedni, hogy pénzt panamázzanak és pénzt csaljanak ezzel. Azért törekednek a magasba, hogy paktálhassanak, azért akarnak tisztiséget, hogy szemet hunyhassanak pénzért, azért vallanak elveket, hogy megtagadjassák pénzért. Ez a modern társadalom struktúrája és ezen bizony Azev és Lopuchin-féle emberek emelkednek a hősök közé. dé.

MEGYÉK ÉS VÁROSOK.

Debreczen város törvényhatósági bizottsága ma délután közgyűlést tartott Veszprémy Zoltán főispán elnöklésével. A közgyűlés az elhunyt Szabó Kálmán orsz. képviselőnek érdemeit jegyzőkönyvben örököltette meg. A főispán javaslatára a közgyűlés a város esatornázására 1.400.000 koronás kölcsön felvételét szavazta meg. A pénzügyetknél és részvénytársaságoknál érdekelt tisztviselőkről a tanácsnak a bejelentését 67 szavazattal 50 ellen tudomásul vették. A közgyűlés kisebbsége ezt a határozatot megfellebbezi. A közigazgatási bizottságba megválasztották Szilágyi Imre ügyvédet 81 szavazattal, Domahidy Elemér volt főispán 63 szavazatával szemben. A szakbizottságok megalakulása után elhatározta a közgyűlés, hogy a gyermekvédelmi törvény módosítása érdekében feliratot intéz a képviselőházhoz. A messinai földrengés károsultjainak és az újjai bányaszerencsétlenség áldozatai hátramaradottjainak felségélyezésére 500—500 koronát szavazott meg a közgyűlés. A tüdőbetegek szanatóriumának Nagyerdőn való felállítására 30 hold területet és 150.000 koronát ajánlott meg a közgyűlés. Domahidy volt főispán indítványára utasították a tanácsot arra, hogy a kórház kibővítési terveit elkészíttessék. Végül az Országos Székelyszövetséget augusztusi kongresszusának Debreczenben való megtartására meghívták.

Borsodvármegye törvényhatósági bizottsága Kábel Béla főispán elnöklésével rendes évnegyedes közgyűlést tartott. A rendes folyó ügyeken kívül tárgyalták Debreczen város és Hajdumegye átíratát a Ne temerére vonatkozólag. A vármegye erre vonatkozólag a következő határozatot hozta: Törvény-

Pént

hatóság
házasági
netosnak
néve ha
késletés
most nem
késlető j
katolikus
melylyel
évre fel
város és
ahhoz az
dokoknál

Jász
törvényes
közgyűlés
ben a tö
hogy a v
járul hoz
100 koron

Nag
ispán el
gyűlés a
engedett
vasut, va
váraddal
50.000 k

Füzütkö
Fehér g
Ragyog
Az öreg
Jertek.
A festet

Ezer fé
Kinyujt
Es kigy
... Váro
Kivert.
A kapu

Nem is
Ölelted
Zsebébe
Csengte
A szerel
S egy c

... Fehé
Bent ze
Itt hag
Híába c
Egy zu
S gőzöl

Itt hag
Es hiv
Kinek z
Imád a
S ha el
Ha-ha!

Legyün
Tudunk
Es a r
Karunk
Kell ma
Piperés

... Fehé
Keleten
Es ezen
Az öreg
Jertek,
A város

Nem, n
Aranyo
Mig vo
Visszak
Es viss
Ki tége

hatóságunk a felekezeti béke megóvása és a vegyes házasságban élők családi nyugalma érdekében kívánatosnak tartja, hogy a tridentini forma hazánkra nézve hatálylyal ne bírjon. A felekezeti gyűléség kiállítását kerüendő, a jus placeti alkalmazását most nem óhajtja és álláspontja megvalósulására biztosító jelenségnek tekinti a magyar kormány és a katolikus főpapság sikeres hazafias beavatkozását, melylyel a Ne temere hatályát hazánkra nézve egy évre felfüggesztette. Borsodmegye tehát Debreczen város és Hajdumegye átiratát tudomásul veszi, ahhoz azonban ez idő szerint, a már kifejezett indokoknál fogva, felirattal nem kíván csatlakozni.

Jászberény városa az igazságügyminiszertől törvényszék felállítását kérte. A város ma tartott közgyűlésén tárgyalták a miniszter leiratát, amelyben a törvényszék felállítását attól tette függővé, hogy a város telket ad, esetleg átalakítási költséggel járul hozzá. A város a messzinai károsultak részére 100 koronát utalványozott.

Nagyvárad törvényhatósága Glatz Antal főispán elnökletével ma közgyűlést tartott. A közgyűlés az új közkórház részére ingyen területet engedett át, majd a Debreczen—Nagyvárad közti vasut, valamint a Félix- és Püspök-fürdőt Nagyváradal összekötő villamos vasut építéséhez 50.000 korona hozzájárulást szavazott meg.

UJDONSÁGOK.

Budapest.

Ezüstködből már fátyolt vett magára.
Fehér gázlángok, mint a gyöngysorok
Ragyognak rajt s most imádóit várja.
Az öreg Duna még halkán dudál:
Jertek, jertek, itt mindig áll a bál.
A festett arczu város mosolyog.

Ezer fényesök tapad az ablakokra,
Kinyújtóznak a palotasorok.
Es kigyul már a gyönyör csipkebokra.
... Városhetáira, várj még. Oh, fogadd
Kivert, kirugott, bús koldusodat.
A kapud előtt régen ácsorog.

Nem ismered már? Pedig hogy szeretted,
Ólelted mámortakaród alatt.
Zsebében akkor, haj, igaz, még csengtek,
Csengtek, daloltak nótás aranyok.
A szeretőd volt, dalos lovagod
S egy dallal még az adósod maradt.

... Fehér ablakra már sötét árnyék ül,
Bent zeme szól és kezdődik a nász.
Itt hagylak, város. A fejem nem szédül,
Hiába csókos, párás levegő! ...
Egy zugból részeg szatir bujt elő
S gőzölgő ajka nótát dudorász...

Itt hagylak, város. Kaczag a szemed
És hivogatva kacsintasz szemébe,
Kinek zsebében még arany nevet.
Imád a bárgyu, mint egyszer magam —
S ha elfogyott, ha kevés az arany:
Ha-ha! Kirúgod. Rígd ki a szemétre!

Legyünk sokan. És gyűlöljünk erősen.
Tudunk mi még, mert rongykevés arany
És a rövid nász nem hagyott vélotlen.
Karunk erős és fonnyadt a te képed.
Kell már a festék... a szemed kiégett...
Piperés nászod régen magtalan.

... Fehér gázlángok gyöngye leperreg.
Keleten az ég már halvány-vere —
És ezer ablak álmosan mered.
Az öreg Duna halkabban dudál:
Jertek, jertek, itt mindig áll a bál.
A város képe ványadt, véreves.

Nem, nem gyűlöllek, beteg ezéla lány.
Aranyon árult foanyadt tetemed,
Mig vonaglik a béralt nyoszolyán —
Visszakönyörgöd szüz pompás erőd
És visszahívnaid koldus szeretőd,
Ki téged szánva szüz tájakra megy.

Gyóni Géza.

Darwin.

1809 február 12-ikén született Darwin Charles Robert egy kis angol városka valamelyik nemesi kuriáján. Tehát éppen ma százesztendeje annak, hogy anarchista forradalmárja adatott minden emberi tudományok dogmatikájának. Egy autodidakta és minden scholasztikán kívül álló tudománytalan neofitának kellett eljőnie, hogy az akadémikus tudományosság kényszerigazságai egyszerre egymásra dőljenek, mint a kóklor-tigyeskedéssel összerakogatott kártyavár, ha pajkos gyermeki kéz kirántja alóla az abroszt.

Bocsánatot kérek Darwin valamennyi tudós méltatójától azért a vakmerőségemért, hogy a nagy rendszerembert tudománytalan neofitának mertem nevezni. Mindjárt ki kell azonban jelentenem azt is, hogy ragaszkodom ehhez a vakmerőségemhez, amely sokkal inkább illik a Darwin mindent fölforgató, semmi hivatalos tudományosságot nem respektáló vakmerőségéhez, mint minden analízáló, magyképkődő snob.

Mert hát az az igazság és maga Darwin is bevallja önmagáról, hogy soha rosszabb, figyelmletlenebb és rakoncátlanabb kölyök nem faragta még az iskolapadot, mint ez az óriási méretű ember. Így uszta meg az alsó iskolákat és ugyanennyi szeretettel keserveskedte végig egyetemi éveit Edinburgban és Cambridgeben. Vizsgákát nem is telt, egyetlen gradust szerzett csak meg, muszájból; mert az édesapja kívánta, hogy pap legyen.

Ez azonban nem jelenti egyszersmind azt is, hogy Darwin nem tanult. Sőt! Csak hogy kritikával tanult és ez a módja a tanulának egy olyan erőszakosan hatalmas egyéniség tudományos fejlődésében meglehetősen mélyreható kételkedéseket jelent. Lépten-nyomon olyan tudományos dogmákra bukkant, amelyeknek hipotézisét nem fogadhatta el. Már pedig a scholasztika csak a föltétlen tekintély-respektus alapján adja a gradusokat. Darwinra nézve tehát a vizsgázás azt jelentette volna, hogy vállalja, amit nem hisz.

Ezt az önmegtágadást tulságos árnak ítélte egy falusi parochiáért. Nem is lett pap belőle.

De nem is úgy készült, hogy egy valamelyes tudományában „elégseges”, verzásúságról tehetett volna tanuságot. Ellenben belekötnelekedett mindenbe, mintha csak azt próbálgatta volna, hogy melyik fekalitás, melyik szakma van teljes igazságban, házugságok és vaskalaposságok nélkül.

Ez az ingadozás sokoldalúvá tette ugyan, de nem enciklopedikus tudásává. Csodálatos azonban — és itt kezdődik a Darwin egyéniségének rendkívülisége, — hogy ebben a féltudásu állapotában szinte a megérthetelenségig finomná lett a következtető és a megkülönböztető képessége. Csak egyetlen egy ezöt tudok ezeknek a lelki képességeknek meghatározására, vonatkozásban magával a lélekkel. Fényérzékenység! Ez a szó fedi azt a fogalmat, amilyenek én a Darwin belső világát elképzelem a nagyszerű megsejtések pillanatai előtt.

Darwin legtöbb hive és később legtöbb méltatója is a fajok keletkezésének teóriáját Darwin rendszerének állítja. Ez igaz, hogy pozitívizmus a pozitívizmusban, föltétlenül illik tehát Darwin egész tudományos egyéniségéhez. Mert hiszen kétségtelen, hogy a Darwin fantáziátlan materializmusa legelső sorban a negatív tudományosságnak, a mese-mondó tudományos hipotéziseknek üzent halá-

los ítéletet. Én azonban mégis állítom és Darwin egész indulási körülményeivel bizonyítom, hogy a faji kiválás nagyszerű teóriája nem következtető gondolkodás eredménye, hanem a megsejtésé. Maga az ugynevezett rendszer már dedukció, de Darwinnak előbb pótolni kellett tudásának jelentős hézagait, hogy a megsejtett nagy fejlődési igazságot tudományos rendszerre „következtesse ki.”

Szándékosan használom ezt a furcsa szót, mert az történet, amit ez a szó kifejez.

Darwin egy szerencsés véletlen éppen minden tehetségeinek megmozdulási pillanataiban lökte ki idegen új impressziók áradatába. Egy angol tudományos expedícióval világot járó utra ment. Így jutott el a trópusokra, ahol látta a legalacsonyabb emberi kulturát és látta a legmagasabbrendű, az emberhez legközelebb álló emlősállat biológiai körülményeit. Lehetetlen, hogy ne az embermajom és az agyagevő emberi pária nagy hasonlósága keltette volna benne az első sejtést. Hogy aztán ez a sejtés, abban a „fényérzékeny” óriási intellektusban, amely szüzen minden tudományos dogmától, föltétlen befogadó engedelmességgel adta át magát az impressziók erejének, — valóságos pozitív képpé és alakká rögzült, az ezötte természetes, mikor Darwinról van szó.

A fajok különbözőségének tévhite ezzel megdőlt, mert volt már egy ember, akiben az egy eredet bizonyossága már megvolt és megvolt benne ezzel egyidejűleg az ember eredetének bizonyossága is. Csodálatos azonban, hogy a fajok eredetéről írott első nagy művében ezt a bizonyosságot Darwin még csak nem is említi.

Mit bizonyít ez? Azt, hogy Darwin ebben a kérdésben mindaddig nem mert kimondani az első döntő szót, amíg polihisztori képzettségének hiányait érezte. Miután azonban ki kellett mondania, mert hívói, Haeckel és a többiek egyszerre, szinte robbanásszerűen eljutottak a végső következtetésig és őt megelőzve, föntartás, kételkedés nélkül hirdették is azt, Darwin valóságos lázzal esett neki a hozzákészülésnek. A mindent megtanulásnak ebben az éhségében aztán rendre bukkantak föl előtte a kihirdetett, a szentté, a tabuvá avatott számárságok, amelyek között valóságos dulást mivelt.

Következett a második könyv. A mesterseges tenyésztés hatása a természetes kiválásban. Mint bizonyíték lebiró erejű, úgy, hogy Haeckel megírja „Generelle Morphologie” című könyvét, amelyben már kimondja a majom és az ember közös eredetét, Huxley pedig megállapítja az anatómiai azonosságot.

Végre 1871-ben megszólal Darwin maga és megjelenik a könyvek könyve: Az ember eredete és az igazi kiválás.

Itt álljunk meg egy pillanatra, hogy egy köztudattá vált tévedést kiigazítsunk. Darwin ebben a könyvben kimondja, hogy az ember az ugynevezett szükorru majmaktól származik. Ezt állította. Ez a könyvének végső konkluziója. De sem ő, sem követői soha nem állították azt, ami ma általános köztudatban van, hogy tudniillik, az ember a most élő szükorru majmok valamelyik fajától származik. Ez halomra döntése lenne a fajokról állított egész teóriájának.

Nem is így igaz, hanem úgy, hogy az ősember, a szükorru majom ősfajától vette eredetét épp úgy, mint maga a most élő szükorru majomfaj minden képviselője.

Ez azonban maga a megdönthetetlen materiális igazság és Darwin teóriája tért hódított magának a tudomány minden terén, legálzolván maga előtt évszázados, kökeményre száradt hazugságokat. *Lyell* a geológiában, *du Pirel* az asztronómiában, *Koch*, *Behring*, *Pasteur* az orvostudományokban vitte győzelemre, ezer új kulturárákat teremtve a révén és ezer kulturárákat fordítva el általa az ember fejéről.

Most folyik a harc a legádázabb démonnal és most kell megkoronázódnia dicsőségben *Darwin* százszázados emlékezetének. *Meesnikoff* tanár évek óta keresi a lues kóroanyagának átvihetőségét, Párisi laboratóriumát szorongó lélekzettel lesi a mételeylyel megvert százmilliók szomorú légiója. És semmi állat, semmi teremtetett földi lény nem vállalta a mérget.

— Ez nekem nem átkom! Ez a tied, ember. Csak a tied... Ez a te ősi örökséged...

Es egyszerre kiesapott a láng és szállt-szállt szerte a világon, amerre csak töviskoronás szomorú fekélyesek vannak:

— Meesnikoff beoltotta a lues kulturáját — egy majomba...!

A majom vállalja az átkot és a rokonságot... Meglesz a szérum! Ma, vagy holnap? Nem tudom, De meglesz!

Aki pedig erre gondolatot adott, az a tudomány-anarchista, az a kalandor...

... ez az ujkori Megváltó ura, ezen a napon adatott a világnak...

Unnepeljétek! Emlékezzetek!

Garvay Andor.

NAPIREND. Naptár. Péntek, február 12. — Róm. kat.: Eulália sz. vt. — Prot.: Áldáska. — Görög-crosz: jan. 30. Nagy Vazul. — Zsidó: Sab. 21. — A nap két reggel 7 óra 14 perczkor, nyugszik este 8 óra 16 perczkor. — A hold két éjjel 12 órakor, nyugszik reggel 10 óra 12 perczkor.

A kereskedelmi miniszter fogad d. u. fél 5 órakor. A belügyminiszter fogad d. u. 3 órakor. A földművelésügyi miniszter fogad fél 5 órakor. A közoktatási miniszter fogad 4 órakor. A közoktatásügyi államtitkár fogad 4 órakor. A képviselőház ülése d. e. 10 órakor.

Boemm Ritta kiállítása a Könyves Kálmánál (Nagymező-utca 37-39.) nyitva egész nap. Belépődíj nincs. — Az Uj Művészeti Szalon (Kecskeu. 3. sz. alatt) nyitva egész nap. Belépődíj nincs. — A Műhely kiállítása az Uránia Kigyó-téri szalonjában nyitva 9-8 óráig. Belépődíj 20 fillér. — Nemzetközi rajzoktatási kiállítás az Iparművészeti Muzéumban nyitva 9-1-ig és 4-7-ig. — A Nemzeti Múzeum régiségtára nyitva 9-2-ig. — A Mezőgazdasági Múzeum nyitva 10-2-ig. — A Szépművészeti Múzeum nyitva 10-1-ig. — A Történelmi Képesarnok nyitva 10-től fél 2-ig. — A földtani intézet Múzeuma zárva. — A Széchenyi Múzeum zárva. — Az aquineumi múzeum nyitva egész nap. — A Techn. Iparmúzeum nyitva 9-1-ig és 6-8-ig. — A Ráth György Múzeum nyitva. — Az Erzsébet Múzeum nyitva 9-től fél 1-ig és 3-4-ig. — A N. Múzeum könyvtára nyitva 9-4-ig. — Az Akadémia könyvtára nyitva 3-7-ig. — Az Egyetemi Könyvtár nyitva 9-12-ig és 3-8-ig. — A Fővárosi Könyvtár nyitva 9-2-ig. — A pedagógiai könyvtár zárva.

— A szász királyt baleset érte. Drezdából érkezik a távirati tudósítás, hogy a szász királyt tegnap baleset érte utól. *Frigyes Agost* király, a királyi palota lépcsőjén eleszött és jobb karján rándulást szenvedett. Az sínés kizárva, hogy a bal kéz középsőcsontja eltört. A király állapota egyébként nem ad okot aggodalomra és a kis baleset nem gátolja abban, hogy szokott sétált megtegye. Egy később érkezett távirat szerint ma délelőtt a helyorségi kórházban Röntgen-sugarakkal megvizsgálták és megállapították, hogy amint már tegnap is sejtették, jobb kezének második és harmadik közép kézfejsontja *el van törve*, de semmiféle komplikáció nem forog fenn.

— Nemesi előnévadományozás. A király dr. *Steffanis István* miniszteri osztálytanácsos közalapítványi igazgatónak és törvényes utódainak régi magyar nemességük órságban tartása mellett az „Oláheziklényi” előnevet díjmentesen adományozta.

— Czimadományozás. A király *Paczovszky Ferencz* pénzügyi számvizsgálónak nyugdíjaztatása alkalmából sok évi bü és buzgó szolgálata elismeréséül a pénzügyi számtanácsosi címet díjmentesen adományozta.

— Jubiláló polgármester. *Marsovszky Árpád*, Lugos város polgármestere, a napokban töltötte be hivataloskodásának huszadik évét, minek alkalmából a mai képviselőtestületi közgyűlésen *Suttag Ferencz* képviselő, a város közönsége nevében melegen üdvözölte, elismerve nagy érdemeit Lugos fejlődése körül. Este *Marsovszky* tiszteletére fátylas zenét rendeztek, majd azután vacsora volt, amelyen a városi polgárság előkelősége és a hivatalos világ színejava is megjelent, élén a főispánnal és alispánnal.

— *Catulle Mendés* rejtélyes halála. A marseillei rendőrség több névtelen följelentést kapott, hogy *Catulle Mendés* nem véletlen baleset következtében halt meg, nem is volt öngyilkos, hanem meggyilkolták a vonaton. Valaki azt írta a rendőrségnek, hogy ugyanazon a vonaton utazott és a kritikus éjszaka egy mellékhelyiségből hallotta a segélykiáltásokat és a homályos úvegen át látni vélte, mikor egy férfi leültött egy másikat és kidobta a vasúti kocsiból. Még hihetlenebbül hangzik a második följelentés, amelynek írója azt állítja, hogy az örökifjú költő kiválasztott kedvence volt *Steinheilnek* és bizonyos körülmények miatt hallgatnia kellett a titokzatos gyilkosság szereplőiről. Az érdekeltek bizak is benne, hogy nem fogja őket elárulni, míg jözan, de tudták róla, hogy kellemes társaságban szereti az italt és így kifejezhetően a titkot. Ezért tették el láb alól *Catulle Mendés*ét.

— *Andrejev Leonid* kalandja. Pétervárról jelentik nekünk: *Andrejev Leonid* költőt, aki tegnap *Terriokiból* Pétervárra akart utazni, a finnországi határon letartóztatták. A csendőrtiszt parancsára két csendőr megvizsgálta, vajjon nincse nála csempészett fegyver s mután csak egy zseb-kést találtak nála, szabadon bocsátották.

— A politikai gyilkosságok királya. Ki lehet ez más, mint *Azev*, az orosz forradalmár, aki rendőri szolgálatot teljesített s közben csaknem valamennyi politikai gyilkosságot ő szervezett és részben közre is működött tetteleg a gyilkosságok végrehajtásánál. Most szökésben van a sátnai lelkiületű ember. A mai napon merőben egymással ellenkező hírek érkeztek róla. Az egyik hír arról szól, hogy *Azevet* tegnap *Terriokiban* letartóztatták és Pétervárra szállították. Genfből érkezik a másik hír róla. Az orosz forradalmi bizottság egyik tagja közölte az „Agence Fouruiere”-rel, hogy táviratot kapott az orosz központi forradalmi bizottságtól és így tudja, hogy *Azevet* néhány nap előtt Brüsszelben utólérté sorsa: meggyilkolták. A genfi forradalmi bizottság most jár utána a dolgoknak és alkamias módon fogják nyilvánosságra hozni, hogy milyen körülmények között ölték meg. Ezt a hírt eddig nem erősítették meg és valószínűleg nem is fogják megerősíteni.

— Magyar gözös balesete. A messinai katasztrófánál megsérült az *Adria* hajóstarsaságának „Buda II.” gözőse is, amely a szerencsétlenség időpontjában Messina kikötőjében tartózkodott. A hajó sérülése akkora volt, hogy utját nem folytathatta és rakományát át kellett raknia. A gözöst a társaság Genovába vontatta, ahová most érkezett meg kijávitás végett. A „Buda II.” dokkba kerül, ahol több hétig marad, amíg sérüléseit kijávitják.

— *Katasztrófák*. Newyorkból táviratozzák, hogy *Galvestonból* érkezett jelentések szerint *Puerta Limonban* (*Kosztarika*), a földcsuszamlás nagy pusztítást vitt véghez. Emberélet is elpusztult. — *Juszevkából* (jékaterinoszlávi kormányzság) táviratozzák: Ideérkezett jelentés szerint a *Don* területén lévő *Tassinov* bányában nagy katasztrófa történt. Részletek még hiányzanak.

— Tömeges halálraitelés Oroszországban. A „Vossische Zeitung”-nak táviratozzák Pétervárról, hogy az irkucki főkörmányzó aláírt egy halálos ítéletet, amelylyel a haditörvénysszék 15 politikai száműzöttet szökés kísérlete miatt akasztófára ítélte. A haditörvénysszék maga enyhítő körülményekkel terjesztette föl a halálos ítéletet és a főkörmányzó mégis megerősítette. Képviselők körében beszélnek, hogy a *duma* elnöke kegyelmet fog kérni a czártól.

— Az áradás. A Duna Paksnál fenyegetően árad. A torlódás folytán a víz kilépett medréből és Bata felé terjed. A paks—fadd—bogyziszlói ármentesítő társulat minden óvintézkedést megtett a töltés őrizetére. A védőcsapatok védőbizottsági tagokkal ki vannak rendelve. A társulati hivatalban permanens szolgálatot teljesítenek. Ha a jégtorlódás mihamar nem mulik el, veszedelem állhat be. A zsilipek jól zárnak, csak a bogyziszlói határban jelentkeznek némely helyen fakadó vizek. Paksra egyes házak víz alatt állanak. *Filepp Károly* főmérnök Budapestről, a társulati főmérnökkel a töltésen vezeti a védőmunkát. A vizzállás Paksra 625, Gerjennél 723, Galovinyaknál 718 és Dombornál 706 cm. magas.

Székesfehérvárról jelentik: Az árviz *Fejérmegye* több községében is nagy pusztítást vitt véghez, sőt emberáldozatot is követelt. *Pátka* községet egészen ellopte az árviz. A Császárviz *Körakás-majornál* annyira megáradt, hogy alámosta a török időkből fennmaradt bástyafalat. A bástyafal összeomlott s teljesen elzárta a víz folyását. A víz elöntötte a községet s több ház beomlott. A vicinális vasut mellett levő köhid is összeomlott. Mikor az áradás történt, többen a szőlőhegyről hazatérőben a vizen gázoltak keresztül. *Takács János* odaváló gazdát az ár elragadta s magával sodorta. Társai mentésére siettek, de a nagy erővel tóduló víztömeggel szemben tehetetlenek voltak. A szerencsétlen ember a vízbe ult. — *Gyuró* község nagyrésze is víz alá került. Az áradás több házat összedöntött. Emberéletben nem esett kár, de az anyagi kár annál nagyobb. Zámolyon pénteken virradóra nagy szerencsétlenség történt. A máskor csendes kis patakcska, mely a fahu közepén folyik végig, igen megáradt s a hatalmas zúgással és rohanással előtörő vízárdat tizenkét házat összedöntött.

— *Drama a hajón*. Közöltük, hogy *Salib* beynek, az egyiptomi postaigazgatónak a feleségét egy tengeri hajón meggyilkolták. Erre vonatkozólag most ezeket jelent egy marseillei távirat: A gyilkossággal egy utast gyanúsítanak, aki folyton együtt volt az asszonnyal s akinek most rem tudnak nyomára akadni. *Salib* bej felesége mulatni jött Párisba és Londonba. Mikor Egyiptomban hajóra szállt, megismerkedett egy nagyon elegáns urral, akivel hamarosan megbarátkozott. Az idegen annyira foglalkoztatta a képzeletét, hogy naplót vezetett róla, amelybe a legaprólékosabb dolgokat is följegyezte, amelyek a férfinura vonatkoztak. Mikor Európában partraszálltak, elbucsuztak egymástól. Az asszony Párisban és Londonban sem feledkezett el kedves ismerősétől s folyton írogatott róla a naplójába. Mikor hazajövet *Marseille*-ben hajóra ült, nagy meglepetésére ismét találkozott barátjával. Most még szorosabbá lett a barátságuk s szerelmi viszonynyá fejlődött. Mikor már ennyire voltak, a férfi egy napon elvágta az asszony torkát. A gyilkosság *Alexandria* közelében történt s a vizgálatot, amelyet a hajó kapitánya kezdett meg, az alexandriai kikötő rendőrsége folytatja. A gyilkossággal gyanúsított férfi eltűnt a hajóról.

— *Bestiális apa*. Csak az alkoholmérég képes arra, hogy még egy apát is vadállatiassá tegyen. Azt bizonyítja az a borzalmas eset, mely *Csekén* történt. *Talpas Géza* asztalosmester rosszul élt a feleségével, s örökösen részegeskedett. Tegnap a legsötétebb trágédiába ragadta az ital. Megint részegen jött haza este. Felesége aludt, s kilenczónapos gyermeke ott szendergett a bölesőben. Előkevertette a puskáját, s belelőtt a csecsemőbe. Az asszony felriadt a lövésre, s iszonyodva látta, mi történt. Késő volt, a gyermek meghalt. A bestiális apát a csendőrök az ügyészségre vitték.

— *A rejtélyes bombák*. A rejtélyes bomba-letről Brüsszelből ezeket közlik: A vizgálat kiderítette, hogy az egész merénylet orosz rendőrkémeknek a műve. A merénylet egy gazdag prémkereskedő eulen irányult, aki gyakran támogattott szegény orosz menekülteket. A merénylet célja az volt, hogy ez által a Brüsszelben élő orosz forradalmárokat kompromittálják és kiutasításuk elrendelését előidézzék.

Techni
kái
léptek
magtag
ugyan,
békés
kényte
600-at
svár ü

borzal
lalkozt
akik a
raiból
sek elm

ország
Régi i
zelen
hiszen
len tap
az Act
és a

pusztít
azonba
szági r
hogy e
zott vo
értelem
tatott

mélyed
zép-Ola
között
zett. A
azután
mir, teg
liában
és me

és me
és me
és me
és me
és me

és me
és me
és me
és me
és me

és me
és me
és me
és me
és me

és me
és me
és me
és me
és me

és me
és me
és me
és me
és me

és me
és me
és me
és me
és me

és me
és me
és me
és me
és me

és me
és me
és me
és me
és me

és me
és me
és me
és me
és me

— Sztrájkoló hajómunkások. A Stabilimento Technico Triestino sanroccai hajógyárának munkásai tegnap reggel elfogadhatatlan követelésekkel léptek fel, melyeknek teljesítését az igazgatóság megtagadta. A munkások a gyárban maradtak ugyan, de nem dolgoztak. Minthogy a mozgalmat békés uton nem lehetett elintézni, az igazgatóság kénytelen volt a munkásokat, számra mintegy 600-at elbocsátani és a mai napon a sanroccai hajógyár üzemét egyelőre beszüntetni.

— A messinai földrengés oka. A messinai forzalmas földrengés természetesen élénken foglalkoztatja még ma is a geológusok érdeklődését, akik a földkéreg legutolsó, példátlan erejű zavarából értékes tanúságokat vonnak le a földrengések elmélete szempontjából. Szicília és Dél-Olaszország már régóta ismétlődő földrengések színtere. Régi időkben a földrengéseket ezen a vidéken a közelben fekvő vulkánokkal hozták összeköttetésbe, hiszen Olaszország déli részének lakossága közvetlen tapasztalásból ismeri azokat az erőket, melyek az Aetna, a Vulkano, a Volkanello, a Stromboli és a Vezuv működő vulkánokban olykor-olykor pusztító módon megnyilatkoznak. Behatóbban azonban csak Suess E. vizsgálta meg a dél-olaszországi rengéseket, aki már 1872-ben kimutatta, hogy a mozgások mindig csak bizonyos meghatározott vonalakon jelentkeznek, melyek geológiai értelemben tektonikaiaknak tarthatók. Suess rámutatott ugyanis arra, hogy a Tyrrheni tenger olyan mélyedéke a Földközi-tengernek, mely egy Közép-Olaszország, Korzika, Szicília és a Kalábria között létező földcsúszás besüppedése által keletkezett. Az ilyenformán előállt medenczét elfoglalta azután a Tyrrheni tenger. A köröskörül látható, mintegy állva maradt partok Kalábrában, Szicíliában és Korzikában azonos geológiai alkotásuk és meredekségük, szinte függőlegességük, talán sehol sem szembeszökőbb, mint éppen Kalábria északnyugati és Szicília északi partvonala mentén. Az Aspromontét, a Peloritani hegységet és Korzika keleti partját régi kőzetek és képződmények alkotják, úgymint gránitok, kristályos palák, porfirok és helyenként jura- és krétaüledékek foszlányai, míg harmadkori lerakódások csak a Tyrrheni tengertől elfordított oldalakon, tehát egy oldaluan találhatók. Eme nagyméretű terület lerakódása ennél fogva köröskörül a periferián egy, illetve, minthogy a beszakadás a partokon lépcsőzetesen történt, több mélyre lenyúló vetődés keletkezésével járt, amelyek közül Suess E. a szélsőt, a Crati folyó völgyéből kiindulva, az Aspromonte hegység derekán végig kinyomozta. De innen még továbbra is húzódik ez a törés, amennyiben keresztülmegy a Stretto di Messina'nak nevezett tengerszoroson, majd pedig ivben Ali és Bronte községeken át Szicíliának északkeleti csucsrégióját metszi le. Ezen a periferiás vetődésrendszeren kívül még radiális törések is mutathatók ki, melyek mind a Lipari szigetek vulkánjai felé konvergálnak. Ilyenek mindenekelőtt a Lipari-t az Aetnával összekötő egyenes, valamint a Vulkano-Milazzói vonal, melyek vulkanotektonikus természetűek. De vannak még mások is, így a Panaria szigetétől és a Strombolitól Kalábria felé kiinduló vonalak, úgy hogy a Tyrrheni tenger eme déli része és vele együtt a szomszédos szárazföldi Arrhenius szerint egy kövel bezúzott jégtáblához, vagy ablakhoz hasonlít, amennyiben a dobás okozta lyuk körül szintén radiális és periferiális törések keletkeznek. Ezek a töréseken (rupturákon) jelennek meg a vulkánok, még pedig a periferián az Aetna és a kissé távolabbi Vezuv, valamint az egész törésrendszer középpontjában, ahol leginkább volt megbolygatva a kohézió, jelesen a Lipari szigeteken. A periferiális hosszú darabjai, valamint a legtöbb radiális vonal azonban nélkülözi a vulkánokat, hanem arról nevezetes, hogy földrengések háborgatják, még pedig oly módon, hogy az epicentrumok különböző időkben a hasadékrendszer más és más pontjain jelentkeznek. Minthogy a vulkánok megjelenése és környezetük tektonikai hálózata ezen a vidéken olyannyira összeszővődöttnek látszik, Suess E. nem tagadja meg teljesen még az 1885-ben megjelent „Das Antlitz der Erde” című nagy munkájában sem a dél-olaszországi

földrengések és a vulkánok közt az okozati kapcsolatot. Hovatovább azonban mindig szabatosabban elkülönítették a vulkáni rengéseket a más származásuktól és szoros értelemben vulkánoknak a már csak azokat a földrengéseket tekintik, amelyek közvetlen vulkáni kitérősekkel kapcsolatosak s amelyek a bekövetkező vulkáni kitérőseket többnyire megelőzni, vagy olykor még egyidejűleg kísérni is szokták. Ebből ki lehet látni, hogy a vulkáni földrengés időben szorosan hozzászálkodik a kitérési időpontjához, valamint, hogy rengési területe állandóan ugyanaz, t. i. a vulkán közelebbi környéke. A kalábriai és szicíliai földrengések azonban nem vulkániai. Különösen megállapítható ez a mostanában történt messinai földrengésről, amennyiben legerősebben megrázott területe nem esik egybe vulkáni régiókkal, vagy legfőkébb csak szélével érinti azokat, valamint kiemelendő még az a körülmény is, hogy a mostani földrengési terület szomszédságában található vulkánok a földrengés idejében teljesen nyugodtak voltak. Nem maradna tehát más hátra, mint az, hogy a mostani messinai földrengést tektonikusnak tartjuk, vagyis olyannak, mely önállóan a föld szilárd kérgében végbemenő rétegszakadás, törés, vetődés, egyszerű szilárd, merev kőzettömegekre kisebb-nagyobb zökkenésszerű eltolódásai folytán keletkezik, amint azt Suess E. az Alpések rengéseire vonatkozólag kifejtette.

— Garázdálkodó szörnyeteg. Megirtuk, hogy Berlin városában az egész rendőrség talpon van. Egy szörnyeteg garázdálkodik ott és védtelen nőknél kéjgyilkosságokat követ el, mint annak idejében Londonban a hírhedt Jack, a hasfelmetsző. Tegnap a Warschauer-utczában véreben fetrengve találtak egy Schaefer nevű nőt, akinek alteste fel volt vágva. Ugyanaznap két fiatal leány hasonló rémtettnek vált áldozatává. A hasmetestől letartóztatni nem sikerült. Csak annyit tudnak róla, hogy fiatalember s uriasan van öltözve. A berlini rendőrség a tettes kézrekerítőjének ezer marka jutalmat ígér. Általában azt hiszik, hogy merénylet tébolyodott ember. Az egyik áldozat, a huszonegyéves telefonos kisasszony, Kahlert Márta, gyanútlanul haladt a sziléziai hidon. Egyszerre rárohant a tettes s mielőtt kiálthatott volna, egy éles, hegyes késsel megsebesítette. A leány tovább vándorolt s a hid közepe táján, ugyanilyen körülmények között, egy másik véreben fetrengő leányt talált. A tettes szerinte egy huszéves, kicsiny bajszú, középmagasságú fiatalember, aki berlini dialektusban beszél.

— Öngyilkos bankigazgató. Eszéken feltűnést keltő öngyilkosság történt. Kunetz József, az inkorrekt üzleti működés következtében két évvel ezelőtt pénzügyi nehézségekbe került és azóta folszámolás alatt lévő kereskedelmi és iparbank volt igazgatója, ma reggel öngyilkossági kísérletet követett el. Revolverből jobb halántékába lőtt és súlyosan megsebesült. A kórházba vitték, lakását pedig rendőrileg lezárták. Kunetz sok éven át a szegedi malom képviselője volt és azelőtt nagy tekintélynek örvendett. A kereskedelmi bank ügye óta társadalmilag bojkottáltak. Tettének közvetlen oka ismeretlen.

— Ólmos festékekkel befestett konzervdobozok kizárása a forgalomból. A francia vámigazgatóság 1908. október 10-én a következő körrendeletet bocsátotta ki: „Tekintettel arra, hogy a közegészségügyi tanács közlése szerint a külsőleg ólmos festékekkel befestett dobozokban szállított konzervek káros hatással lehetnek a fogyasztók egészségére, 1909. évi augusztus hó elsejétől fogva a külsőleg ólmos festékekkel befestett konzervdobozok a vámhivatalok által visszatartandók és elárverezendők.” Ez a rendelkezés a mondott határidőtől fogva a külföldről érkező konzervdobozokra is érvényes.

— Bankóhamisítók a börtönben. A hamis bankóprás ügyében letartóztatott és a debreczeni fogházban fogva lévő Botos András titkosrendőrt, Kozma József szerencsi hentes és Rosinger Ármán budapesti ezimfestőt vizsgálati fogságba helyezték. Kihallgatásuk után Kozma védője a Kozma és Rosinger által becsapott Fekete, Bodi és Benedekkel ogyezkedést akart kötni, hogy kártalanítás ellenében vonják vissza panaszvallomásaikat.

— Gyilkos katonák. Minden jel arra mutat, hogy Sziroviczát, a gyilkos közlegényt halálra fogják ítélni. Bajáról ugyanis ezeket jelentik: Ma két hadbíró szállott ki a bajai határban és szemlét tartottak azon a helyen, ahol Tóth Hadrapács tizedes átlőtt holttestét találták. Azután Decs dunántúli község határában az ugynevezett Lasi-csárda környékét kufálták át s kihallgatták a korcsmáros is, a katonák szintén halálra szánták. Megtekinthették aztán a decsi határban a Dunapartig több irányban húzódó vérvonásokat, amelyek azt a gyanút keltik, hogy a szökött katonák vérengzésének esetleg többben is estek áldozatul, akiket azután a Dunába dobtak. Sziroviczának a hadbírák előtt tett vallomását titkolják. Egyik hadbíró azonban kijelentette, hogy az eddigi bizonyítékok is elégségesek, hogy a katonai törvények értelmében a gyilkost halálra kelljen ítélni.

— A szicíliai segélyakció. Az olaszországi földrengés által sújtottak fölszámolására a kereskedelemügyi minisztériumban permanenciában levő nagybizottsághoz a mai nap folyamán a következő adományok érkeztek be:

A Magyar Általános Takarékpénztár utján: Gróf Gyulay István 100 K, kaposcai ev. lelkési hivatal 3 K 20 fillér, Marx János miniszteri tanácsos, máv. elnökhelyettes gyűjtésének második részlete 1263 K 25 fillér, mekényesi ág. ev. egyház 7 K 40 fillér, szekszárdi ág. ev. egyház 6 korona 33 fillér, nagyhajmási 4 korona 3 fillér, Bohus Károly országgyűlési képviselő 207 korona 42 fillér, Leibitz rendezett tanácsos város 156 K, iglói s. qu. a. izr. hitközség 10 K, szásvárosi ev. ref. lelkési hivatal 26 K, szentantalfai ev. egyház 1 K 60 fillér, dr. Stern József (Liptóhibe) 33 K, szekszárdi főszolgabírói hivatal gyűjtése 921 K 60 fillér, Horváth Sámuel ev. lelkész (Téth) 46 K 28 fillér, Igyártó Sándor kir. főügyész (Debreczen) gyűjtése 40 K 50 fillér, dr. Kaptal Izidorné (Liptóórszáhegy) gyűjtése 159 K, Philipp János országgyűlési képviselő gyűjtése 62 K, tordai m. kir. posta- és távirtdahivatal 3 K 60 fillér, soproni II. számú posta- és távirtdahivatal 5 K, Ujbánya szab. kir. város 172 K 17 fillér, Modor város polgármestere 222 K 90 fillér, szekszárdi főszolgabírói hivatal újabb gyűjtése 15 K 9 fillér, Kontz Domokos polgármester (Déva) gyűjtése 533 K, dr. Galambos Ignác polgármester (Makó) gyűjtése 386 K 29 fillér, szásmagyarosi ág. ev. egyház 2 K 14 fillér, Melha Kálmán gyűjtése 24 K, Geduly Gyula min. tan. máv. igazgató gyűjtésének második részlete 2521 K 50 fillér; összesen 6933 K 37 fillér. A Magyar Általános Hitelbank utján: Josipovich Géza horvát-szlavon-dalmát miniszter gyűjtése 320 K, Návay Emil (Bátaszék) 15 K, siklóri ág. ev. lelkési hivatal 15 K, Teleszky Ferencz 50 K, győri ev. egyház 27 K 20 fillér, Rakovszky Endre 31 K; összesen 458 K 20 fillér. A Pesti Magyar Kereskedelmi Bank utján: Glatz Antal főispán (Nagyvárad) 400 K, Breznóbányai segélybizottság 810 K 60 fillér, bácsi gör. kel. szerb püspökség (Ujvidék) 9 K 84 fillér, zólyomi ág. ev. egyház 30 K 89 fillér, izr. hitközség (Jánoshalma) 27 K 40 fillér, Háró Vojnits István (Budapest) 200 K, Rozsnyó város gyűjtése 330 K, ág. ev. egyház (Porrog) 26 K 50 fillér, Bobrovitzky Márton gyűjtése (Vychodna) 38 K 50 fillér, Rózsahegy és Vidéke szerkesztősége 46 K 30 fillér, Vértessy Géza gyűjtése (Wien) 70 K, Gaál Kálmán gyűjtése (Kisújszállás) 362 K 24 fillér, Nagybánya város közönsége 460 K 1 fillér, ág. ev. egyház (Nógrád-Liberecse) 7 K 30 fillér, Ungvár város gyűjtése 236 K 60 fillér, Illyés János és neje (Budapest) 4 K, Windisch József 6 K, Szabó László gyűjtése 56 K 50 fillér, Erős Ármán 6 K, nyitrai megyei ág. ev. esperesség egyháza 300 K. Összesen 3428 K 68 fillér. A gyűjtés mai végeredménye 290.041 K 12 fillér.

— A főváros utcáinak világítása. Az angol főkonzulátus átiratot intézett a székesfővárosihoz, amelyben a közvilágításról kért adatokat. A főváros tanácsa ezen adatokat az angol főkonzulátus rendelkezésére bocsátotta és ez adatokból megtudjuk, hogy ez idő szerint Budapest utcái világítására szolgál: 522 drb közönséges (fecske) láng és 19.611 Auer-égy, összesen tehát 20.133 gázlámpa, amelyek 19.135 lámpásban vannak elhelyezve. A kültelki világítást ezenkívül 4200 petróleumlámpa látja el. A gázlámpák egymástól való távolsága 10—50 méter, a kőolajlámpák távolsága 50—100 méter között váltakozik.

— Házasság. Dömötör Bertalan vállalkozó mérnök Aradon eljegyezte Sarlot Domokos városi rendőrfőkapitány leányát, Fannyt.

— Nászajándékok, jegygyűrűk legelőnyösebben Polgár Kálmán művész ékszertelepén, Budapest, VII., Erzsébet-körút 20. I. em. szerezhetők be. Nagy képes album-árjegyzék bérmentve küldetik.

— **Kabáttolvaj joghallgató.** Ma a rendőrség kezére került egy rossz utra tévedt fiatalember, M. J. volt joghallgató. A bűnre a nyomor vitte rá, de hogy olyan vigasztalan helyzetbe jutott, annak nagyrészt maga könnyelműsége is az oka. Kihallgatása alkalmával a huszonhárom éves fiatalember, aki télikabátot lopott, sirva vallott meg mindent. Elmondotta, hogy egy vidéki szijgyártómesternek fia. Tizenegy testvére van, de szülői, akik szegény emberek, mégis taníttatták. Így került egy vidéki jogakadémiára, ott letett két alapvizsgát, azután feljött ide a fővárosba, hogy folytassa tanulmányait. Itt már igen szűkösen élt, amíg tavaly tavasszal be nem jutott nevelőnek egy úri családhoz. A nyarat Parádán töltötte a családdal, de ősszel be kellett rukkolni katonának és a jó állását elvesztette. Két hónapig szolgált, azután kiszuperálta. Most már aztán betevő falat és hajlék nélkül állott. Már ősszel be sem tudott iratkozni az egyetemre, de most mégis ott segítettek rajta, megfogadták a kvesturába napidíjnak. Keveset kapott és éppen azért nem volt megelégedve helyzetével. Új állást keresett a minisztériumban s a legelső biztató ígéretre otthagya a kvesturát. Közben azután elfogyott minden pénze. Kereset nélkül járt-kelt a városban, s egy vendéglőben ellopott egy kabátot. Amikor ennek az ára elfogyott, egy másik kabátot következett. Összesen öt kabátot lopott az elzüllött fiatalember. Négyet elzalogosított, az ötödik azonban rajta volt, amikor tegnap este elfogták a detektívek. A főkapitányság börtönében M. István nagyon kétségbeesett s ma délben, miután meghalt, hogy letartóztatják, halálra szánta magát. A vaságy egyik végét föltette a székre, azután szét-hasogatta az ingét, s a foszlányokat összecsavargatta, fölakasztotta magát az ágy vasára. A cella előtt sétáló rendőr még idejekorán észrevette az öngyilkosságot és levágta a kötelékről az életunt fiatalembert. Baja none történt. Amikor azután ismét kihallgatásra vezették, a rendőrtisztviselő előtt sirva mondta, hogy azért akart meghalni, mert fájt neki, hogy a szegénység megtudja majd — az édesanyja.

— **Háromszor ítélték halálra.** A gleiwitzi esküdtszék tegnap ítélték Pysik bányamunkás bűnpörében, aki tavaly június tizenötödikén meggyilkolta elvált feleségét, az anyósát és a sógorját. A gyilkos töredelmesen bevallotta tettét. A bíróság az esküdtek igazmondása alapján a vádlottat a német jogszokás szerint mind a három gyilkosságért külön-külön halálra ítélt.

— **Hajó vas nélkül.** A washingtoni Carnegie-intézet Newyorkban földmágnassági kutató utazások céljából olyan hajót csináltat, amelynek szerkezetében a lehetőség szerint kerülni fogják a vas alkalmazását. A hajót csakugyan vas nélkül valónak lehet mondani, mert rajta pusztán a bronzból konstruált gőzgép egészen vékony hengere és még egynéhány alkotórésze készült öntött vasból, illetőleg acélból. Ez a vasmentesség éppenséggel nem jelentékeny, tekintettel arra, hogy a hajó teljes sulya ötszázhatvanöt tonna. A hol más hajókon vasat alkalmaznak, ott ezen a hajón réz, bronz vagy keményfa lesz található. A hajót mindenképp vitorlásnak tervezik. A gépezetét csak szélescsendben vagy gyöngye szellőjé-ráskor hozzák majd működésbe és így óránként hat mérföldet fognak elérni.

— **A mellőzött feleség rémtette.** Véres és rettenetes esemény híre érkezik Kaposvárról. Lehóczy Antal rinyaszentkirályi legény négy év előtt vette nőül egy szintén odavaló gazdának a leányát. A házasság után azonban nemsokára megunta az asszonyt, duhajkodó, korcsmázó ember lett és többnyire a késő éjjeli órákban tért haza, amikor aztán az asszonyt durva módon szidalmazta, sőt meg is verte. Néhány hónap előtt már annyira vetemedett, hogy az egyik szeretőjét a házába vette és ott tartotta a felesége mellett. A sok szenvedés, megaláztatás végre megtörte a szegény asszonyt és mikor tegnap Lehóczy ismét késő éjjel, részegen tért haza, megvárta, míg az ura elaludt és egy előre elkészített, hosszupengéjű éles késsel az alvó embert addig szurkálta, míg élet volt benne. Tizenegy sulyos és négy halálos döfést ejtett rajta. A borzalmas tett után önként jelentkezett a csendőrségnél, ahol letartóztatták és a kaposvári ügyészséghez kísérték.

— **Letartóztatott egy polgármestert.** Nagy szenzációt kelt Lembergben *Sziczavszki* Kázmér wojnilovi polgármester letartóztatása. A polgármestert a *hamis tanulás* vádjára terhelik. Még 1907-ben történt, hogy a lemergi esküdtszékí bíróság betöréses lopás miatt öt évi börtönbüntetésre ítélte Drucker Viktor foglalkozás nélkül való egyént. Drucker büntetéséből most már másfél évet kitöltött, amikor tizenhárom ujonnan kihallgatott tanu egybehangzó vallomása alapján, a bíróság újabb tárgyalást rendelt el. A tanuk között szerepelt *Sziczavszki* Kázmér wojnilovi polgármester is, aki azt vallotta, hogy az elítélt 1907. május 17-én Wojnilovban tartózkodott és így lehetetlen, hogy ő követte volna el az ugyanazon napi lemergi betöréses lopást, amelyre el volt ítélve, sőt amely miatt el is ítélték. Mivel azonban az alibi-bizonyítás ellemmondásban állott a polgármesternek ugyanezek ebben az ügyben tett korábbi vallomásaival, a törvényszéki elnök ott a tárgyalóteremben azonnal elrendelte a polgármester letartóztatását.

— **Öngyilkos pénzügyőri fővigyázó.** Ilyés Miklós szentesi pénzügyőri fővigyázó együtt mulatott Papp Ferenc szabóiparos barátjával egy korezmában; este hét óra felé kölcsönkérte barátjától a felsőkabátot és kalapot azzal az ürügyel, hogy valahol egy kis dolga akadt. De valójában azért, hogy revolvert ment vásárolni, amit egyenruhában nem kapott volna. Aztán levelet írt Pappnak egy másik korezmából, melyben kérte, hogy menje utána. Miután Papp visszairt, hogy nem megy, este tíz órakor ismét egy levelet írt, hogy ha még életben akarja látni, azonnal jöjjen oda. A megremült Papp utána sietett a másik korezmába, ahol Ilyést meg is találta, amint Soós Ádám pénzügyőri fővigyázóval beszélgetett. Rövid idő múlva Ilyés kiment az udvarra és a korezmáros figyelmeztette Pappot, hogy menjen utána, mert revolver van nála. Papp utána is ment és Ilyést még a kopyhaajtóban utolérte, de amikor hozzá közeledett, az rásegezte a revolvert és így szólt: — Ne gyere közelebb, mert lelőlek!

Abban a pillanatban Ilyés maga felé fordította a revolvert és kétszer egymásután a fejébe lőtt. Rögön orvosért szaladtak és az előhívott dr. Csák Béla bekötözte a sebeit. Kórházba szállították, ahol másnap reggel meghalt, anélkül, hogy eszmélt volna. Így az öngyilkosság okát nem is tudhatták meg. Ilyés vőlegény volt és a múlt év december 28-án tartotta eljegyzését Besztercebányán, egy pénzügyőri főbiztos leányával.

— **Szerencsétlenül járt zeneszerző.** Lembergi lapok zakopajei jelentései szerint igaz az a hír, hogy Karłowitz, a külföldön is ismert kiváló lengyel zeneszerzőt, a Tátrában tett skij-kirándulása alkalmával egy hólavina eltemette. A Carustaw hegyhátára két mentőexpedíció indult utnak.

— **Vihar az Adrián.** A Cunard-társaság Carmania gőzöse az Adrián uralkodó sirokkó miatt nagy késéssel érkezett meg. A kikötésnél több gőzös segédkezett. Kévéssel a Carmania megérkezése előtt a Klotild hatósági gőzös egy borral megrakott vitorlást mentett meg, melyet a sirokko az Empress gőzshöz sodort.

— **Szamóca télen.** A szamóca egyike legfinomabb gyümölcsjeinknek. Eddig több mint 400 fajtáját ismerjük s oly hálás növény, hogy kellő ápolás mellett minden hónapban friss szamóca kerülhet az asztalra. A téli szamóca azonban kissé drága s a francia üvegházakból kikerülteknek minden egyes szeme egy koronába kerül. E gyümölcs üvegházi tenyésztését Páris környékén emelték legnagyobb fokra s e finom gyümölcsnek Páris a főpiacza, mint ahogy a többi gyümölcs is. A francia főváros környékén remek gyümölcsöket termelnek még télen is, de — mint mondtuk — nagyon drágák. Volt tél, mikor egy szem cseresznyéért 22 frankot, egy szem szamócaért 15 s egyetlen barackért 29 frankot fizettek. A porosz udvarnak Sanssouciiban levő üvegháza egész télen át ellátja az udvart friss szamóczával, cseresznyével, szőlővel, barackkal s ananászsal. Erdeink kis szamóczáját azonban nem lehet üvegházakban termelni, pedig ennek illatát és zamátját az üvegházi termék meg sem közelíti.

— **Váltóhamisító kereskedő.** Curde Bódog Félix kereskedő nagy összegű váltót hamisított *Bonó* András és *Kovács* Sári nevére. A pénzt fölvette, aztán eltűnt. Megállapították, hogy egy váltót értékesített a Clayton és Shuttleworth budapesti gépgyári cégénél is. A rendőrség most a budapesti törvényszék utasítására nyomozza Curdét.

— **Nagy zavargások Anatóliában.** Anatólia minden részéből olyan hírek érkeznek, hogy az egész tartományban mindenütt egyre növekszik az anarchia. Tegnap este távirat érkezett Desarcából, mely azt mondja, hogy 5000 főnyi néptömeg megtámadta a kormány épületét. A városban pánik tört ki. Konstantinápolyból sürgősen katonai segítséget kértek.

— **Kigyuladt imaház.** Ma délután egy órakor Hajduböszörmény központjában lévő polgári leányiskola mellett az egyemeletes baptista imaház tetőzete kigyuladt és a mennyezete leszakadt. Mivel attól tartottak, hogy az acetilén-telepen robbanás történik, a telepet még idejekorán elzárták s így nagyobb baj nem történt. A kár meghaladja a 10.000 koronát. A vizsgálat megállapította, hogy a tűz oka, hogy a padláson előző nap az acetilén-csőveket parázson melengették fagy ellen és a parázsat gondatlanságból otthagyták. A tüzet lokalizálták.

— **A diaboló alkony.** Ami gyorsan fölkapta a diaboló-játékot, oly gyorsan el is felejtették. Párisban mos épp oly szelid az időjárás, mint tavaly ilyenkor, de míg tavaly ilyenkor a parkokban alig lehetett sétálni a diaboló gyermekekkel, az idén ennek a játéknak szinte semmi nyoma, nagy eselődására azoknak a gyárosoknak, kik sok pénzt fektettek bele, számítván az egyre növekvő keresletre.

— **Megbüntetett kávéházi személyzet.** A rendőri megfigyelés kiderítette, hogy a nagymező-utcai *Amor* kávéházban és az *Andrássy-uti Louvre* kávéházban erkölestelen üzelmekre adnak alkalmat és a kávéházi szabályrendeletet sem tartják meg. Ezért ma a VII. kerületi kapitányság *Hausser* J. Lipót és *Sommer* Dávidot, a *Louvre* kávéház tulajdonosait a renlelet megszegéséért száz-száz koronára, alkalomadásért száz-száz koronára és öt napi elzárásra, *Flasner* Antalt és *Weisz* Dezsőt, a kávéház pinczéreit öt napra és száz koronára; *Kanzler* Gyulát, az *Amor*-kávéház tulajdonosát öt napra és száz koronára, *Jellinek* Edét és *Lorenz* Henriket, a kávéház főpinczéreit öt napi elzárásra és száz koronára, és végül *Rosen* Iguác, *Stern* Dávid és *Stern* Henrik pinczéreit öt napi elzárásra és ötven koronára ítélt.

— **Kenguru-sült.** Párisban nemrég a tevehussal próbálkoztak, most pedig Berlinben a kenguru-hussal kísérleteznek. A berlini nagy szállók table d'hotejánál egy-két hét óta az egyik fogás mindig kenguru-husból kerül ki, amelyet sültve, főzve, kirántva, becsináltan, savanyu mártással, szóval a legkülönbözőbb alakban tálalnak föl. Ámde a kenguru-hus diósége sem lesz tartósabb, mint a tevehúsé. Hír szerint a vendégek legfeljebb egyszer esznek belőle, másnap és harmadnap azonban egyszerűen átgorják a menü kenguru számát. Évekkel ezelőtt Londonban és Párisban is kísérleteztek a kenguru-hus meghonosításával, de ott se sikerült. Egyedül Amerika az az ország, ahol megkedvelték, úgy hogy a kenguru-husnak ez idő szerint csak két fogyasztója van: az ausztráliai bennszülött és az amerikai gourmand.

— **Életunt leány.** Tegnap este a Muzéum-körút 15. számú házában a kapu alatt lugköldatolt ivott *Házik* Anna tizenhat éves leány, akinek apja, *Házik* Antal gyujtógyári munkás Erzsébetfalván a Temető-sor 4. számú házában lakik. A leányt a mentők a Rókus-kórházba vitték. Kihallgatása alkalmával azt mondotta, hogy ő annak a temetőőrnek a leánya, akit a sirok megbolygatásával gyalusítottak s azért akarta magát elemészteni, mert a rossz nyelvek üldözték őt és szülőit is. A nyomozás azonban kiderítette, hogy *Házik* Anna nem a temetőőr leánya s hogy már hónapokkal ezelőtt elhagyta a szülői házat. Azóta kóborolt s most hisztérikus rohamában követte el az öngyilkos kísérletet.

— Öngyilkos rendőr. Ma délelőtt a déli vasúti pályaudvaron levő 45. számú őrszobában szolgáló fegyverrel mellbe lötte magát Szónási István rendőr. A mentők halálos sebével a Rókus-kórházba vitték. A szerencsétlen embert családja bajok tették életuntá.

— Elfogott betörők. Kolozsvárt a hó elején a Baconszky-féle ékszerüzletbe a szomszédos borbélyüzleten keresztül ismeretlen tettesek betörték, de közben megzavartatva elmenekültek, a helyszínen hagyva egyes szerszámaikat. Az erélyes vizsgálat után a rendőrség ma letartóztatta Angyal Ferencz kerekest, Pall Ferencz rovtott multu udvari legényt, ki már husz évi fegyházat ült, Boros Gyula zsidárust és Pap Miklós cipészt. Megállapították, hogy együtt követték el a betörést, továbbá azt, hogy január 28-án Aradon három boltot törtek fel. Több jel arra mutat, hogy az elfogottak a Pleger-féle betörésben is részesek. Letartóztatásuk után átkísérték őket az ügyészhez.

— Megszökött szerelmesek. Probszt Mihály budapesti fűszerkereskedő még a hónap 7-ikén elment a Rottenbiller-utca 21. száma alatt levő lakásáról. Miután a főkapitányságon ezt bejelentették, kiderült, hogy a harmincznyolcz esztendő, nős ember megszököttette Mátéfi Mária tizennyolcz éves cselédet, aki ugyanakkor — pontban délután két órákor — illant el a gazdájától, a Hajó-utca 12. száma alól. Probszt középmagas, vézna, sápadt, barna körszakállas férfi; a cseléd erős, zömök természetű, gömbölyű, piros arcú, nagy barna szemű leány.

— Eltűntek a fővárosból. Nyitrai Mária 24 éves cseléd (Sziv-utca 31.), Szvoboda Márta 16 éves, lakatosmester leánya (Kossuth Lajos-utca 6. szám), Probszt Mihály 38 éves vegyeskereskedő (Rottenbiller-utca 21.), Mátéfi Mária 18 éves cseléd (Hajó-utca 12.), Széles Jenő 10 éves tanuló (Nagymező-utca 35.), Deák Mária 25 éves cseléd (Király-utca 19.), Alter Mihályné, a bábaképző-tanfolyam hallgatója, Csonka Lajos 23 éves borbélysegéd, Lichtenstein Manó 42 éves gyári munkás (Lajos-utca 115.), Kun Margit 15 éves leány (Andrássy-ut 46.), Márton József 22 éves asztalosinas (Gyöngygyök-utca 6.) és Bregardt József magánzónó. A rendőrség kutat utánuk.

— Halálozás. Dr. Berwaldsky János apátkánonok, szentszéki ülnök és egyházmegyei tanfelügyelő a hó 9-én 63-ik évében elhunyt Szepeshelyen.

Adler Samu, a hajdumegyei takarékpénztár vezérigazgatója 54 éves korában Hajduszoboszlón meghalt.

Zágoni dr. Bodolla Gábor kőr. törvényszéki ülnök Székelyudvarhelyen meghalt.

Id. Medvári Ignác életének 76-ik évében elhunyt Máriaölgyesen.

Dr. Miklós Móricz Endre vasgyári orvos meghalt Iglón.

— A Parisiana Mulató megnyitása fényes ünnepségek közepette lesz holnap, péntek este fél 10 órákor. Az ünnepélyek egész sorozatát Bachó karmester nyitja meg teljes zenekarával. Ezután következik a ragyogó műsor: A négy Farabonis, akik ma a legnagyobb művészek, Constance de Linden francia társulatával, Fehim pasa háreme török társulatával (teljesen új zseni látványosság), Weeks néger társulata, Cipsy Wulf angol társulata, Matasich Kelevich (Mathieux Morini), a milánói Scala tagja, Elsa de Sylvia francia kabaret-esillag, Lillian Graham, a newyorki Viktória-színház csillaga, Fleurs Polonnaise lengyel-társulat, Systems Deys amerikai, Little Tate francia, Colanania, Trio oláh, Plocatti olasz attrakciók olyanok, amelyeknek mindegyike egy esti műsor fénypontja lehetne. Aztán meg egész sereg művészi apróság. A magyar ensemble: Nőgyári Gigi, Nedies Natália Ujváry Károly képviselik. A márvány-teremlő jó előadás után a teli kertben éjjeli egy óráig a világ legelső kabaréja lesz. Egy órától reggel ötig Bachó honvédenekara, egy meglepetésszámba menő newyorki zenekar, a négy házi-zenekar, Balogh Károly cigányzenekar felváltva játszanak. Pompás, elegáns buffet és a híres szegedi Balóné levelei lesznek kaphatók. A belépőjegyeket ma kezdik kiadni a Parisiana pénztárában.

— Egy speciális fajtáját létesítette fővárosunkban az ingóságok értékesítésének az „Ingóságokat Értékesítő és Beraktározási Vállalat” (törv. bejegyz.) Teljesen beraktároz díjmentesen bármilyen eladó ingóságokat, berendezéseket és csupán öt százalék eladási jutalékért értékesít s ezenkívül ama újítás érdemelt el, hogy a beraktározni nem szándékolt ingóságok értékesítése céljából a dohánytársaságban 60 filleres előjegyzési (nyilvántartó) lapokat árusított s azok után — úgy az eladó, mint a vevőfelek részére — teljesen jutalékmentesen eszközli az ingóságok eladását. A vállalat tulajdonosa és vezetője Biró Mihály fővárosi kereskedő, mely vállalatát szolid alapon vezeti. Helyiségei: Rákóczi-ut 19. és Szentkirályi-utca 2. alatt léteznek.

x Fodor-féle vivóterem a Koronaherceg-utca 3. szám alatt a főváros legnagyobb és legjobban felszerelt torna- és vivóterme. Különös gond fordítanak a gyermektorna- és vívásra.

x Bob-hashajtó a legkellemesebb, 10 fillér.

Indiai fejedelmek élete.

Ki ne olvasott volna az indiai ráják gazdagságáról s fényben pompázó életéről. Mintha náluk irigylésre méltóbb ember nem is élné széles a világon. Pedig a ráják élete általában véve nagyon egyhangu és előtűnik európaiak előtt, kik szórakozni szeretünk, nagyon is unalmasnak látszik. Mielőtt a ráják életmódjának ismertetésére térnénk, határozzuk meg előbb, hogy ki is a rája s milyen szerepet tölt be az indiai társadalomban.

A rája a mi elnevezéseink szerint fejedelmnek lenne nevezhető s a régebbi időkben, mikor még India nem állt angol fennhatóság alatt, az is volt. Most azonban politikai hatásköre egyáltalában nincsen s így hatalmát csak a szolgálatában álló embereken s háremhölgyein gyakorolhatja. Az indiai bennszülöttek előtt megtartotta ugyan még fejedelmi nimbuszát s innen magyarázható az is, hogy az angol kormány is elismeri őket névleges fejedelmeknek. Az indiai angol előkelőségek nem sokat törődnek a rájakkal s társaságukban nem is szívesen látják őket. Viszont a ráják megvetik az előkelő angol urakat s egyszerűen „páriák”-nak nevezik őket. Társaságuk rendszeren oly angol gyarmatosokból és kereskedőkből áll, akik nem tagjai az előkelő világnak, csak szeretnének hozzá tartozni. Rendszeren ezek környezetében tölti el a rája a napnak legnagyobb részét. De térjünk át életének részletes leírására. Reggel a rája amint fölbred, elvégzi imádságait, a házi pap vezetése mellett, a házi Isten szobra előtt. Minden fejedelmi háznak külön háziistene van s rendszeren attól származtatja le magát maga a fejedelem is. Napjában háromszor étkezik s eledele rendszeren rizsből, bivalyvajból, gyümölcsből és édességekből áll. Kávért rendszeren csak azért isznak, mert ez angol szokás s ezt ők is előkelőnek tartják. Az evődények csak ezüst és aranyból készültek s megfizethetetlenek egyrészt fémértékük, másrészt régiségük miatt. Minden családban apáról fiura maradnak, mint családi ereklyék. Miután a rája reggelijével elkészült, háremét látogatja meg, hiszen az asszonyok keleten is épp úgy, mint nyugaton, igen féltékenyek. A legtöbb rájának több felesége van; rendszeren hat—hét, de vannak közöttük olyanok is, akik az egynejeséget tartják czélszerűbbnek. Nejeiket raúknak nevezik s végtelen nagy tisztelettel viseltetnek férjük iránt. Ha a rája háremébe belép, mind felállanak s állva maradnak mindaddig, amíg a rája meg nem engedi, hogy leüljenek. Ezeket az asszonyokat rendszeren India legkülönbözőbb tájairól gyűjtik össze s bizony sokszor megessik, hogy tájszólásuk miatt egymást nem értik meg. Rendszeren a cennánában, — így nevezik a háremet, — tanulnak meg táncolni, zenélni, hogy egymást mulattathassák. A rája, ha valamelyik rannit ki akarja tüntetni, úgy néhány kedves szót szól hozzá s ajándékokat küld neki. Az ajándék rendszeren értékes drágakő.

Nem egy rájának elég nagy a műveltsége. Európát beutazta s foglalkozott az itteni társadalmi élettel is. Nagyon elbámulnak, amikor látják az európai nők nevelését s azt egyszerűen rettenetesnek tartják. Szerinte a nőnek az a hivatása, hogy mulattassa a férfiakat.

A második étkezés után a ráják rendszeren sziesztát tartanak, hogy megrövidítsék a napot, azután pedig sétakocsiznak valamelyik ligetben. Ilyenkor az inasok egész hada követi őket. De nem kell azt gondolnunk, hogy ez valami imponáns menet, — nem, sőt éppen visszatetsző. Nagyon piszkos, rongyos had ez a kíséret, európai ur egyáltalán nem tűrné meg maga körül. A séta után mindenik szolgáló leveti libériáját s munkásruhát ölt, nehogy munkaközben a már ugyanis piszkos libériát elszakítsa vagy bepiszkolja. A kocsi befogott lovakat kieresztik a legelőre, hogy ott szerezzék meg táplálékukat, mert a gazda nem tart se istállót, se szénát otthon.

A ráják élete tehát nem nagyon fényes, lát még ha tekintetbe vesszük, hogy az angol hivatalnokok folyton zaklatják őket. Kincseiket rejtegetik, nehogy az angol adószedők adót vessenek ki rá s így rejtegetett kincseiket nem nagyon tudják élvezni. Életük egyhanguan unalmas s a mi szem-

pontjainkból egyáltalában nem irigylendő. Ők azonban teljesen megelégedettek sorsukkal s igazi keleti nemtörődömséggel képesek házuk teraszán vagy háremükben elüldözélni, anélkül, hogy a legkisebb ázikai vagy szellemi munkát végeznék.

Csak így képzelhető el, hogy oly kevés angol oly hatalmas és nagyszámu lakosságú országot igitja alatt tud tartani.

SZINHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

(*) Sába királynője. Illusztris vendége volt ma este az Operaháznak. Eibenschütz Riza, a drezdai udvari Operaház tagja jött el hozzánk, hogy két estén át szerepeljen itt, ahonnan gyönyörű művészi pályájára elindult. A newyorki Metropolitan Operahouse-ban és a drezdai udvari Operában, ebben az előkelő zenei intézetben aratott sikereit után, természetesen, hogy idehaza is csak tisztelőket szerezhetett művészetének. Goldmark operájának, a „Sába királynője”-nek egyik legmélyebb, de egyszerűen mind legszubtilisabb szerepét: „Sulamith”-ot választotta debütnek és első hallásra is kiforrott művészetéről és előkelő zenei intelligenciájáról tett értékes tanúságot. Eibenschütz Riza nem alakít a zencirodalmi divatlapok közismert floskulusaival, művészetét általánosságban bizonyos elvonatosság jellemzi attól, amit megjátszásnak szoktunk nevezni. Sokszor szinte bizonyosságot nyerünk, hogy az, amit látunk és hallunk, nem is játék, hanem átélése a szerepnek. Jóformán eszünkbe sem jut, hogy előadásának technikai részére gondolkodjunk, annyira lefoglal az, ami alakításában a tiszta művészet, meleg átérés és egyéni izlés. Gazdag skálájú koloratúrája finom harmóniával olvad hozzá a szerep témájához, melylyel mindig egy és sohasem különváltan magyarázó. Ugy énekbéli, mint színjátszó előadását a nagy egyszerűség, a lélekig való intuitív lefokozás jellemzi, amit a színpadi távlatot ismerő nagy vonásokkal kísér. Kerüli a részlethatásokat és, ha olyan jelenetekben, mint például a kegyelem-kérésnél, spontán hatást kelt, nem annyira ennek a részletnek, mint inkább az eddig való felfokozásnak köszönheti. A közönség meleg elismeréssel jutalmazta a vendégművésznőt, akit a felvonásvégeken sokszor a lámpák elé tapsolt, az első felvonás után pedig valóságos virágerdővel lepette meg. Eibenschütz Riza sikeréből a társzereplők is kivették részüket. Arányi Dezső sokszor méltatott művészetének szubtilitásával dolgozta ki Assad, Salamon kegyencének szerepét, az első felvonás nagy elbeszélő jelenetével valóságos frenetikus tapsra ragadta a publikumot. A királynőt Flattó igaz, nemes, fenséges páthosszal alakította. Gyönyörű szopránja szinte játszi könnyedséggel görzte fárasztó szerepe nehézségeit. Kiváló volt Szemere mint Salamon. Ez a fiatal baritonista szinte a közönség előtt nő ki egész művészsé. Erdős férfias basszusa ma ismét teljes erejében ragyogott. Csak természetesen ezek után, hogy az Operát teljesen megtöltő előkelő közönség a vendégművésznővel együtt az itthoniakat is többször a függöny elé tapsolta. A mai est nagy sikere után, melyből alapos rész illeti Márkus Dezső karagot is, nagy érdeklődés várja Eibenschütz Riza szombati második felléptét, amikor a „Bolygó hollandi”-ban Sentát énekl.

(*) Hangverseny. Schmidthauer Lajos orgonaművész rendezett ma este hangversenyt a Zenepalotában Medek Anna operanékesnő és Drumár László hegedűművész közreműködésével. A talentumos fiatal művész nagyfokú zenei képességéről tett tanúságot. Pompás technikai készültsége a legnagyobb nehézségeket is abszolút könnyedséggel győzi, regisztrálása pedig igazán mesteri. Seholy a legkisebb zökkenés, a legváltozatosabb átmenetei is kifogástalanok. A közönség igen rekonzenvesen fogadta és mindvégig meleg óváziókban részesítette. Közben Medek Anna énekelte két áriát szépen csengő hangon, izléses előadással és Drumár László játszott két darabot igen temperamentumosan és annyi erővel, hogy méltán keltett figyelmet és a lelkes ünneplést — melyben része volt — igazán kiérdemelte.

(*) **Szántó Tivadar hangversenye.** A Royal-szálló dísztermében ma Szántó Tivadar, a külföldön is előnyösen ismert magyar zongoraművész hangversenyezett, akinek meghallgatására díszes és előkelő közönséggel telt meg a koncertterem. A kiváló zongoraművész műsorán Chopin, Paganini, Brahms, Bach egy fugája, Beethoven egy szonátája és még saját átirásai szerepeltek. Valamennyi száma élénk tetszést aratott s a mai hangverseny mérlege a siker jegyében záródott le.

(*) **Az Operaházban** holnap harmadszor kerül színpadra gróf Zichy Géza „II. Rákóczi Ferenc” című dalműve. A címszerepet Takáts Mihály adja, Zrínyi Ilonát — Vasquezue, Sieniawska hercegnőt — Szamosi Elza, Longuevalt — Anthes; a többi szerepekben Flattné, Payer, Pichler, Venczell, Várady S., Mihályi, Kertész, Kornai, Szendrői, Dálnoki, Erdős, Déri, Hegedűs, Ney B., Kárpát és a kis Szentkár Mihály lépnek fel. Vezénylő karnagy Szikla Adolf; rendező Alszevgy Kálmán főrendező. (Évi bérlet 28. sz.) Szombaton Wagner Richard halálának évfordulóján *Eibenschütz* Riza, a drezdai udvari Operaház művésznőjének bucsufelépésével „A bolygó hollandi”-t adják. A vendégművésznő Senta szerepében lép fel, a hollandit Szemere, Dalandot Erdős adja. (Évi bérlet 29. sz.) A vasárnap, e hó 14-én tartandó *Mendelssohn-ünnepség* műsorát az igazgatóság véglegesen úgy állapította meg, hogy a közönség köréből felhangzott kívánságok figyelembevételével, az eredetileg tervbe vett „Athalia” megnyitó helyett a nagynevű zeneszerző kedvelt *hegedűhangversenyét* adja elő. Ilyenformán az est műsora a következő lesz: I. A *Szentivánéji álom* zenéje négy tételben a) megnyitó, b) nocturne, c) scherzo, d) nászinduló. II. *Hymnusz* a művészekhez. Vegyes férfiak, magánzólamokkal. III. *Mendelssohn hegedűversenye*, zenekísérettel előadja Baré Emil, tanár, a m. kir. Operaház első hangversenymestere; szünet után: IV. *Loreley*. Drámai regekep. V. *Hazatérés*. Vidám énekes játékok. Az ünnepi előadásra az igazgatóság táviratilag meghívta az elhalt zeneköltő életben lévő rokonát: *Mendelssohn-Bartholdy* Ernő porosz titkos tanácsost. — A vasárnapi előadás iránt a közönség oly érdeklődést tanúsít, hogy a jegyek nagyrésze már elővételben elkelt.

(*) **Az Országos Színészegyesület közgyűlése.** Jövő hónap 16-án kezd meg az Orsz. Színészegyesület három napra tervezett közgyűlését. Az egyesület tanácsa ma délután *Ditrói* Mór elnöklésével tartott ülésén tárgyalta a közgyűlés tárgyait. Roboz Elek számrevő és Werner Lajos ellenőr a gyűlés elé terjesztették az egyesület és nyugdíjintézet múlt évi zárszámadásait. E szerint a nyugdíjintézet vagyona múlt év végével 1,478.404 korona 20 fillért tett ki; az elmúlt évben a szereplő 114.901 korona 50 fillerre rugott. Ebből a vagyonból a törzsalap vagyonára 892.245 korona 84 fillér jut, míg a biztosítási (tartálék) alapra 586.158 korona 36 fillér esett. A vagyon részben a Baross-téri házban s részben biztosan kamatozó állampapírokból elsődrendű pénzügyintézeteknél van elhelyezve. Rendes tagja a nyugdíjintézetnek 1470 van, míg a nyugdíjigény nélküli tagok száma 105-re, a gyakorlatosoké 334-re, a nyugdíjasoké 216-ra rug. Özvegyi segélyben és árvasegélyben 26—26-an részesültek. A rendes tagok közül 1117 működött állandóan egész éven át, 353-an pedig szerződés nélkül voltak avagy daltársulatoknál működtek. Kolozsvárral együtt 31 igazgató működött a vidéken. A nyugdíj-alap a múlt évben 150.033 korona 59 fillért fizetett ki a nyugdíjas tagoknak; özvegyi segélyre 7292 korona 44 fillért, árvasegélyekre 1438 korona 93 fillért fizettek. A nyugdíjintézet összevétele 289.019 korona 67 fillér volt. Az idei közgyűlésen revízió alá kerül a nyugdíjalapszabály némely szakasza, az egyesületi alapszabályok, továbbá a fegyelmi szabályzat és a színházi törvények, amelyeket dr. Faludi Jenő egyesületi ügyész előadásában ma tárgyalt a tanács. Wimmer Fülöp szegedi gyárigazgató 200 koronával alapítóként lépett be az egyesület tagjai közé, a pártoló tagok közé újabban Barabás Béla orsz. képviselő is belépett. A közgyűlés tárgysorozatán több fontos indítvány lesz. Egyik fontos tárgya a színtészek betegsegélyző és temetkezési egyletének alapításáról szól. Az alapítandó egyletnek alapszabályait az iroda tisztviselői már hat hónappal ezelőtt elkészítették és a tanácsnak be-terjesztették. A tanács ma elhatározta, hogy a javaslatot a közgyűlés elé terjeszti.

(*) **Antonius és Kleopatra.** Shakespeare tragédiájából „Antonius és Kleopátra”-ból, ma délelőtt tartották az utolsó házi főpróbát a Nemzeti Színházban s holnap, 10 esztendősi pihenés után, új betanulással teljesen új szereposztásban, új fordításban és rendezésben kerül a közönség elé. A két főszerepet Somlai Artúr és P. Márkus Emilia fogják játszani. Kisebbszerepekben a színháznak csaknem egész drámai személyzete közreműködik. Így Gál, Szacsavay, Molnár László, Mihályfi, Peñes, Gabányi, Rózsahegy, Bakó, Nádas Béla, Horváth Zoltán, Mészáros Alajos, Pálfi, Garamszegi, Bónis, S. Molnár Rózi, Váradi Aranka és György Ilona játszanak benne. A darabot dr. Hevesi Sándor fordította és alkalmazta színpadra. Szombaton és vasárnap a holnapi szereposztásban megismétlik az előadást.

(*) **Ünneplés a Színészegyesületben.** Az Országos Színészegyesületnek ideai közgyűlésén fogják leleplezni dr. Bezerédy Viktor lelügyi államtitkárnak életmagysága arcképét. Bezerédy mint a színházi ügyek volt vezetője és lelkos támogatója, hosszú működése alatt néltán rászolgált a színészek haláljára. Ugyancsak most fogják leleplezni a színészegyesület volt elnökeinek: Kaffka László nyugalmazott államtitkárnak, Stesser József nyugalmazott miniszteri tanácsosnak, Pázmány Dénesnek és Molnár Lászlónak arcképeit, amelyeket az egyesületi tanácssterem számára Roboz Elek indítványára a színigazgatók készítették. Az ideai közgyűlés a tavalyi közgyűlés határozatából kifolyólag örökös dísztagul fogja megválasztani Feld Zsigmond színigazgatót, aki a magyar színészet terén szerzett elévülhetetlen érdemeket.

(*) **A Vígyszínházban** holnapután, szombaton kétszer játszanak. Esti előadásul a „Tanító”, Bródy Sándor szenzációs falusi életképe kerül színpadra ezúttal negyvenkilencedszer. A „Tanító” berlini sikere után előrelátható, hogy — miként az „Ördög” — úgy ez a magyar mű is diadalmasan fogja bejárni az összes nagy drámai színpadokat. Szombaton délután rendkívül mérsékelt helyárák mellett vizsgálóelőadás lesz, amelynek keretében az Országos Színészegyesület iskolájának növendékei három érdekes egyfelvonásosban lépnek fel. Ezek: 1. A münbergi baba, vígopera. 2. A szomszédasszony, énekes tréfa. 3. Tulipán sziget, Offenbach operettje. Holnap, pénteken a „Kivándorló”, Herceg Ferenc nagyhatású színművét ismétlik, amelynek tegnapi előadására is már az első pénztári órában az összes jegyek elkelték.

(*) **Magyar művésznő sikere Párisban.** Az előkelőségéről világszerte ismert párisi Ehrardteremben az Opera Comique és az Isnardon konzervatórium legelső rendű tagjai a szicíliai kárusultak javára fényes hangversenyt rendeztek. Minthet ez a jótékonycélu és művészi esemény különösen azért érdekel, mert a már elismert hírességek mellett egy fiatal magyar énekesnő aratta a legnagyobb sikert. Az említett bájós földünk dornói *Kutassy* Ily, *Kutassy* Janka kitűnő színművésznőnk leánya és néhai *Kutassy* Ferenc, szabadságharcunk vitéz öbesterének özvegyének unokája, aki *Várady* Sándornál kezdte énektanulását és két év óta a párisi Conservatoire Isnardon feltűnést keltő nagytehetségű növendéke. A fiatal művésznő már megjelenésével is szenzációs hatást idézett elő. A rendező e szavakkal jelezte jöttét:

— Most következék: „Brazília gyöngye”, éneklő Mademoiselle *Kutassy*, akiről bátran el lehet mondani, hogy ő pedig „Magyarország gyöngye”. Amint aztán görögös izlésű elegáns fehér öltözékében a dobogón megjelent, párisi szokás ellenére kitört a taps, mely az említett opera Misoli-áriája után ujult erővel ismétlődött és addig meg nem szűnt, míg a művésznő ráadásul néhány gyönyörű *Fráter*-nótát el nem énekelt. *Kutassy* Ily egy csapásra meghódította a kényes párisi közönséget és most már a legzárkózottabb hangversenytermek és operaházak tárva vannak előtte.

(*) **Magyar Színház.** A Magyar Színház hetének hátralévő műsorán holnap *Lengyel* Menyhért társadalmi színműve, a „Falusi idill” kerül színpadra. Szombaton a szenzációs sikerű „Forradalmi nász”-t adják, míg vasárnap este *Drégely* Gábor satirikus komédiáját „A szerencse fia”-t adják 45-ödször. Vasárnap délután fél 3 órai kezdettel *Rostand* világhírű műve, „A sasiók” kerül színpadra első helyárákkal. A Magyar Színház legközelebbi újdonsága, melyet a jövő hét végén fog bemutatni, *Henry Bataillenak*, a „Nászinduló” szerzőjének

szenzációs sikerű színműve, „A meztelen nő” lesz, amelynek előadásán *Louise Medgyaszay* Vilma, *Chabran* hercegnét: *Forrai* Róza, *Pierre* Borriert: *Csontos*, *Chabran* herceget: *Törzs* játsszák. Kivülök részt vesz a darabban csaknem az egész drámai személyzet *Márkus* László rendező vezetésével.

(*) **A „Királytigris” Kecskeméten.** Marházy Miklós kitűnő társulata tegnap, szerdán, mutatta be a kecskeméti közönségnek *Urai* Dezső munkatársunk „Királytigris” háromfelvonásos detektív-történetét. A nagy színpadi hatásokban bővelkedő színmű Kecskeméten is osztatlan sikert aratott. A közönség, mely a szép színház tágas nézőterének minden zugát megtöltötte, feszült figyelemmel követte a darab érdekesítő jeleneteit és zajos tapsokkal jutalmazta a szereplők alakítását. A kifogástalan összejáratból különösen kiemeljük *Kiss* Miklós (Királytigris), *M. Margittay* Gyula (Jefferson), *Ujj* Kálmán (Sherlock Holmes), *Krasznay* Elek (Forster), *Vitéz* Róbert (Philipp), *K. Dinyésy* Juliska (Heddy), *K. Papp* Eteika (Edith), különösen *Fenyéri* Mór (csapláros) kitűnő játékát. A gondos rendezésért *Gulyás* Menyhértet illeti őszinte dicséret.

(*) **A Petőfi-Társaság** Herceg Ferenc elnöklésével vasárnap, február 14-én délelőtt 11 órakor a Magyar Tudományos Akadémia emeleti termében felolvasó ülést tart. Az ülésen, amelynek tárgysorozatán *Jászai* Mari székfoglalója is szerepel, bemutatják *Füredi* Rikárd sremlek-mintáját, melyet a művész a Petőfi-család sirhantja fölé tervezett. Az ülés sorrendje a következő: 1. Hol az Isten? (bölcselmi óda) *Tarcsfalvi* Albert vendégtől, bemutatja dr. *Ferenczy* József rendes tag. 2. Egy színészlelek (tanulmány, székfoglaló), írta és felolvassa *Jászai* Mari tiszteleti tag. 3. Emlékezés *Bodon* József (székfoglaló), írta és felolvassa *Lőrinczy* György rendes tag.

(*) **A harmadik Shakespeare-matiné.** E hó 14-én, vasárnap délelőtt 11 órakor lesz a Kisfaludy-Társaság Shakespeare-bizottságának harmadik matinéja a Nemzeti Múzeum dísztermében. Ez alkalommal *Heinrich* Gusztáv a *Makranczos hölgyről* fog felolvasni, *Ivánfi* Jenő, a Nemzeti Színház művésze részleteket fog előadni *Radó* Antal III. *Rikárd* fordításából, *Bánóczy* László pedig „Shakespeare a mai színpadon” című tanulmányát fogja bemutatni. A következő matiné a hó 21., 28-án és márczius 7-én lesznek. Jegyek *Kilian* F. könyvkereskedésében (Váci-utca 32.) kaphatók.

(*) **A „Táncos huszárok” a külföldön.** *Rajna* Ferenc és *Szirmai* Albert operettje, a „Táncos huszárok”, amelynek már legközelebb az 50-ik előadása lesz a Királyszínházban, eddig állandóan teli házak előtt került színpadra és a közönség az énekszámok nagyrésztét esténként megismételteti és sokat kaczag a bohókás helyzeteken, különösen *Papir* harmadik felvonásbeli rendkívül mulatságos jelenetein. Az operett általános értékét a legfényesebben bizonyítja, hogy a külföldi igazgatók sorra megszerzik. Eddig szerződésileg leköötték: Bécs, Hamburg, Kopenhága és Berlin számára.

(*) **Bemutató Kolozsvárt.** *Schnitzer* Artur „Szerelmeskedés”-e Kolozsvárt is színpadra került. A kései újdonság irodalmi szépségei a Királyhágón túl is megtették hatásukat. Ez a jól összehangolt előadásnak is érdeme, melyben a darab diszkrét tónusai nem mosódtak el, s drámai szépségei kellőleg érvényesültek. *Berlányi* Vanda átérzve játszotta a szegény kis *Krisztina* szerepét, partnere *Kürthy* György (Fritz) egyszerű, közvetlen volt és ezzel teljesen megfelelt a szerző intenczióinak. *Kardos* Andor élénkiséget vitt az első felvonásba, *Horváth* Paula temperamentumosan játszotta meg a kokottot. A többiek is dicséretesen buzgólkodtak.

(*) **A velencei és müncheni kiállítások.** A velencei és müncheni kiállítások hivatalos jellegű magyar csoportjainak szervezésére, a kiállítási anyag beszerzésére és elbírálására hivatott bizottság tagjaiul gróf *Apponyi* Albert közoktatási miniszter kinevezte: *Benczur* Gyula, *Jendrassik* Jenő, *Knopp* Imre, *Mihalik* Dániel és *Szinyei* Merse Pál festőművészeket, továbbá *Róna* József és *Szamorovszky* Ödön szobrászművészeket. A müncheni kiállítás magyar osztályának a helyszínen való biztosítása ezúttal ismét *Strobenz* Frigyes festőművész lett. A két külföldi kiállításra művészeink nagyban készülődnek s csoportjaink nivója így biztosítva van.

(*) Szulamith koronás helyárrakkal. Rákosi Szidi magánzsinórájának növendékei szombaton, e hó 13-án a „Szulamith” című daljátékban fogják képességeiket bemutatni. A vizsgaelőadás érdekességét növeli, hogy Abigail szerepét *Kosári Emmi*, a Király-színház tagja s az iskola végzett növendéke fogja játszani. A czimszerepet ezúttal is *Koncz Irma* énekl. Erre a vizsgaelőadásra is rendkívül olcsó (koronás) árakon lehet jegyet váltani.

(*) Az Országos Színművészeti Akadémia e hó 13-án, szombaton, saját színpadán (Uránia) vizsgálati előadást tart növendékeivel Gál Gyula tanár vezetésével. Ez alkalommal *Szemere György* négyfelvonásos társadalmi színműve: „Erősek és gyöngékek” kerül színpadra.

(*) Ifjúsági szimfonikus hangversenyek. A közoktatásiügyi kormány intézkedéséből az Országos Szimfonikai Zenekar a legközelebbi vasárnapon, e hó 14-én kezdi meg *Kun László* vezetésével a tanuló ifjúság számára rendezendő külön hangversenyeket. Az első hangversenynek, mely a Zeneakadémiában lesz és délelőtt 11 órakor kezdődik, műsora a következő: 1. *Wagner*: Tannhäuser-nyitány. 2. *Mozart*: Szerenád. 3. *Buttykay*: Magyar-szuite. 4. *Csajkócsy*: III. Szimfónia. Jegyek ezekre az ifjúsági hangversenyekre kizárólag az iskolaigazgatóknál kaphatók. — A nagyközönség számára rendezendő legközelebbi (harmadik) szimfonikus est e hó 21-én lesz bérletben, rendes helyárrakkal.

(*) **Monstre-hangverseny.** Az a hangverseny, amelyet a budapesti postaszemélyzet egyesületei közös erővel a messinai földrendés, valamint az ajkai és a resiczabányai katasztrófa áldozatai hátra maradt inséges családtagjai felségélyezésére esztörtökön, e hó 18-án, a fővárosi Vigadó termeiben rendeznek, nagy tömegeket fog megmozgatni. A nagyarányú karok közé ékelve fogjuk hallani *B. Sándor* Erzsinek, a magy. kir. Operaház kiváló művésznőjének énekszámait. Elő fogja adni *Donizetti* operájából, a „Linda”-ból az „Ah tardai troppo...” kezdetű nagy áriáját, ami magában véve is zenei esemény számba megy, továbbá *Farkas Ödön*nek, a jeles magyar zeneszerzőnek Szabolcska Mihály versére írt „Sir a nóta, magyar nóta...” kezdetű dalát. A hangversenyre a jegyeket a levélhordók árúsítják.

(*) **Az első magyar hangszerelést.** A legközelebbi napokban jelenik meg Erdős Tivadar beszteczabányai tanár legújabb műve. Az összes hangszeres ismertetése, számos képpel. A népszerűen közzétehető módon megírt mű, melynek ára 3 korona, Havelka József bizományaiban jelenik meg, Beszteczabányán.

(*) **Hangversenyek.** A Grünfeld-négyes VII-ik hangversenye vasárnap, e hó 14-én lesz *dr. Hajdu Marcell* énekesnő közreműködésével. *Mendelssohn* századik születésnapja alkalmából előadják annak D-dur vonós-négyesét, azonkívül *Siklós Albert* még csak kivonatban levő zongoraduoját *Kelen Ida* zongoraművésznővel.

Nagy művészhangverseny. A Kereskedelmi Alkalmazottak Országos Egyesületének a fővárosi Vigadóban jöttéti intézményei javára e hó 14-én, vasárnap délután tartandó hangversenyén való közreműködésre sikerült a rendezőségnek *M. Szojter* Ilonkát, a m. kir. Operaház kiváló tagját megnyerni. Ezenkívül végleg biztosították az egyesületnek közreműködésüket a következő kiváló művészek: *P. Márkus* Emilia, *Góthné-Kertész* Ella, *Takács Mihály*, *Lunardi* Giovanni, *Góth Sándor*, *Nagy Endre*, *Dienl* Oszkár, mindmegannyi biztosíték e hangverseny sikere szempontjából.

A VIII-ik filharmóniai hangverseny hétfőn, e hó 15-én lesz. *Serato* Arrigo hegedűművész közreműködésével, aki *Mozart* esz-dur hangversenyét fogja játszani. Azonkívül még *Vitali* „Caconna”-t adja elő vonózenekar és orgona kísérettel.

Ysaie Jenő, ki hosszab szünet után hétfőn, e hó 22-én ismét egy szólóestélyvel fog kedveskedni budapesti tisztelőinek, jelenleg Skandináviában végez sikeresen gazdag nagyobb körutat. *Ysaie* budapesti hangversenye az összes idei hegedűestélyek legszebbikének ígérkezik.

Kussewitzky Sergei, a világhírű orosz gondokaművész, ki *Henri Casadesus*, a francia viola d'amour-művész és *Lindemann* Frigyes zongoraművészzel rendezi önálló hangversenyét, kedden, e hó 23-án roppant tartalmas és nálunk újdonságszámba menő műsorrall lép ismét a budapesti közönség elé.

Akadémiai Zenekar. A negyedik szimfonikus estének, amelyet március hó elsején tartanak, a mi hangversenyéletünkben szokatlan érdekessége lesz. *Bach* mesterművét, a „Actus tragicus”-t adják elő vegyes énekkel és zenekarral Budapesten először. A magánrészeket *K. Durigo* Ilona, továbbá *Arányi* Dezső és *Takács Mihály*, a m. kir. Operaház tagjai éneklék.

Pénteken, március 5-én a párisi nagy Opera primadonnája, *Yvonne Dubel*, ki múlt évben tünt fel először bécsi estélyein, a Royalban tartja első budapesti fellépését. *Dubel* k. a. dalestélyén kizárólagosan francia szerzők műveit fogja előadni, dacára annak, hogy minden stílusban otthonos és Párisban *Wagner*-énekesnő par excellence híreben áll.

IRODALOM.

* **A magyar közjog és belügyi közigazgatási jog tankönyve** a községi közigazgatási tanfolyamok számára* című munka most jelent meg második, teljesen átdolgozott kiadásban. Dr. Bartha Bélának, a selmeczabányai bányászati főiskola rendes jogtanárának ezen munkája elsősorban tankönyv a községi és körjegyzői tanfolyamok számára azon tárgykörből, mely itt a miniszteri tanterv szerint együttesen adandó elő, tehát a magyar közjog (alkotmányjog) tömör előadása, őszszes legfontosabb intézményei, továbbá a belügyi igazgatás teljes anyaga foglaltatnak benne: ugy-mint: a közigazgatás alaptfogalmai, a magyar királyi kormány, az alája rendelt hatóságok és közegek, különösen a belügyminisztérium hatásköre, szervezete, alárendelt hatóságai s közegei, az önkormányzati községszolgálat szabályai, különösen vármegyei tisztviselők, községi jegyzők, községi (kör) orvosok fizetési, fegyelmi, minősítési szabályzatai, községi, járási ügyviteli szabályok, felelővittel az önkormányzati igazgatás körébe vágó felsőbb elvi jelentőségű határozatok, aztán a magyar rendészeti igazgatásnak a belügyminisztérium alá tartozó része, ugy-mint a magasabb, vagy állami rendészet, egyesülési, gyűlékezési rendészet, utlevél-ügy, kivándorlás, az idegeneknek a magyar korona területén való lakhatása; a közrendészet köréből, toloncz-, eselődügy, tüzi és építészeti rendészet, közérköleséségi, színházi s nyilvános mutatványi rendészet; a rendészet külön közegei, m. kir. esendőrség, határrendőrség, a székesfővárosi m. kir. államrendőrség, aztán közegészségügy, nyilvános betegápolás; szegény- s emberbaráti ügy, gyámhatóságai igazgatás általában s különösen a községekben, járásban, árvaszékekben az idevonatkozó ügyviteli szabályok, végül a közigazgatási bíráskodás legújabb fejleményei s az újonnan létesített hatásköri bíráskodás. A „Pótlék”-ban mindazon változások fel vannak tüntetve, melyek a könyv nyomtatása közben történtek. De nemcsak tankönyvnek van szánya, hanem arra is, hogy a magyar községi és körjegyzői karnak a gyakorlati életben is tanulmányozásra érdemes, hasznos tájékoztató vezérkönyve legyen. A 616. oldalra terjedő tiszta, szép kiállítású, jó papíron nyomott könyvnek bolti ára 10 korona; közigazgatási tanfolyami hallgatók 6 korona 50 fillér, jegyzők és jegyzői irodák 7 korona kedvezményesen áron rendelhetik meg a szerző-kiadónál Selmeczabányán.

* **Vesztett boldogság.** Tizenkét esztendővel e előtt nyerte el az Akadémia 100 aranyas Nádasdy-díját Erdélyi Zoltán verses regénye, a Vesztett boldogság s hogy a magyar közönség mennyire szentesítette a legfelsőbb irodalmi fórum ítéletét, mi sem bizonyítja jobban, mint hogy a szép költői mű az Olcsó Könyvtár-ban immár harmadik kiadásban kerül a könyvpiacra. Szép stírfái ma sem vesztettek még fényükből, csillogásukból s hangulatuk, valamint a bennük lappangó lyrai temperamentum egyaránt jellemzők a regény hőseire, de magára a poétára is, aki e művében inkább Puskin, mint Byron tanítványának látszik. A fogékony lelkű olvasók bizonyára ma is sok szépséget fognak találni a bájos verses regényben, melynek ez olcsó kiadásban — megjelent a Franklin-Társulat-nál — ára csupán 60 fillér.

* **Az általános osztrák polgári törvénykönyv jegyzetes kiadása.** Dr. Harmath Jenő kir. járásbíró és dr. Szöllösi Ödön ügyvéd kiválóbb magyar és osztrák magánjogi írók (Katona, Haller, Raffay, Stubenrauch, Kirchstetter) művei nyomán — a magyar judikatúra felhasználásával — jegyzetekkel látták el az osztrák polgári törvénykönyvnek nálunk is érvényben levő rendelkezéseit. Bíráknak, ügyvédeknek és különösen a jogi vizsgálatra készülő jogászfizjuságnak tesz szolgálatot ez a munka, mert abban a magyar joggal szemben fennálló különbségek és a hatályon kívül helyezett szakaszoknál a helyeikbe lépett magyar törvények is fel vannak tüntetve. A könyv I. kötete december havában megjelent, a II. és III. kötet ez év folyamán jelenik meg. Az I. kötet terjedelme 13 nyomtatott iv. Előfizetési pénzek dr. Szöllösi Ödön ügyvéd címére küldendők Székelyudvarhelyre.

* **Titkos veszedelmek.** Az Egyetemes Regénytár pirosfedelű, vászonkötésű könyvsorozata újabb kötettel lett gazdagabb. Bársony István a kiváló magyar elbeszélőnek könyvével, a „Titkos veszedelmek”-kel, amelyen keresztül pompásan belé-

tünk Bársony István nagy és nemes művészetébe. Apróbb novellák gyűjteménye ez a könyv, de mindannyijára valóssággal lelki regényűvé fejlődik. Mert Bársony István ebben a könyvben nem a vadászkalandok pazar színű megírójának, hanem a lelki harcok finom megfigyelőjének mutatkozik és lelki rajzait szép kerék történetek keretébe illeszti belé. Igazán kellemes olvasmánya lesz ez a könyv mindenkinek és egy-egy novellája tovább fog rezegni még nem egy lélekben. A könyv, mely Singer és Wolfner kiadásában jelent meg, piros vászonkötésben 1 korona 20 fillérbe kerül.

* **Tao-Te-King.** Laoce-nak nálunk eddig ömereglen Tao-Te-King-jét fordította le *Stojits Iván* a külföldi kuttók nyomán s látta el bevezetéssel és magyarázatokkal. (Megjelent az Athenaeum Részvénytársaság kiadásában.) Laoce egyike a legrégibb bölcseseknek. Kínai filozófus. Kr. e. 604-ben született. Világnézetét *Stojits* misztikus monizmusnak nevezi. Tao a hatalom. Tanítása tele szeretettel, harmóniával, megnyugvással, megértéssel, de aminek alig van valami támpontja a realis életben. És ezeket, az igazi mélységeiben járó gondolatokat finom nyelvérzékkel tolmácsolja *Stojits*. Monda-tal minden erőbeli kifejezésük mellett lágyak, finom hajlásuak. A könyvet szép, biblikus hangulat lengi át. Mint régi filozófus, Laoce, az utána jövőkre hatással volt. *Stojits* végig egybeállítja a Tao-Te-Kinget az evangéliumnak vele egyező részeivel. De nem csak e két helyen, de érdekes lett volna kimutatni a hatásokat, a hasonlóságokat a többi, az előbb, vagy utóbb keletkezett vallások iratokban is. Mint pld. a Keleti szentírásokban: a Bhagavat Dsitában, a Vishnu-Puranjában, a Vedákban. Ugy hiszem, sok egyezőséget lehetne megállapítani. Ha mást nem, az eszmének, az igazságnak minden salaktól ment felmagasztosítását. Az alapigazságok vagy az erre való törekvések talán mindenütt egyek. A Keleti Krishna talán valamelyes rokonságban is lehet Taoval. Tanuságos lett volna a Laoce-féle rajongó lelkű, légius, szinte nem földön élő bölcsék tanítását, vagy értem, magát Laoce-t egy kicsit egybevetni a mi korunkban élt, a mi lelkünkhez sokkal közelebb férköző, a Laocehoz képest pogány, istentelen filozófusokkal. De ezzel csak diszharmonikus lett volna a könyveske, mely nem tart számot a tudós munka címére, inkább egy agitációnális eszköz a teozofusok kezében. Mert Laoce *Stojits* szerint teozofus. Laoce-t tehát kisajátították a teozofusok. (Akikkel tisztába alig tudunk jönni s amely kisajátításról, amellet hogy nem helyeseljük, nem is tehetünk.) Minket Laoce, hangsúlyozzuk, csupán mint régi bölcs érdekel. A fentebb említett pogányokkal egybevetésnek nyoma *Stojits*nál, mikor előszavában a peszimizmust esivar-nak, nyugtalanítósnak mondja. Ez a kis felületesség bizonyít az agitációnális mellett. És ezekkel mi nem értünk egyet. Dehogy, Laoceval nemcsak a teozofusok foglalkoznak, eltekintve a külföldi forrásmunkák nagy számától, látjuk onnan is, hogy most jelent meg a német könyvpiacra egy száraz jogtudós-nak a következő című munkája: Prof. dr. Josef Kohler: Des Morgenlandes höchste Weisheit Tao-te-King... *Stojits* mindenestre szép munkát végzett ezzel a könyvével, mely szegény filozófiai irodalmunknak csakis gazdagodását jelentheti.

Koraszülött gyermekeket

a SCOTT-féle Emulsió az elsatnyulástól megmenti és rendes erőhöz és vidámsághoz segíti őket.

Aggódó szülők ezrei nézték elragadtatva

gyermekük egészségének rohamos javulását. Még akkor is, ha a gyermek a tejet visszautasítja, a

SCOTT-féle Emulsiót

szívesen fogadja és könnyen emészti meg.

Egy eredeti üveg ára 2 K. 50.

Kapható minden gyógytárban.

AS Emulsió vásárlásánál a SCOTT-féle módszer védjegyét — a halast — kérjük egytelmeben venni

Angol készpénzrendszerü

országosan ismert első-rangu ural szabó-termek szállít mérték szerint, kifogástalan kelméből, többszöri próbával, prima munka.

Téli kabátot . . 35 frtért
Smoking-öltönyt 35 „
Frakk-öltönyt . 45 „
Prima öltönyt . 30 „

17. kerület, Belváros
Magyar-u. 3.
I. emelet. Telefon 116-59.
Kossuth Lajos-u. mellett

FŐVÁROS.

(A főváros közgyűlése. Budapest székes-főváros törvényhatósági bizottsága február hónap 17-én, szerdán délután három órakor tartja legközelebbi közgyűlését, melynek tárgysorozatából kiemeljük a következőket: A közgyűlés az üresedésben lévő nyolczadik ker. városbírói állásnak, továbbá a jogügyi, a katonai és közegészségügyi bizottságokban megüresedett egy-egy tagsági helynek és végül egy fizetéstelen árvaszéki ülnöki állásnak választás utján való betöltése iránt szavazással dönt. Foglalkozni fog a bizottmányi és tanácsi előterjesztéssel a cs. és kir. közös hadügyminisztérium tengerészeti osztályának kérvényével, a dunai partbérletre vonatkozó szerződésének meghosszabbítása iránt, a városi villamos vasut azon kérvényével, amelyben a IX. ker. Gyáli-ut és Hungária-körút sarkán fekvő terület átengedését kéri, az Országos Szakszervezeti Tanácsnak a munkanélküliség ügyében beadott kérvényével, a várszínház átalakítási költségeinek fedezésével, a vásárcsarnok, nagy husvásárjainak rendezése ügyében hozott tanácsi határozat ellen beadott felebezéssel, a Központi Fertőtlenítő Intézet 1909. évi költségelőirányzat ügyében érkezett belügyminiszteri leirattal, a VI. ker. Ferdinánd-téri élelmiszer ideiglenes rendezésével, az 1909. évre szerkesztett lovatási tervezettel, a Bkvt. által az Óbuda-Főter-óbudai temető és a lipótvárosi vonal költségeinek fedezésére kibocsátandó kölcsönkötvények törlesztési tervével, a Bkvt. Matkerti vonala egyrészének átépítésével, a IV. ker. elüljárósnál nyilvántartott behajthatatlan követelések törlesztésével, ezenkívül kegy- és nyugdíjazási kérvények és oklevél jóváhagyások, továbbá tulkiadások fedezésével. A napirend összesen 39 pontból áll.

(Népház a Lipótvárosban. Az V. kerületi általános közjótékonyági egyesület annak idején küldöttségileg járt dr. Bárczy István polgármesternél és arra kérte őt, hogy a főváros az V. ker. külső részében épületet emeljen népkönyha, foglalkoztató műhely, munkás-étkező, munkás-otthon napközi otthon, munkás-kaszinó és népkönyvtár czéljaira. A fővárosi tanács ma tartott ülésében elvileg hozzájárult az épület emeléséhez és a terveket műszaki felülvizsgálás végett az illetékes ügyosztályhoz utalta. Az új épület a tervek szerint 290.000 koronájába kerülne a fővárosnak.

(A főváros részvétele a londoni kiállításon. Királyi Imre londoni nagyvállalkozó meghívta Budapest székesfővárost, hogy ez évben Londonban rendezendő nemzetközi kiállításon szintén vegyen részt. A tanács ma foglalkozott e meghívással és elhatározta, hogy a tervezett kiállításon a főváros nem vesz részt, egyrészt azért, mert a kiállítás tisztán magánvállalkozás jellegével bír, másrészt azért, mert a főváros hatósága a folyó év május havában megnyitandó nemzetközi kiállításon a fővároshoz méltó siker kilátásával akar résztvenni.

(A hordójelző hivatal működése. A mérték-hitelesítő-hivatal fentartásából a fővárosnak a multban nem volt haszna, sőt érte jelentékeny áldozatot hozott. Ezért bizott a főváros abban, hogy a mérték-hitelesítés államosítása alkalmával a főváros kárpótlást fog nyerni. A fővárosnak erre vonatkozó akciója azonban eredményre nem vezetett. A mérték-hitelesítés államosításáról szóló törvény értelmében a hordójelző-hivatalt a fővárosnak kell fentartani. Azt remélte tehát a főváros, hogy a hordójelző-díjak megállapítása olyan lesz, hogy ha már a főváros több bevételre nem is számíthat, annyi bevétele legalább lesz, mint a multban volt. A végrehajtási utasításban megállapított díjak azonban körülbelül 25 százalékkal kisebbek az eddig szedett díjaknál, a tanács mindezek alapján feliratot intézett a kereskedelmi miniszterhez, hogy a díjakat oly mértékben állapítsa meg, hogy a fővárosnak ne kelljen a hivatalra ráfizetni. A hordójelző-hivatal működését ez év január 13-án kezdte meg és a hordójelzést a budai oldalon minden pénteken, a pesti oldalon pedig naponként végzi.

(Nemzetközi tejkiallítás. Junius első hetében Budapesten nemzetközi tejkiallítást rendeznek. A tanács elhatározta, hogy a kiállításon részt vesz.

(A központi városháza átalakítása. A fővárosi tanács elhatározta, hogy a központi városháza Gerlőczy-utcai részének helyreállítására költségvetésileg rendelkezésre álló hatvan ezer korona felhasználása iránt előterjesztést tesz a közgyűlésnek.

(Automobil-díj. A főváros tanácsa hozzájárult, hogy a Prinz Heinrich Fahrt részére a főváros részéről adandó automobil tiszteletdíj költségeire három ezer korona engedélyeztessék.

(A főváros részesedése. A főváros tanácsa a budapesti városi villamos vasut 1908. évi mérlege alapján a társaság jövedelméből a fővárost megillető hányadot 168.495 korona 88 fillérben állapította meg és intézkedett, hogy ezen összeg befizetessék.

EGYESÜLETEK.

(A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet ma esti ülésén K. Liphay Ágost műszaki tanácsos tartott előadást a közutakról és az első nemzetközi utügyi kongresszusról, amelyet a mult év október havában Párisban tartottak meg. A kongresszussal gazdag kiállítás volt egybekötve, amelynek ismeretéből kitűnt, hogy milyen széles mederben folynak azok az újabb irányú törekvések, amelyek a közutak és a közúti közlekedés megoldandó kérdéseire irányulnak. Az előadó kimutatta, hogy az automobilközlekedés fejlődése a közutak ügyét újlag előtérbe állította. Ismertette az előadó az utszerkezetek fejlődését, valamint az utak fentartásának módzatait. Igen jelentékeny sikereket értek el újabb az utak kátrányozásával, úgy hogy ezt az eljárást a külföldi országok és városok nagy arányokban követik. A kátrányréteg ellentároló teszi az ut felületét, a gyorsjárású motoros kocsik utbomlasztó hatása ellen és csökkenti az ut felület kopását. Sűrű, nehéz teherforgalmu utakon a makadamutak kátrányozása természetesen nem pótolja a követet vagy az aszfaltburkolatot, kitűnően viselkedik azonban a mérsékelt teherforgalmu utakon és főként ott, ahol nagyon sűrű az automobilforgalom. Az előadó vetített képeken mutatta be a különböző utkátrányozó eljárásokat, a kátrányozó kocsikat, az ömlesztő- és permetező készülékeket, továbbá azokat a seprő-, öntöző- és hengerelő gépeket, melyekkel — az utburkolatot megújításakor — a makadamutakat szekták felszántani. Rámutatott az előadó arra, hogy a különböző államok kormányképviselei a kongresszuson kijelentették, hogy a mérnöki tudástól várják az újabb rendszerű, nagysebességű, motoros járművekre való tekintettel, a legmegfelelőbb utépítő eljárás megteremtését és evégből állandó bizottságot szerveztek, mely ezt a kérdést állandóan a felszínen tartsa. Amidőn végül az előadó bejelentette, hogy a második utügyi kongresszust 1910-ben Bruxellesben fogják megtartani, ama reménynek adott kifejezést, hogy e közhasznú tevékenységben a magyar állam és Budapest főváros is kivessék a maga részét, hogy ezen a téren is megállítsuk helyünket a művelt nemzetek között. A hallgatóság az érdekes előadást zajosan megtapsolta.

(Felolvasás a gyermekvédelmi kurzuson. A Nőegyesületek Országos Szövetsége gyermekvédelmi kurzusának második előadását ma este tartotta meg dr. Deutsch Ernő főorvos. Előadását a hevenyfertőző megbetegedések tárgyalásával kezdte. E megbetegedések fölismérésének népszerűsítését felette nagyfontosságúnak tartja. Ezután behatóan tárgyalta a fertőtlenítésnek körmegelőző horderejét. Nagy súlyt fektet a himő elleni beoltásra és a diftéria gyógyszerével történő kezelésére. A továbbiakban a degenerált gyermekekről szól, megemlékszik a hereditárius momentumokról, különösen az alkohol közvetett és közvetlen, testet és lelket megromító hatásáról. Végezetül a siketnéma, vak és nyomorék gyermekek védelméről értekezik. Elszomorítóan tartja, hogy népünk szivesebben noveli szánalomramoltó koldusnak gyermekét, sem hogy megfelelő intézet gondozására bizza.

(A Magyar Gyermektanulmányi Társaság ma este az Ujvárosháza közgyűlési termében nyilvános értekezletet tartott nárai Szabó Sándor miniszteri tanácsos elnöklésével, amelyen Szabó János, a hüllyék intézete igazgatója a gyengeelméjűek értelem- és akaratvilágáról értekezett. Az előadó érdekesen világította meg a szellemileg fogyatékosak testi rendellenességeit, sajátos lelki világukat, majd az épeszü gyermekekkel való összehasonlítás mellett, a fogalomszerzésnek nehézségeit ismertette. Kifejtette a szellemileg fogyatékosok sívár kedélyállapotát és az akarat gyengeségét. Végül különös tekintettel az érzelmi állapotra és az akaratgyengeségre, tanításuk menetét és az elérhető eredményeket vázolta. Érdekes előadását a megjelent nagy közönség mindvégig nagy figyelemmel kísérte és megtapsolta.

(A Budapesti Orvosegyesület dermatológiai és urológiai szakosztálya e hó 16-án kedden délután hat órakor az Orvosegyesület helyiségében évszázó és tisztújító ülést tart.

Mulatságok.

** Országos gyógyszerész-bál. A gróf Andrássy Gyula belügyminiszter és gróf Hadik János államtitkár fővédnöksége alatt tartandó országos gyógyszerész-bál meghívót a rendezőség már szétküldötte és mint az ennek nyomán megindult országos érdeklődés mutatja, a bál imponáns méretekben fog lezajlani. A február 19-iki estére a Royal összes termeit ragyogó virágerdővé varázsolják. A bált pontban kilencz órakor Balogh Károly neves bandája Kurucz János és Kurucz Miklós gyógyszerészek „Patikus csárdásá”-val nyitja meg. A keringőhöz a bosnyák katonazenekar szolgáltatja a zenét. Minthogy az előjelek arra vallanak, hogy a bál igen mozgalmas, népes lesz, a pénztárnál a torlódás elkerülése végett ezúton kéri a bálrendezés a résztvevni öhajtókat, hogy jegyeiket előre váltssák meg. E czélra a rendezőség a meghívottak rendelkezésére áll e hó 17-ikéig naponta 10—12-ig és délután 3—5-ig Aggteleki-utca 8. szám alatt levő báliródban. Ugyanide forduljanak mindazok, akik tévedésből meghívót nem kaptak, de erre igényt tartanak. A báliróda hivatalos helyiségét 18—19-ikére a Royal-szálló külön helyiségébe teszi át.

** Technikus-bál. Egy színes kaleidoskophoz hasonlítható az az élet, amely a Technikusok Emlék-Báljának irodájában (VIII., Rákóczi-ut 17.) most folyik. Az élénkség, az elevenség megkésztettedőtt. A rendezőség csak most látja, mily végtelen nagy az érdeklődés az Emlék Bál iránt, csak most érzik annak a felelősségnek a súlyát, mely ily nagyszabású bál rendezésével összekapcsolódott. Ez az oka, hogy máig nem volt képes az összes meghívottak kibocsátani, dacára annak, hogy teljes sulyával ezen dolgozik. A jegyeket máig igen sokan váltották már meg, tekintve tehát a bálig hátralevő nagy időt, a rendezőség attól tart, hogy báljuk felette látogatott lesz. A Rákóczi-ut 17. sz. alatt levő báliróda csak február hó 14-ig (vasárnap) bezárolag lesz nyitva, 15. és 16-án a Hungária-szállóba költözik át a közönség kényelmére.

** A Kelenföldi Labdázó Társaság e hó 20-án, szombaton este kilencz órakor zártkörű táncestet rendez I. kerület Átlós-uti helyiségében. Az esély iránt nagy az érdeklődés, úgy, hogy sikere már előre biztosítottak látszik.

** A Betegápolók és Ápolónők Magyarországi Országos Egyesülete e hó 21-én a Royal-szálló, Erzsébet-körút 40. sz. (A kapu) a Magántisztviselők Otthona összes termeiben az egyesület tagjainak betegsegélyezésére jótékonyczulú bált rendez.

** A budapesti szállodások, vendéglősök ipartársulata márczius hó 10-én, szerdán a Royal-szálló összes termeiben jótékonyczulú bált rendez.

** A „Ganzgyári Zenekar” és vigalmi bizottsága szombaton, e hó 20-án a budai Vigadó (II. kerület, Corvin-tér) nagytermében zártkörű táncmulatsággal egybekötött hangversenyt rendez Harsányi Irén hangversenyének szíves közreműködésével.

** A „Jövő” Műkedvelő Társaság e hó 14-én, vasárnap, a VI. ker. Demokrata Kör összes termeiben, VI., Liszt Ferenc-tér 4. szám alatt, saját alapja javára cabarettel egybekötött nagy táncestet rendez.

** A könyv- és zeneműkereskedő alkalmazottak táncestetéje. A „Csak szoroson” magyarországi könyv- és zeneműkereskedő alkalmazottak egyesülete saját helyiségében (Semmelweis-u. 17.) e hó 20-án tartja évenkénti szokásos táncestetéjét, mely tekintve az élénk érdeklődést, az eddigieknél fényesebbnek ígérkezik.

** Pinczér-bál. A Budapesti Pinczér-Egyletnek márczius hó 4-én tartandó báljára már nagyban folynak az előkészületek. A szűz rendező-bizottság elén König Jakab, a Hungária-szálló, Mitrovicz Adolf, a Pannónia-szálló és Haas Imre, a Royal-szálló főpinczérei buzgólkodnak a bál sikere érdekében. A bál iroda a Hungária-szállóban van, ahol a rendező-bizottság naponta 4—6-ig áll permanenciában. A zenét Radics Béla kedvelt zenekara szolgáltatja.

** A Budapesti Rézművesek Beteg- és Temetkezési Egylete a munkanélküliek és a betegsegélyző alap javára e hó 20-án (szombat) saját helyiségük dísztermében (Wesselényi-u. 17. sz.) zártkörű táncvizalmat rendez.

** A budapesti fehérnemű és vegytisztító ipartársulata zászlóalapja javára e hó 21-én a „Demokrata Kör” összes helyiségében (VI. ker., Liszt Ferenc-tér 4. sz.) tombolával egybekötött táncestet rendez.

** A Vívó és Athletikai Club e hó 20-án a Festi Lloyd Társulat termeiben (Mária Valéria-utca 12.) hangversenyyel egybekötött táncestet rendez.

** A Budapest-dunajobbparti szállodások, vendéglősök, bor- és sörmérők ipartársulata márczius hó 4-én (csütörtökön) a „Budai Vigadó” összes termeiben (II. ker., Corvin-tér) táncmulatságot rendez.

** A „Danubius Daloskör” e hó 20-án az új pesti Colosseum összes termeiben jelmezestélyt rendez.

** Budapest „Aranyifjúsága” e hó 18-án az Erzsébet királyné Szanatórium szegénysorsú tudóbetegek javára az Upor-kávéház (Szabadság-tér, Töze-palota) külön nagytermében cabarettel egybekötött táncmulatságot rendez. A hangversenyen résztvesznek Pollatsék Elsa, Herczeg Tilly, Grossmann Rudolf, László Jenő, Nádor Jenő, Pintér Imre.

TÖRVÉNYSZÉK.

§ Ormaiék büntetése a kir. ítélőtáblán. A bizonyítási eljárás kiegészítése után ma foglalkozott az ítélőtábla az Ormai testvérek azon okirathamisítási ügyével, melyről a lapok Ormaiék szökése és szökési kísérletével kapcsolatban már több ízben írtak s mely okirathamisítás a m. kir. államvasutakat 48,000 korona erejéig károsította meg.

A felelősségi főtárgyaláson Horváth Béla kir. táblai tanácselnök elnökölt. Szavazóbírák voltak Bakonyi Imre, Sziráki Barna, Oláh András, előadó Agoraszó Péter kir. ítélőtáblai bírák, jegyző Geletis Frigyes kir. törvényszéki bíró. A királyi főügyészséget Halász Lajos kir. főügyész helyettes, a m. kir. államvasutakat, mint pótmagánváltót dr. Kovács László államvasuti ügyész képviselte, a védelmet pedig dr. Fényes Samu ügyvéd látta el.

A bizonyítási eljárás ismertetése után Halász Lajos kir. főügyész helyettes szólalt fel s beszédében kiemelte, hogy bár a kir. ügyészség az első fokon eljáró képviselője elejtette a vádat s vádlott elítélését után annak javára felebbezett is — őt a per egész anyaga és az első fokú bírói ítélet arról győzte meg, hogy vád emelésére igenis alap volt s így az első bírói ítélet megáll.

A m. kir. államvasutak, mint pótmagánváltó képviselőjében megjelent dr. Kovács László részletesen ismertette a bűncselekmény elkövetésének módjait, a bűnösség bizonyítékait és a kár nagyságát. Előadta, hogy az Ormai-fiúk egyike, Mór, József néven belépett a m. kir. államvasutak szolgálatába s ott öccsével egyetértve Rubins, Murilló, stb. képek elnevezés alatt és báró Vraunyciuány, lovag Beurouth Eduárd Julio, Neogrady Lemsay Jenő, gróf Dunay János, stb. feladók nevében Székesfehérvárra, Zágrábra, Budapestre, stb. értéktelen képküldeményeket adtak fel vasuti szállításra 8—9000 korona utánvételekkel s míg az egyik testvér, Mór, a vonatkozó vasuti okmányokat utánvét nélküli okmányokká változtatta, mint vasutas, addig József a képeket utánvét nélkül kiváltotta és a 8—9000 koronákat felvette. Ez tizenöt esetben sikerült is. 1906 november 12-én azonban rajta vesztettek s egy Bécsben báró Vraunyciuány név alatt felvett és 8950 korona utánvétellel terhelt állítólagos Murilló képet, bár okmányait mind meghamisították, már a vasutól kiváltani s Bécsben az utánvétit összeget felvenni nem bírták, mert a bűncselekmény felfedeztetett.

Ekkor Ormai Mór, alias Józsefet letartóztatták, 10.000 korona biztosíték mellett szabadlábra helyezték. Ezen alkalmat a két testvér szökésre használta fel és átvitorlázott Olaszországba, Anconába, de ott Mór, alias József helyett az igaz Józsefet, de egyben a czinkostársat fogták el, míg Mór Amerikába szökött s ma is ott van.

József ellen megindult a vizsgálat és anyai terhelő adat merült fel ellene, hogy tettestársa, sőt értelmi szerzőként az elsőbírói három évi fegyházra ítélte.

Ezen valódi Józseffel történt meg az, hogy a bécsi tanúkkal történt szembesítés után, Vácson innen, leugrott a detektív és fogházor mellől a robogó vonatról, s így próbált megszökni, de vesztére, mert lábát törvén, újból elfogták.

Ugyanakkor Mór, alias József is leugrott a robogó vonatról — mivel egy olasz vasutast detektívnek nézett — és szintén lábát törte. E baleset következtében Mór Milánóban több héten át, Orbán Dezső hírlapíró álnév alatt kórházban feküdt s mivel nem ismerték fel, elfogható nem volt, majd feleségével, Liebermann Juliával és kis leányával átment Amerikába, kis leánya mellére kötve vivén át a 38 ezer korona készpénzt.

A védelem részéről Fényes ügyvéd érvelt védenca ártatlansága mellett, azt bizonyítgatva,

hogy ő csak feláldozta magát bátyjáért s azon az alapon, hogy bizonyíték nincs ellene, hogy szándékosan fogatta el magát s végül, hogy a bécsi képfeladás nem is bűncselekmény, mert hiányzik az okirathamisítás kísérletének tényálladéka, felmentést kér.

Ítélethirdetés holnap délelőtt 9 órakor lesz.

§ Bolgár Ödön szabadlábon. A budapesti büntető törvényszék néhány nappal ezelőtt tárgyalta dr. Bolgár Ödön orvos bűntudját zárt ajtó mögött. A kir. ügyészség amiatt vádolta a letartóztatott orvost, mert a feltűnő szépségű Szluha Pálnén tiltott operációt végzett, amelynek következtében a szép asszony meg is halt. A bíróság a zárt tárgyalás után kilenc hónapi fegyházra ítélte az orvost és elrendelte, hogy tovább is letartóztatásban maradjon. Most, mielőtt az ítéletet még írásba foglalták volna, tehát az ügynek a kir. Táblához való felterjesztése előtt meglepő fordulat állott be. Dr. Bolgár, aki letartóztatása óta is folyton ártatlanságát hangoztatta, az ítélet után védőjéül felkérte dr. Gál Jenő ügyvédet, aki terjedelmes beadványt nyújtott be a törvényszékhez. Kimutatta ebben, hogy az egész bűntudat eddig hamis nyomon haladt. Igazolta ebben, hogy nem is dr. Bolgár volt az, aki az első műtétit beavatkozást tette, s ha emiatt következett be Szluháné halála, akkor sem a védenca a bűnös. Megszerezte továbbá a védő azokat a recepteket is, amelyeket a bevádolt orvos írt, s ezek is azt igazolják, hogy dr. Bolgár kezelése teljesen szakszerű és olyan volt, amely a bűncselekménynek általa való elkövetését kizárja. Mindezen körülményeknek a perrendszert bizonyítását vállalja a felebbezési tárgyaláson, de addig is kéri a védenca szabadlábra helyezését, erre az esetre 10.000 korona biztosítékot ajánlott fel. A törvényszék dr. Füzesi bíró elnöksége alatt ítélkező tanácsa hosszas tanácskozás után akként határozott a védő előterjesztése felett, hogy eddigi álláspontjának megváltoztatásával elfogadja a 10.000 korona biztosítékot és dr. Bolgár Ödönt azonnal szabadlábra helyezi. Ezen a judikatúrában eddig még elő nem fordult eset beható megvitatás tárgyát képezte a kir. ügyészségnél is. Dr. Sélly Barnabás kir. főügyész-helyettes, a budapesti kir. ügyészség vezetője, dr. Balázs Elemér és dr. Geszti Andor kir. ügyészekkel beható megvitatás alá vette a bíróság határozatát. A kir. ügyészség nem látván jogszerűt a bíróság határozatában, nem ellenzte dr. Bolgár Ödön szabadlábra helyezését, mire a letartóztatott orvos délután fél két órakor elhagyta az Alkotmány-utcai fogházat.

§ Az apa boszúja. Wolf Miklós báttaszéki vagyonos polgár összes vagyonát két leánya között osztotta meg azon reményben, hogy azok majd aztán őt eltartják. Idősebb leányához, Verner Józsefnéhez ment lakni, de itt az öreggel nagyon rosszul bántak, vén kutyának nevezték és végre kidobták a házból. Ez annyira elkeserítette az öreg embert, hogy leányát agyonlőtte. A szakszárú kir. törvényszék tegnap foglalkozott az ügygyel és az esküdtek igazmondása alapján Wolf Miklós vádlottat felmentette.

§ Ahódmezővásárhelyi méregkeverők. Érdekes ügygyel foglalkozik ma a szegedi esküdtbíró. Istenes Horváth János, akit a hírhedt hódmezővásárhelyi méregkeverők perében annak idején életfogytiglan tartó fegyházra ítélték, elítélését óta állandóan ártatlanságát hangoztatta s végre is sikerült neki perének újrafelvételét kivinni. A jómódú vásárhelyi gazdát, kit az édesanyja megmérgezéséért ítélték el, az igazságügyminiszter rendeletére ideiglenesen hazabocsátották Illaváról. Érdekes Istenes Horváth János ügyében — amelylyel kapcsolatban Jáger Marit és a hódmezővásárhelyi méregkeverők perének többi szereplőit kihallgatásra beidéztek — a dátumok találkozás. Istenes Horváth édesanyja 1895. február 11-én halt meg mérgezés következtében és ugyanezen február 11-én mérgezte meg magát Horváth felesége, aki állítólag anyósának gyökosa volt és ma, február 11-én kezdtek meg a bűnper újrafelvételét. Ma délelőtt Balassa Péter, Gyuricza Sándor, Berger Mór és Schreiber Fülöp orvosszakértőket hallgatják ki. A

tárgyaláson, mely körülbelül egy hétig fog tartani, Pókay Elek táblabíró elnököl.

A méregkeverési per mai első napján Istenes Horváth Jánost hallgatták ki. Vallomásaiban tagadta, hogy anyját, Kalocsa Erzsébetet megölte s azt vallja, hogy családját felesége mérgezte meg. Családját 18 temetkezési együletben volt biztosítva és felesége hozatott tíz forintért Jáger Maritól mérget, hogy az 1400 forint biztosítási összeget megkapja. Kihallgatása után az asszonyt kezelő hódmezővásárhelyi orvosok tanuskodtak ezután az arzénmérgezésről. A tárgyalás iránt nagy az érdeklődés. Még 41 tanu kihallgatása van hátra. A tárgyalásra Makórol, Hódmezővásárhelyről és Szabadkáról is számosan érkeztek.

§ Nemzetiségi izgatás. A Karánsebesen megjelenő „Renasterea“ című hetilap 1907. évi december 1., 8. és 22-iki számában Tulea Ámon Miklós nyugalmazott községi tanító „A román elem szétrombolása“ címen cikksorozatot írt, amelyben féktelenül izgatott a magyar állameszme és a népi iskolai törvény ellen. Megírta, hogy a román egyenetlenkedése következtében az idegenek — a magyarokat értette ez alatt a gyűjtőfogalom alatt az erdemes „czikkiró“ — mindinkább több teret nyernek román területen. A temesvári esküdtbíróháromrendbeli nemzetiség elleni izgatás vétsége miatt hat havi államfogházra ítélte a népelevél. Ezt az ítéletet ma a kir. Kuria a semmisségi panaszok elutasításával helybenhagyta.

§ A multság vége. Kreisz Antal jómódú budakeszi majoros múlt évi május 17-én holtrészegre itta magát. Budán kezdte meg az ivást és a budakeszi-uton fejezte be. Este hét óra felé betért a budakeszi Misztl-féle kocsmába, ott leült egy székre és rövidesen elaludt. Misztl József kocsmáros a teljesen elázott embert felköltötte, a vállát megbökdösve Kreisz erre felkapott egy székét és oly erővel vágta azt a kocsmáros fejéhez, hogy az koponyarepedés folytán nyomban meghalt. A gyilkos, látva tettének következményeit, megszökött, de az utcán elfogták. A pestvidéki törvényszék ma a Bánó József elnöklésével tartott fő-tárgyaláson Kreiszt erős felindulásban elkövetett halált okozó testi sértés büntette miatt egy évi börtönrre ítélte. Az ítélet jogerős.

Nyilttér.

Érőváltban közlőtekért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

Dr. KÁLLAY ZOLTÁN
jogi szemináriuma
Budapest, IV., Magyar-utca 3.
Kiváló sikerrel s alaposan készít elő az alapvizsgálat az ügyvédi vizsgáig bármely jogi vizsgára.
— Nem tévesztendő össze hasonló intézetekkel. —

Az Ujságkiadó Tiszviselők Egyesülete

f. évi február 20-án este 8 órakor

rendes közgyűlést tart

a Pester Lloyd Társaság külön termében, V., Mária Valéria-utca 12.

Napirend:

1. Elnöki megnyitó.
 2. A zárószámadás bemutatása és a felmentvény megadása.
 3. A jegyző tiszteletdíjának megállapítása.
 4. Esetleges indítványok.
- Az alapszabályok értelmében szavazati joggal csak az a tag bír, aki 3 havi tagdíjat meghaladó hátralékban nincsen.

Bródy József
alelnök.

Sümei Vilmos
alelnök.

Vadnai Henrik
titkár.

Reggelizés előtt fél pohár
SCHMIDTHAUER-féle

használatára valódi áldás gyomorhajosok-
nak és székzsorulásban szenvedőknek

Igmándi keserűvíz

az elrontott gyomrot
2—3 óra alatt tel-
jesen rendbe hozza.
Kis üveg 40 fillér,
nagy üveg 60 fillér.

KÖZGAZDASÁG.

Harez az OMGE elnöksége körül. Ismételten megirtuk, hogy gróf Zselénszki Róbert ellen a gazdák egy tekintélyes csoportja kifejezett akaratát ellen is fellépteti gróf Károlyi Mihályt. A gróf, aki nem akarja ezt a tisztséget vállalni, Párisból küldött telegramban tudatta gróf Keglevich Gyulával, hogy az elnökségre nem reflektál a megválasztása esetén nem is fogadja el. Ugyancsak a táviratot elküldte a gróf az egyesület több vezetőfőnökének is, akik a megválasztását kívánják.

Vidéki zárszámadások. A Szolnoki Mezőgazdasági Takarékpénztár Rt. a múlt évben 121.172 K 46 fillér tiszta nyereséget ért el, ami a 800.000 koronás alaptőke mellett igen figyelemreméltó eredmény. Osztalék 15 korona (7½ százalék). — A Kispesti Takarékpénztár 27.115 kor. 95 fillér nyereséget mutat ki. Alaptőke 300.000 korona. Osztalék 14 korona. Közgyűlés február 14-én. — A Borsod-Miskolci Gőzmalom Rt. 427.136 kor. 50 fillér tiszta nyereséget mutat ki. Osztalék 25 korona (12½ százalék). Részvénytőke 2.400.000 korona.

A Szövetkezeti Központi Bank R.-T. üzleti-eredménye. A kisemberek szempontjából egyik legfontosabb pénzügyi intézményünk a Szövetkezeti Központi Bank R.-T., amelynek legszebb hívatása az, hogy a szövetkezetek váltóit leszámítja, és így azoknak lehetővé teszi a hitelnyújtást a kisemberek számára. Sajnos, jőformán ez az intézmény az egyetlen, amely a kisemberek segítésére törekszik, mert ma majdnem lehetetlenség ezekre nézve a hitelforrások megnyitása. Igen fontos gazdasági és szociális érdek tehát az, hogy a Szövetkezeti Központi Bank megfelelően altruisztikus feladatának, miért is a bank legnagyobb sikere sohasem az osztalék nagyságában, mint inkább a kisembereknek nyújtott segély mennyiségében rejlik. Hogy emellett a bank még üzleti szempontból is jól boldogul, az a vezetőség nagy szakértelmének tudható be. A bank 1908. évi mérlegszámlája a következő:

Vagyon: Pénztárszámla: készpénz 27.192 K 52 fill. Pénzügyintézeteknél elhelyezve 152.326 K 38 fill. Folyószámla adósk fedezet mellett 291.859 K 65 fill. Váltószámla: leszámított váltók 1.486.828 K 05 fill. Átmeneti tételek 12.245 K 06 fill. Felszerelés számla 5000 K, leírás 1000 K. Összes vagyon: 1.944.451 K 66 fillér.

Teher: Részvénytőke 1.000.000 K. Tartalék-alap 30.000 K. Betétek: folyószámlán és takarékpénztárban 240.360 K 11 fill. Váltószámla: visszleszámitolt váltók 601.226 K 54 fill. Átmeneti tételek 16.009 K 40 fill. Osztalékszám: fel nem vett osztalék 40 K. 1908. évi veszteség- és nyereségszámla: nyereségszám 56.815 K 61 fill. Összes teher: 1.944.451 K 66 fillér.

A bankkérdés az OMGE-ban. Mint már előre jeleztük, ma délután az OMGE közgazdasági szakosztálya gróf Zselénszki Róbert elnöke alatt ülést tartott, melyen Rubinek Gyula ismertette a bankkérdést és az azzal összefüggő mezőgazdasági hitelügyet. Rubinek előadását már tegnap ismerítettük. A gyűlésen beható vita indult meg a kérdés körül, melyben Sáhgy Gyula, gróf Bethlen István, Somogyi Albert, Elek E., Hammersberg Jenő, Balogh E., Glazer G., gróf Batthyány Tivadar, Löcherer Andor vettek részt, majd Rubinek Gyula összegezte a vita anyagát s konstataulta, hogy a bankkérdés megoldásának mikéntje tekintetében az OMGE mindig az önálló bank mellett foglalt állást — ezért tartotta azt fölöslegesnek a javaslatába bevenni. Ezután a szakosztály a javaslatot lényegében némi stiláris módosítással elfogadta.

Az osztályorszájték mai húzásán a következő nagyobb nyereseményeket sorolták ki:
10.000 koronát nyertek: 12796 85472 91328.
2000 koronát nyertek: 14036 56419 96854.
1000 koronát nyertek: 16791 54857 63373 66217 74284 123059 129833.
500 koronát nyertek: 825 7853 10455 15034 18950 21171 26597 27041 29704 29958 33843 33893 42392 44246 62616 65363 65910 66034 73964 74835 80907 89696 90564 93040 96021 96570 97379 97793 104833 107304 111526 115912 117251 120899 124170. — A többi kihuzott számok 170 koronát nyertek.

Kiss szerencsége Nagy! Az osztályorszájték mai húzásán a 10.000 koronás főnyereseményt Kiss Károly és Társa bank részv.-társaság (Kossuth Lajos-utca 13.) szerencsés vevői nyerték a 91328. számú 8/8 osztályorszájtéggel.

Kamarai teljes ülés. A Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara kedden, e hó 16-án délután 4 órakor teljes ülést tart a következő napirenddel: 1. Elnöki közlések. 2. Jelentés a kamara 1908. évi tevékenységéről. 3. A kereskedelemügyi miniszter leirata a megejtendő kamarai tagválasztások tárgyában. 4. Gyapot- és gyapjufonalak mennyiség-tartalmának helyes megjelölése. 5. A kamara állandó szakbizottságainak megválasztása. 6. Több ideiglenes minőségben alkalmazott kamarai tisztviselő véglegesítése. 7. Az ipari és a kereskedelmi osztály jegyzőkönyvének felolvasása, melynek tárgyai: a) A vegykereskedelmi állomás személyzetének szaporítása. b) Szakértői kármegállapítás sérült vasuti küldeményeknél. 8. Az iparosztály jegyzőkönyvének felolvasása, melynek tárgyai: a) A Magyar vendéglősök országos szövetségének beadványa a vendéglősipar képesítéshez kötése tárgyában. b) Indítvány a fővárosi tanácsbírány enyhítése ügyében. c) Véleményadás iparkihágási ügyekben. 9. A kereskedelmi osztály jegyzőkönyvének felolvasása, melynek tárgyai: a) A borkereskedelem újabb árlelei. b) Gabonaszállítványoknál a vasut felelősségmentességének mérve. c) A borkönyv-vezetési kötelezettség és a kiskereskedők. d) Bécs városának a budapesti gabonaforgalmat vészélyeztető terve. e) A könyvkiadószület és az ipartörvény. (A könyvrészletüzet körül érdekelt könyvkiadók beadványa.) f) Pestmegye alispánjának átiratai Páty községnek országos és hetivásár, Tápó-súly, Acsa és Soponya községeknek országos vásár engedélyezése iránti kérvénye tárgyában.

A kiállítási tárgyak szállítási kedvezménye Németországban. A német osztrák nagykövetség közlése szerint a kiállítási tárgyak szállítási kedvezményének engedélyezése iránt az idegen államok részéről gyakran oly későn nyújtatnak be a megkereséseket, hogy a vasutigazgatóságoknak a beadványok elintézésére és a megfelelő utasítások kiadására nem áll elegendő idő rendelkezésére. Kívánatos tehát, hogy ilyenmü megkeresések legalább négy héttel a kiállítási tárgyak szállításának megkezdése előtt érkezzenek a külügyi hivatalokhoz.

Vámháboru Montenegróval. Tudvalevőleg Montenegró a Magyarország-Ausztriával kötött s a kölcsönös legnagyobb kedvezmény nyújtására vonatkozó szerződést minden indoklás nélkül mult év december havában hatályon kívül helyezte. Montenegróba való kivitelünk leginkább az alább felsorolandó árukra szorítkozik s az érdekelt körök tájékoztatása céljából ez áruknak a minimális és maximális tétéleit, egymással szembe állítva adjuk a kereskedővilág tudomására. A minimális tétéleket azok az államok élvezik, melyek még szerződés viszonyban állanak Montenegróval; az autonóm tétéleket pedig Magyarország-Ausztriára és azon országok áruira vonatkoznak, akiknek nincs szerződésük Montenegróval.

		Szerződéses tétel	Autonóm tétel
Cukor	100 kg.-ként	6.— K	20.— K
Petroleum		6.—	10.—
Mindenemü bőr	értékívám	10%	20%
Papíros	"	10%	15%
Selyem, meg nem munkálva	"	12%	20%
Selyem megmunkálva	"	20%	100%
Leoni fonalak	"	30%	100%
Kézműárúk	"	10%	15%
Fűárúk	"	10%	20%
Vegyészeti áruk	"	10%	15%
Gyógyszerárúk	"	10%	15%
Közönséges borok	100 kg.-ként	16.— K	20.— K
Pezsgőborok	"	120.—	200.—
Palackozott borok.			
Fűzők	"	15.—	60.—
Szeszes folyadékok	"	15.—	20.—
Eszenciák	"	140.—	200.—
Rum	"	120.—	200.—
Maetka	"	120.—	200.—
Szilvium	"	80.—	100.—
Likörök	"	200.—	250.—
Ásványvizek	értékívám	10%	15%
Sör	100 kg.-ként	6.— K	20.— K
Liszt és főzelék	értékívám	6%	20%
Érdékek	értékívám	vámmentes	vámmentes
Aszalt gyümölcs	értékívám	vámmentes	10% érték.
Kávé	100 kg.-ként	20.— K	20.— K
Rizs	értékívám	10%	10%
Fegyverek és rövidárúk	értékívám	10%	15%
Konfekcionált áruk	értékívám	10%	20%

Új gyár Debreczenben. Üvegkészítő Részvénytársaság című Debreczenben új gyár val, alábbul, melynek alaptőkéjét egymillió koronára tervezik. A vállalat kétszáz munkást szeretne foglalkoztatni.

Fizetéképtelenség. A bécsi hitelezői védegyet közli, hogy Schliesser Nándor és Társa kereskedő cég, Zombor fizetéképtelenséget jelentett.

Jutagyrak kartelje Moszkvában. A jutagyrak december hónapban értekezletet tartottak, amelyen a termelési és értékesítési feltételeket és azokat az eszközöket és módokat beszélték meg, amelyek az iparág jelenlegi kedvezőtlen helyzetét javíthatnák. A gyárak ez idő szerint üzemredukcióval kénytelenek dolgozni. Ezen az értekezleten a kartel még nem jött létre, de az alapelvekre nézve megállapodtak.

Hírek a postáról. A kereskedelmi miniszter rendeletet bocsátott ki a postautalványok utánküldése dolgában. E szerint folyó év február hó 1-től kezdve a belföldről, Ausztriából, Bosznia-Hercegovinából, az amerikai Egyesült-Államokból, Nagy-Britannia s Irlandból, brit gyarmatból vagy Oroszországból eredő közönséges vagy távirati postautalványokat a címzett vagy a feladó kérésére nemcsak belföldön, Ausztriába, Bosznia-Hercegovinába vagy a keleten működő osztrák postahivatalokhoz, hanem a magyar postával utalványforgalomban álló bármely más országba is után lehet küldeni. Az utánküldést postával vagy — ha az eredeti rendeltetési hely és az új rendeltetési hely közt távirati utalvány váltható — távirati uton lehet eszközölni. — Máramaros vármegye területén fekvő Gernyes községben 1909. évi február hó 11-én postaügynökség lép életbe. — Máramaros vármegyében: Dolha, Rahó és Terebesfejértpatak községekben, Szabolcs vármegyében: Oro, Nagylalász és Nyirboghány községekben, Heves vármegyében: Nagy-rédén, továbbá Arad vármegyében: a csuci postai ügynökségnél törvényhatósági távbeszélő-központ nyílt, korlátolt nappali szolgálattal. Kiskunhalason városi távbeszélő-hálózat létesült, mely az interurban forgalomban is részt vesz. — Hajdudhadház, Henczida, Erdőtelek és Mezőtárkány bevonattak az országos belföldi, Samac és Samac pályaudvar a részükre megállapított szűkebbkörű, Tornócz, Báni, Ó-Tátrafüred és Tátralomnicz pedig az alsó-ausztriai helyközi távbeszélő-forgalomba.

A gabonaszállítás ellen. A Budapesti Kereskedelmi- és Iparkamara kereskedő osztályának tegnapi ülésén szóba került az a hivatalos színezetű czáfolat, amely a tegnapi lapokban arra nézve látott napvilágot, hogy a német vasuti üzletszabályzat nem az egyfél százalékon, hanem szintén csak az egy százalékon felüli gabonaszállítások esetén vállal felelősséget. A kamarai kereskedő osztály ülésén ezzel szemben arra utaltak, hogy a német kormány kiküldöttéi épp úgy hajlandók voltak a tárgyalások folyamán már az egyfél százalékon felüli súlyhiányokért is szavatosságot vállalni, mint az osztrák kormány kiküldöttéi. Ha tehát az április 1-én életbelépő új német üzletszabályzat megmarad az egy százalékon felüli súlyhiány szavatosság mellett, az csak abban találhatja magyarázatát, hogy a német és osztrák kormány nem volt képes a magyar kormányt e részben tapasztalt ellenállását lefegyverezni, ami első sorban a magyar gabonatermelőkön és kereskedőkön fogja magát továbbra is megboszulni.

Az építőiparosok gyűlése. A Magyar Építőiparosok Országos Szövetsége e hónap 14-én az újjáruháza közgyűlési termében tartja idei évi nagygyűlését. Ez alkalomra a kötelekbe tartozó százhusznál több iparos-szövetségnek mintegy háromszáz kiküldöttje érkezik a fővárosba. A gyűlésen beszámolnak a legnagyobb hazai munkaadó-szervezet második évi működéséről és tanácskoznifognak az iparosok választási ligájáról, a Munkaadószervezetek Központjához való csatlakozásáról stb. Ugyanaz nap délutánján a Kisipari Munkaadók Országos Szövetsége tartja meg közgyűlését.

A városi épületek tüzbiztosítása. A tanács azon egyhangu határozatot hozta, hogy a székesfőváros tulajdonát képező ingó és ingatlan vagyon tüzbiztosítása 43 millió korona értékben 1909. hó április 1-től 1914. december 31-éig terjedő időre az Első magyar általános biztosító társasággal kötéssék meg.

A milánói csomagolási kiállítás elmarad. A milánói es. és kir. konzulátus jelentése szerint a folyó évre tervezett nemzetközi csomagolási kiállítás a délszlavoszlav földrengés miatt nem fog megtartatni. A kormány végleg eljettette az erre vonatkozó tervet.

Felelős szerkesztő:
PURJESZ LAJOS.

Kiadó-tulajdonos:

A Magyar Újságkiadó Részvénytársaság.

Igazgató: **ERDŐS ARMAND.**

TŐZSDÉK.

A BUDAPESTI ÁRU- ÉS ÉRTÉKTŐZSDE

Gabonatőzsde.

A készáru piacra ma kedvtelen volt a hangulat. Valamivel jobb kínálattal szemben a malomok tartózkodók voltak, csak keveset vásároltak és nehezen határozták el magukat akárcsak tegnapi árakat fizetni. Ezért korlátolt is maradt a forgalom, melynek folyamán mindössze alig 12000 q buza kelt el, eleinte változatlan, később néhány fillérrel olcsóbb áron. A legdrágább eladási ár 27 korona volt 80 kilós tiszavidéki búzáért, a legolcsóbb pedig 25.20 korona, 75.5 kilós bácskai, üszkös búzáért. Egyéb gabonaneműek közül rozs néhány fillérrel olcsóbb, zab, árpa és tengeri változatlan. A határidőpiacra a tengerentúli tőzsdéről ma reggelre 2¼ centtel magasabb jegyzések érkeztek, az időjárás sem fordult kedvezőre, mégis igen nyugodtan és a tegnapi zárhatnál csak csekélységgel magasabb jegyzésekkel indult meg a mai üzlet, a forgalom folyamán pedig vételkedv híján gyöngült az irányzat és mérsékelt csökkentek az árfolyamok. A tegnapi zárathoz viszonyítva, végeredményképpen ma az áprilisi buza hat fillérrel, az októberi buza két fillérrel, az áprilisi rozs tíz fillérrel, az októberi rozs négy fillérrel gyöngült, az áprilisi zab két fillérrel javult, a májusi tengeri változatlan maradt.

A készáru jegyzése a mai tőzsdén a következő volt:

Buza	kilos	Ára 100 kg.	kilos	Ára 100 kg.
Tiszavidéki új	75	—	79	26.20—26.65
"	76	25.70—26.	80	26.35—26.95
"	77	25.85—26.	81	26.50—26.90
"	78	25.20—26.50	82	—
Fejérmegyei új	75	—	79	27.20—27.20
"	76	25.60—25.80	80	26.85—27.30
"	77	25.80—26.05	81	—
"	78	26.05—26.30	82	—
Pestvidéki	74	—	78	25.95—25.60
"	75	—	79	26.50—26.50
"	76	25.60—25.80	80	26.25—26.50
"	77	25.00—25.10	81	—
Bácskai új	74	—	78	25.85—26.60
"	75	—	79	26.20—26.60
"	76	25.70—25.30	80	26.70—26.65
"	77	25.90—26.70	81	—
Roszs I-rendű új	—	—	—	19.50—20.40
középmínőségű új	—	—	—	20.20—20.40
Árpa takarmány I. rendű	—	—	—	17.00—16.90
II. rendű	—	—	—	16.20—16.90
Köles	—	—	—	—
Zab I-rendű	—	—	—	17.55—17.80
II-rendű	—	—	—	17.20—17.50
Tengeri belföldi új	—	—	—	14.15—14.35
Repce: Káposztarepce	—	—	—	—

A készáru piacon elkelt:

Buza: Tiszavidéki: 500 q 80 k 27 K, 200 q 80 k, 100 q 80 k 26.85 K, 300 q 80 k 26.75 K, 300 q 80 k 26.70 K, 200 q 79 k, 200 q 78 k 26.80 K, 600 q 79 k 26.85 K, 200 q 78.5 k 26.60 K felső, 400 q 78 k 26.60 K, 100 q 78 k 26.60 K, 400 q 76.5 k 26.10 K.

Pestvidéki: 100 q 80 k, 700 q 80 k 26.60 K, 150 q 79 k 26.80 K, 400 q 78.5 k, 200 q 78 k 26.50 K, 700 q 78 k 26.50 K, 100 q 77.5 k 26.40 K, 100 q 77 k 25.50 K, 350 q 76.5 k 26.50 K üszkös, 1600 q 76 k 26.30 K.

Fejérmegyei: 200 q 78 k 26.50 K, 200 q 77 k 26.20 K.

Felsőmagyarországi: 100 q 78.5 k 26.60 K, 100 q 77 k 26.50 K hibás, 100 q 76.5 k 26.20 K.

Bácskai: 100 q 79 k 26.80 K, 100 q 78 k 26.70 K, 100 q 77 k 26.50 K, 100 q 75.5 k 25.20 K üszkös.

Gyomai: 600 q 80 k 27 K.

Pestvidéki: 500 q 77 k 26.40 K, 1000 q 70.5 k 24.80 K kpf ab Szobozsló.

Roszs: 500 q 19.90 K 400 q 19.80 K, 200 q 19.80 K kpf par.

A határidőpiacra köttetett:

Dél előtt:

Előforduló kötések (50 kg. kint) 1909-re:	1909. áprilisi	1909. októberi
Buza	12.87—12.89—12.88—12.79	—
Buza októberre	10.98—10.99—10.93	—
Roszs áprilisi	10.15—10.16—10.14—10.17	—
Roszs októberre	9.16—9.19	—
Zab áprilisi	8.57—8.61	—
Tengeri májusra	7.28—7.29—7.27	—

1 óra 30 perccor zárulnak:

1909. áprilisi buza	12.82—12.83
1909. októberi buza	10.95—10.96
1909. áprilisi rozs	10.11—10.12

1909. októberi rozs	9.15—9.16
1909. áprilisi zab	8.59—8.60
1909. májusi tengeri	7.28—7.29

Budapesti gabonaforgalom.

1909. február 9-től 1909. február 10-ig.

	Erkezett	Elszállított
	m é t e r m á z s a	
Buza	7758	—
Roszs	820	101
Árpa	1782	—
Zab	858	—
Tengeri	1207	700
Liszt	—	7937
Korpa	—	2075

Értéktőzsde.

Az előző napok élénkségét ma már üzletlenség váltotta fel, aminek oka főleg a kedvezőtlen szerbiai külpolitikai hírek és a háborús készülődések voltak és ez okozta azt, hogy a nemzetközi értékek árfolyamai gyengébben zárultak. A forgalom meglehetősen korlátolt volt s több értékben csak névlegesen tekinthető a mai árfolyamváltás. A helyi piac is meglehetősen üzletlennül folyt le. Forgalomban voltak a Hazai bank, a Salgótarjáni és a Városi villamos vasúti részvények, részben alacsonyabb árfolyamok mellett. A kedvezőtlen külpolitikai hírek a járadékpiacot is befolyásolták, mert a járadékok jelentékeny áremelkedése ma megszűnt s a koronajáradéknál mindössze csak egy-negyed-koronás javulás mutatkozott a mai nap folyamán. Zárhatkor a koronajáradékot 92.20 koronával, az állami pénztárjegyeket 100.05 koronával jegyezték. Az utótőzsde folytatlagosan lánghabzó árfolyamokat mutatott. A médió-prolongálás, amely ma ment végbe, változatlan multkori díjtételek mellett gyors elintéztést nyert.

A mai üzlet folyamán forgalomba került: Osztrák hitel 632.50—633.25 koronán, Magyar hitel 743.25—744—743—743.50 koronán, Államvasut. 674.50 koronán, Jelzálog 426.50—425—426.50 koronán, Magyar koronajáradék 92.05—91.92½—92.35 koronán, Kereskedelmi bank 3467 koronán, Városi villamos vasut, Közuti és Leszámitolóbank ma nem került forgalomba.

Az előtőzsdén előfordult kötések: Osztrák hitel 632.50—633.50, Magyar hitel 743.25—744, Jelzálogbank 426.50—425, Magyar koronajáradék 92.05—91.92 és fél—29.20 K.

A déli tőzsdén előfordult kötések: Osztrák hitel 632.75—633.25, Magyar hitel 743—743.50, Osztrák-magyar államvasut 674.50—Jelzálogbank 426.50, Magyar koronajáradék 92.25 92.35 K.

Díjbiztosítások osztrák hitelrészvényre: holnapra 4—5 korona, nyolc napra 8—10 korona, február hónap végére 16—18 korona.

Utótőzsde délután 4 órakor: Osztrák hitel 632.50, Magyar hitel 742.25, Államvasut 674, Leszámitoló 488, Jelzálog 425.50, Rimamurányi 529.50, Városi vasut 264.50, Közuti vasut 573.

BÉCSI GABONATŐZSDE:

Bécs, február 11. (Saját tudománytól.) Az északamerikai piacokról ma újabb magasabb árjegyzéseket jelentettek, ami itt nem gyakorlatilag befolyást. A londoni tőzsde irányzata változatlan, a párisi valamivel gyöngült. A newyorki és chicagói piacok áremelkedései arra vezethetők vissza, hogy a hausse élénk tevékenységet fejtett ki és erre a contremine fölverte az árakat. Ez a mozgalom az európai piacokra nem volt hatásos. Az itteni tőzsdén csekély forgalom mellett az irányzat nyugodt, az árak változatlanok.

Jegyeztetett buza: tiszavidéki 13.55—13.95, bánati 13.25—13.55, mosoni 12.70—13.05, tótfelvidéki 12.70—13.05, délvasut 12.75—13.05, marchfeldi 12.50—12.85. Roszs: tótfelvidéki 10.20—10.40, csepeli 10.15—10.30, pestmegyei 10.35—10.85, délvasuti 10.15—10.35, különféle magyar 10.15—10.35, osztrák 10.10—10.30. Árpa: morvaországi 9.20—10.35, marchfeldi 8.40—9.25, bécsvidéki 8.10—9.30, tótfelvidéki 8.10—9.30, csepeli 7.90—8.40, közpundai Állomások 8.20—8.60, délvasuti 8—9.50, északmagyarországi 7.90—9.10, tiszavidéki 7.60—8.50.

Magyar tengeri 7.45—7.70. Cinquantin 8.85—9.40. Magyar zab 9—9.40, válogatott 9.40—9.80, cseh-morvaországi és alsó-ausztriai 9.10—9.20.

BÉCSI ÉRTÉKTŐZSDE.

Bécs, február 11. A mai előtőzsde a bel- és külpolitikai nehézségek miatt nagyon tartózkodó volt. Államvasuti részvényekben nagyobb eladá-

sokat eszközöltek, a többi értékek árfolyama azonban csak kismértékben hanyatlott. Magyar koronajáradék a kedvező pénzügyi viszonyok hatása alatt ma is javult.

A déli tőzsdén magyar koronajáradékokban berlini számlára arbitrázs-vásárlásokat eszközöltek és újból nagyon élénkek és szilárdak voltak. A többi értékek forgalma kedvtelen volt, Berlinből szilárdabb irányzatot jelentettek.

11 órakor zárultak:

Laenderbank 436.25, Unionbank 540, Bankgyesület 522.50, Államvasut 674.50, Déli vasut 102.75, Alpési 631.50, Török sorsjegy 184.50, Magyar koronajáradék 91.95 K, Orosz járadék 97 K.

1 órakor jegyezték:

Osztrák hitel 632.75, Magyar hitel 743, Anglo 294, Bankgyesület 522.75, Földhitel 1065, Laenderbank 436.75, Union 540, Államvasut 673.50, Délvasut 102, Dunagőzhajózási 930, Alpési 631.50, Rimamurányi 532 K, Orosz járadék 97.10, Török sorsjegy 184.25, Fegyvergyár 618.50, Osztrák koronajáradék 94.50, Májusi járadék 94.92, Magyar koronajáradék 92.17.

Bécs, február 11. (Magyar értékek zárulata.) 4 százalékos arany-járadék 111.55. Tiszal és szeg. kőcs. sorsjegy 144.75, Magyar hitelbank részvény 739.50, Magyar leszámitoló és váltó részvény 487.—, Rimamurányi 529.50, Magyar cukoripar 1890.—, Adriá hajózási részvénytársaság —, Magyar koronajáradék 92.05, 4 százalékos magyar földteherm. kötv. —, Magyar nyer.k. sorsjegy 193.—, Kassa-Oderbergi Vasut részvény —, Magyar Jelzálogbank 424.—, Magyar keresk. bank —.—.

Bécs, február 11. (Osztrák értékek zárulata.) 4.2 százalékos papír-járadék 94.30, 4 százalékos osztrák arany-járadék 114.95, 1860-as sorsjegy 157.—, Osztrák hitelsorsjegy 470.—, Angol-osztrák bankrészvény 293.—, Bécsi Bankverein 521.75, Osztrák-magyar bank 1761, Déli vasut 102.25, Dunagőzhajózási társ. 920.—, Dohány részv. 341.—, Cs. k. arany (vert) 11.35, Német bankv. 117.02, Osztr. Lloyd 423.—, 4.2 száz. ezüst jár. 94.30—98.10, Osztr. koronajáradék 94.35, 1864-es sorsj. 264.25, Osztrák hitelintézeti részvény 631.25, Union-Bank 538.50, Osztrák Landerbank 435.50, Osztrák-magyar államvasut 671.80, Elbevölgyi vasut 446.—, Alpési részvény 631.—, 20 frankos 19.06, Londoni váltóár 239.87, Lipótkohó 406.—, Töröksorsjegy 183.60.

KÜLFÖLDI ÉRTÉKTŐZSDE.

Berlin, február 11. A legfőbb érdeklődés ismét a járadékpiacra mutatkozott, amelyre a tegnapi nyugati tőzsdék szilárd jegyzései ösztönző hatással voltak. Emelkedő árfolyamok mellett élénk vásár volt főleg 1902. évi oroszokban, japánokban és magyar koronajáradékban. A 3 százalékos oroszbanki kölcsön tartott volt. Az orosz bank részvényei is állandó szilárdsággal tüntek ki. Amerikaiak közül különösen Kanada volt szilárd és magasabb. A többi piacon csendes volt a forgalom és szórvaosan realizációs hajlam is megnyilvánult, amely azonban a tőzsde szilárd irányzatát csak lényegtelenül befolyásolta. Csak bányáértékeket realizáltak erősebben. Kedvezőtlen befolyással volt az Iron Age jelentése és a Hibernia társaság kedvezőtlen negyedévi mérlege. Osztrák értékek Béccsel kapcsolatban meglehetősen jól tartották magukat. A további folyamatban bányáértékek folytatták visszamaradékos mozgalmukat, míg a többi érték korlátozott forgalom mellett jól tarthatta magát és ottavi részjegyek iránt kereslet mutatkozott. Zárhat szilárd. Az utótőzsdén bányáértékek tartottak. Ottavi bányák gyöngébbek, ottavi élvezeti jegyek ellenben emelkednek. A készpénzpiac ipari értékei élénk és szilárd irányzatúak voltak, bányáértékek azonban kezdetben gyöngülésre hajlottak. Magánleszámitolási kamatláb 2¼ százalékos, napi pénz 1½ százalékos.

Zárhatkor jegyezték: 4.2 százalékos papír-járadék —.—, 4 százalékos osztrák arany-járadék —.—, osztrák hitelrészvény 200.40, Déli vasut 17.90, orosz bankjegyek 215.85, 4 százalékos új orosz kölcsön 77.90, Disconto Commandit 190.60, Dinamitttrust —.—, Harpeni 192.90, Unifikált török járadék 94.80, 4.2 százalékos ezüst-járadék 94.90, 4 százalékos magyar arany-járadék 99.10, Magyar koronajáradék 93.20, Osztrák-magyar államvasut 144.90, Bécsi váltóár 85.35, Olasz járadék —.—, Alt. villamosági Edison 226.60, Gelsenkircheni 189.10, Laurakohó 203.—, Szilárd.

Frankfurt, (Zárlat.) február 10. 4.2 százalékos papír, járadék —.—, 4 százalékos osztrák arany-járadék 98.60, Osztrák hitelintézeti részvény 200.60, Osztrák-magyar államvasut 144.80, Északnyugati vasut —.—, Bustiehradi vasut —.—, Londoni váltóár 204.92, Bécsi Bankverein 133.40, Villamos részvény —.—, 3 százalékos magy. aranykölcsön 78.80, 4.2 százalékos ezüst-járadék 98.60, Osztrák koronajáradék 95.—, Magyar koronajáradék 93.10, Osztrák-magyar bank 126.90, Déli vasut részvény 17.80, Elbevölgyi vasut —.—, Bécsi váltóár 85.40, Párisi váltóár 133.50, Union bankrészvény —.—, Alpési bányarészvény —.—, Szilárd.

Hamburg, (Zárlat) február 10. 4.2 százalékos ezüst-járadék 98.20, 1860. sorsjegy 158.50, Déli vasut 17.60, 4 százalékos arany-járadék 98.25, Osztrák hitelrészvény 200.40, Osztrák-magyar államvasut 144.75, Olasz járadék 103.80, 4 százalékos Magyar arany-járadék 95.—, Szilárd.

London, február 10. Angol consol 88¼/16.

KÜLÖNFÉLÉK.

Verses könyvemmel.

Ne lapozgasd ezt a könyvet,
Ha olvasod, úgy érzed,
Hogy az utad könnyel ázott
Csöndes temetőbe vezet.

Minden versem egy-egy fejfa,
Alant pihen remény, álom,
Szóttam őket szép napokban
Aranyzinű, lenge szálon.

Harmat, mely hullt két szememből,
Lepi el a zöld galyakat
S a bűhatos szellő-zugás
Bus lelkemből fájón fakadt

De amint most a fejfákon
Szemeidnek bűvös fénye
Végig suhan, a sir pattan
S ébred lelkem száz reménye.

Ismét nyílnak, illatoznak
S körülfontják az én lelkem.
Rég elveszett szép virágok,
Ujra, újra rájuk letem.

Tudja az ég, szemeidben
Mi is az a bűvös erő,
Hogy a megholt, szép remények
Aranyzinben törnek elő.

Feleki Sándor.

(Karikaturák a pénzdarábokon.) A veronai régipénz-gyűjtemény áthelyezése alkalmával vagy hatvan darab igen érdekes pénzdaráb került elő, amelyre eddig semmi figyelmet sem fordítottak. Egy- és kéteentesimes darabok ezek, részben görög, részben francia és olasz fölírással, amelyeknek fejes vagy czimeres oldalán karcolásokat fedeztek föl. Ezek a karcolatok többnyire kereskedők reklámjai, amelyek így igen könnyen terjedtek a közönség körében. Mivel ezek a karcolatok a pénzdarábnak többnyire csak az egyik oldalára voltak vésvé, nem kellett a pénz visszaváltásáért tartani és így ez a szokás mindinkább elterjedt. Még a képviselőválasztások alkalmával korteskedésre is használták ezt a módszert, amint

DARROW HALÁLA.

— REGÉNY. —

Irta: M. L. SEVERG.

18

— Oh, te édes, megvárattalak, ugyebár? — kérdeztem, amikor oly távolságba értem, hogy szavamot hallhatta.

A leány mozdulatlanul a fához támaszkodott, mintha szavamot nem vette volna észre. Vártam, amíg csak tíz lépésnyire voltam tőle és megismételtem kérdésemet. De bár szemével rajtam csüngött, választ nem adott, mintha nem is hallotta volna azt, amit mondom.

Szinte megkövülten álltam egy helyen. Kimondhatatlan rettegés fogott el és szinte az eszméletemet veszítettem. Máskor mindig elébem szaladt és bájosan, forgószél gyanánt, beleszédült a karjaimba. Most az esküvőnk éjszakáján ott áll hidegen, némán, mozdulatlanul. Vártam valami magyarázatra, de egy hangot nem szólt. A feszült várakozás elviselhetetlenné vált, előre ugrottam, hogy megfogjam a karját és kiáltottam:

— Az Isten szerelméért, mi történt?!

Ekkor felemelte a karját és visszataszított, hogy megtáborodtam.

Nem vettem magamnak annyi időt, hogy gondolkozzam azon, mi változtathatta meg ennyire ezt a szerető, kedves lényt, ámbar villámszobában átfutott az agyamon a gondolat, hogy valami téves tudat folytán hűtlenné tart és forró indus vére elragadta. De ezt mind meg lehet magyarázni, ha felvilágosítom, ha karjaimmal átöleltem. Feléje hajoltam, hogy átkaroljam, de akkor az arcomba ütött és elmenekült. Egy pillanatra megállt a szívem verése.

Azt hittem, ez a szív nem is fog többé

egy pénzdarábnak a „Ruspoli deputato di Piacenza“ felírása világosan tanúsítja. Sok esetben a pénzeket kivert alakokból karrikaturákat csináltak ezekkel a karcolatokkal. Umberto királynak, akit harcziás és vitéz atyjával, Viktor Emánuel-lel szemben polgárkirály néven ismertek, a pénzre rávert alakját úgy torzították el, hogy a fejére magas kalapot karcoltak rá. Egy titkos művészi kéz III. Napoleont praelátusi sapkával és köpenyvel látta el, amiben éles guny rejtett a pápai államot védelmező III. Napoleon ellen. A kivitel pontossága és precizitása arról tanuskodik, hogy művészi kéz végezte ezeket a karcolásokat. Egy másik pénzdarábon viszont jellegzetes Napoleon-arc van, míg egy harmadikon a király alakja annyira el van torzítva, hogy csak pecczes hajuszáról és sajtatos orrjáról lehet ráismerni. Körülötte „Attila rex“ (Attila király) felírás olvasható, ami valószínűleg annak későbbi eredetét, hogy a francia csapatok Mentánánál 1867. november 3-án a Garibaldi szabadesapatait tönkretölték.

(A horkolás.) A legmerészebb fantázia se mondhatja valami különösebb élvezetnek, ha olyan emberrel vagyunk kénytelenek egy helyiségben aludni, ki zenei képességeit főképp egész éjjel át tartó horkolásban feje ki. A mennyire kellemetlen a horkolás a környezetre nézve, annyira ártalmas ez a rossz tulajdonság magára a horkolóra nézve. A ki horkol, az rendszeren tátott szájjal alszik, tehát lélegzőskor nemcsak az orrán, de a száján át is ömlik a levegő tüdejébe. A száján át való lélegzés pedig annyiban ártalmas, hogy a száj, ellentétben az orral, nem készíti elő a levegőt úgy, hogy a tüdőre nézve ártalmassá ne váljék. Az orron — különösen ha hideg szobában alszunk — a levegő kissé fölmelegszik, továbbá az orr nyákhártyájának nedvessége s az orron lévő szőrök mintegy megszűrlik a levegőt, az abban lévő por és piszokréteg lerakódik és a levegő aránylag tisztán ömlik a tüdőbe. Aki tátott szájjal alszik, annak garatja, gégeje kiszárad, hurutosá válik, mandulái megnagyobbodnak és sok más egyéb olyan kellemetlenséggel kell megküzdenie, melyből súlyos betegségek származhatnak. A horkoló ember rendszeren hátton fekvé alszik, amiért ajánlatos, ha megszokjuk a jobboldalon való fekvést, illetve alvást. Akj pedig mindennek ellenére horkol, annak orriüregé valszintin beteges állapotban van, tehát föltétlenül vizsgálattassa meg orvossal. Kis gyermek sokszor azért horkol, mert mandulái megnagyobbodtak. Ezeket pedig föltétlenül el kell műtíven távolítani, mert ellenkező esetben a gyermek hallóképessé-

sége romlik, szellemi fejlődésében visszamarad, továbbá pedig krónikus garat- és gégebetegségek kihozhatják, melyeknek veszedelmes következményei lehetnek.

(Hogyan lehet almára fotografiát készíteni?)

A „Természettudományi Közlöny“ új füzetében olvassuk: Az őszi ünnepélyes királyfogadtatások alkalmával a hírlapokban olvashattuk, hogy a gyümölcsök között olyan almák is voltak, amelyek különböző uralkodók képmása volt látható. Bizonyára sokakat érdekelhet, hogy almákon miként állíthatók elő fotografiák. Ezt az érdekes fotografíus-különlegességet természetesen érleléssel lehet elérni. Csak az almáját kell gondosan megválasztani. Rendszerint olyan almafajokat keresnek ki, amelyek éretlen intenzív vörösszínűek és megvárják azt az időpontot, mikor az alma teljes nagyságát elérte. A még éretlen, zöld almát, anélkül, hogy az ágról letépnék, a fény elől elzárják. Ezt úgy érik el, hogy fekete, vagy vörös papírossal burkolják be. Az almát ebben a sötét burokban tíz napig hagyják, jól vigyázva arra, hogy ez idő alatt fény ne érje. Tíz nap elteltével a burkot leemelik és az almának ama részére, amelyen a nap leginkább éri, tojásfehérjével negatív filmet ragasztanak. Most az almára ismét ráborítják a sötét papírosköpenyt, csak hogy azon a helyen, amelyen a képet másolni akarják, a képnél valamivel nagyobb nyílást vágnak ki a burokból. Most még csak arról kell gondoskodni, hogy a fa levelei ne vessenek árnyékot az almára. Miért is az alma körül azokat eltávolítják. Ha az alma így egy hétig a napnak volt kitéve, akkor a fotografia már el is készült rajta, amennyiben azokon a helyeken, amelyek fény nem érte, zölden marad és aszerint, amint több, illetőleg kevesebb fény érte, az almán a legfinomabb átmenetek keletkeznek a vörösből a zöldbe. Az így előállított fotografiákon még a legfinomabb vonások is élesek, ami az aránylag hosszú másolási idő miatt érthető is.

(Halászat telefonnal.) Egy amerikai konzul jelelti, hogy Norvégiában most a telefon halászásra használják. Vizálló aczelládában mikrofónt helyeznek el, mely fölfogja a víz alatt keletkező hangot; ezt a mikrofónt fémdrótval a halászbárkán lévő telefonkagylóba kapcsolják. A készülék arra való, hogy a halászt a hal közeledésére figyelmeztesse. Sőt olyan érzékeny ez a telefonkészülék, hogy a különféle halak közeledését más-más rezgés jelzi a telefonban. Kár, hogy a hal néma, mert különben belezenghetné hattyudalát eme legújabb és alkalmasint legveszedelmesebb pusztító szerszámba.

dobogni, de újból kalapálni kezdett, mintha olomsúly terhelné, a vérem pedig olyan hideg volt, mintha tél hidege dermesztette volna meg. Több mint husz év mult el azóta. És mindig tart még a hasztalan magyarázgatás...

Én azonban itten csak tényeket akarok felsorolni és nem lelki bánatomat esetelni.

Fehér, lenge kelme egy foszlánya volt az egész, amit menekülő kedvesemből láttam. Gépiesen kezdtem elindulni abba az irányba, de minden különösebb szándék nélkül. Ekkor az egyik bokorból előlépett egy férfi és elzárta előlem az utat. Oriási termete kísértetiesen vetette árnyékát a kis hasadék felé, amelyről egyszer már értesítettem. A teli hold megvilágította mogorva arcát. Rama Ragobah volt. Egy pillanatig szótlán álltunk szemtől-szembe és mindegyikünk várta a másik támadását. Ragobah szólalt meg először:

— Ő az enyém testestől-lelkestől! Az angol kutya pedig vegyen magának társat a saját fajtájából.

Felém hajolt és szinte sziszegve mondta a szavakat. Forró lehellete szinte úgy perzselt, mint a láng. Magamon kívül voltam a dühtől. Eles pillantásából, melylyel nehéz sétatobotom szemmel tartotta, kivehettem, hogy meg akar támadni. Alkalmasint azt várta, hogy a bottal fogok feléje ütni, azonban nekem nagy gyakorlatom volt a boxolásban és így az ökleim voltak a legtermészetesebb és legerősebb fegyvereim. És mert éppen alkalmat nyújtott egy pompás „alsó-ütésre“, ezt a hatásos fogást alkalmaztam az átkapására. Ámbár ezzel földre terítettem, még mindig nem tettem harezképtelenné.

Sajnos az ütés nem sikerült úgy, amint azt óhajtottam. Egy pillanat múlva Ragobah ismét talpra ugrott és a dühtől habzó szájjal kivonta kését.

Tudtam, hogy el vagyok veszve, ha sikerül a közelembé férkőznie. Segítségért ki-

áltanom, teljesen hasztalan lett volna, mert a Malabarba-dombnak ez a része akkor teljesen pusztá és lakatlan volt.

Ragobah úgy látszott, nem nagyon akart sietni a boszuval, hideg nyugalommal felgyűrte egyik karjáról a ruhát és lassu mozdulataival szinte ezt látszott mondani:

— Én ráérek! Ugy sem tudsz megmenekülni!

Göresősem fogtam a botot, mintha ez lenne utolsó reménységem.

Ha meg nem tanultam volna egykor, hogy a törrel jól tudjak bánni, ugy kétségte- lenül megkíséreltem volna, hogy botommal hatalmasat üssek a fejére. Erre ő várakozott is s ez az ütés az én életembe került volna. Csak a bal karját kellett volna felemelnem, hogy az ütést kivédje s ezalatt jobb kezével a kést a szívembe döfje.

Tapasztalásból tudtam, mennyivel könnyebb egy döfést, mint egy botütést kivédeni, hamar arra határoztam el magam, hogy menekülésemet erre a tapasztalatra fogom alapítani. Ragobah, mint egy macska, lassan, puhán sompolygott felém.

Botomat mintegy ütésre emeltem, ő akaratlanul, ösztönszerűleg kapta föl bal karját s jött felém.

Leeresztettem a botot arcának magasságáig s előre ugrottam testem teljes súlyával. Botom vashegye a bal szem magasságában érte s vakon, eszméletét teljesen megzavarva verte őt vissza.

Amíg annyira összeszedte magát, hogy újra védelmi állásba helyezkedhetett volna, hatalmas ütést mértem a fejére, amely a földre zúdította.

Anélkül, hogy lett volna időm megnézni, vajjon behalt-e ebbe az ütésbe, ész nélkül elrohantam. Szóval ki sem mondhatom, mit szenvedtem azalatt az éj alatt.

(Folyt. köv.)

SZINHÁZAK.

Péntek, 1909. február 12-én.

NEMZETI SZINHÁZ.

Antonius és Cleopatra.

Tragedia 5 felvonásban. Irta: Shakespeare. Fordította: Dr. Hevesi Sándor.

Személyek:
 Marcus Antonius Somlay
 Octavius Caesar Gal
 Aemilius Lepidus Molnár
 Sextus Pompejus Dezső
 Philo Páfy
 Demetrius Mihályfi
 Enobarbus Szacsavay
 Eros Mészáros
 Maecenas Horváth
 Menecrates Benis
 Alexas Rózsahegy
 Selencus Bartha
 Joa Hajdu
 Paraszt Gabányi
 Hírnök Pethes
 Cleopatra Márkus E.
 Tharmidán Molnár R.
 Irans Várady A.
 Octavia György I.

Kezdeté 1/2 8 órákor.

VIGSZINHÁZ.

A kivándorló.

Színjáték 3 felvonásban. Irta: Herczeg Ferencz.

Személyek:
 Hatfaludy herceg Fenyvesi
 Palfalvi Miklos Góth
 Bárd Szentgróthy Tanay
 Jessi Harmat H.
 Hegyi Tapolczay
 Keresztessy Vendrei
 Mihályi Szerény
 A felesége Rónaszékiné
 Adél, leányuk Hegedűsné
 Kelemen Hegedüs
 Boka Bacsza
 Vencs Kazaliczky
 Kristóf Bárdi
 Henrik Sarkadi
 Béni Győző

Kezdeté 1/2 8 órákor.

KIRÁLY SZINHÁZ.

Tánczos huszárok.

Operett három felvonásban. Irta: Rajna Ferencz. Zenéjét Szép Ernő verseire szerette: Szirmai Albert.

Személyek:
 Hubert Egon herceg Gábor
 Von Flüggen Szirmai
 Von Saarburg Csizsér
 Von Donnenwitz Sárosi
 Von Stackelberg Margittay
 Hellbrück Sina
 Canisius Wolf Papir
 Herma, neje Erdői E.
 Thea, leánya Pétrás S.
 Prosch Libor Németh
 Ede, a fia Otvos G.
 Döröntein Sátrány
 Erna, a felesége Nyáráni
 Hertha, leányuk T.Harmathé
 Dr. Froelcker Raskó

Kezdeté 1/2 8 órákor.

URANIA SZINHÁZ.

A francia forradalom.

Kezdeté 1/2 8 órákor.

M. KIR. OPERAHÁZ.

II. Rákóczi Ferencz.

Magyar történelmi dalmű egy előjátékban és 3 szakaszban. Szövegét és zenéjét írta: Gróf Zichy Géza.

Személyek:
 Zrínyi Ilona Vasquezné
 Rákóczi Juliánka Payer M.
 Absolon Venczell E.
 Radics András Várady
 Kőrösi György Mihályi
 Gróf Beresényi M. Mihályi
 Badinyi Kertész
 Kulcsár Erdős
 II. Rákóczi Ferencz Takáts
 Hesseni Amália Flattné
 Sienlawa'ska grófnő Szamosi E.
 Nigrelli gróf Kornai
 Langueval Anthes
 Korcsmáros Déri
 Dragonos kapitány Hegedüs
 Esze Tamás Szendrői
 Gazda Ney B.
 Fővadász }

Kezdeté 7 órákor.

MAGYAR SZINHÁZ.

Falusi idill.

Vígjáték 3 felvonásban. Irta: Lengyel Mennyhék.

Személyek:
 Telekes főszolgabíró Csontos
 Éva, a felesége T. Halmy M.
 Bodnár Törzs
 Fodor, segédjegyző Papp
 A felesége Forgács R.
 Hóféherke Mészáros G.
 Dr. Füzési, ügyvéd Rátkai
 Schwarcz Samu Dobi
 Csibóné Korrai R.
 Ida, a leánya Tóth L.
 Baradlay Izó Z. Molnár
 A tanító Réthey
 A pap Lenyvesi
 Öreg paraszt Köröndi
 Fialat paraszt Thuróczy
 A kasznár Czobor
 Felesége Bera Paula
 A képviselő Tarnay
 Járásbíró Tárnok
 Mari, szakácsné Marosi A.

Kezdeté 1/2 8 órákor.

VARSZINHÁZ.

Nincs előadás.

APOLLÓ-PROJEKTOGRÁF

Népszínház-utca 1-3. szám. Telefon 68-39.

Az idel sportélet Tátralomlcon. az Apolló által készített fölvetel szerdán először kerül bemutatásra. — Amerikai csikósok I. sorozat. — Amerikai csikósok II. sorozat. Little tich. — Barnai típusok és szokások. — Képek a korsolyaegyleti jégpályáról. Szerdán először kerül bemutatásra. — Merkel imitator. — Frankfurttalalkert. — Republique léghajó felszállása. — „A nagy király” Ernáni operából. (Eneklő kép.)

Kezdeté 5 órákor, vasár- és ünnepeken 8 órákor.

STEINHARDT MULATÓ

Rákóczi-ut 63. sz. Telefon 54-23.

Kezdeté 8 órákor. Ma és mindennap Ujdonság.

EGY NAGY PETITE.

Bohózat, irta: Lucian. Ezt követi:

SZERELMI FÉSZEK.

Bohózat 1 felv. Irta: Glinger és Taussig. Ford. Steinhart Géza. Továbbá: Steinhart, Gyárfás, Nedics Natália, Sándor, férfi kettős és Pápay teljesen új magánzámokban, valamint: Snowball and Dalia, amerikai ének- és tánc kettős, Bella Mara de Torée, korom és homok festőné, Ilona Elloré, lábujjhegy táncosnő és Fióra, hőlgy-quartett fellépte.

Jegyek: 9-12-ig és 3-6-ig Rákóczi-ut 63. és özv. Kontinó dohánykülönlegességi áruádjában. Andrassy-ut 29. A romok téli kertben reggeli tánc és zene. Előrendelt attrakciók. Kétféle zenekar! Beleérték nincsen. — Vasár- és ünnepnap mezei kelt helytől előadás. Kezdeté 1/2 4 órákor.

Legmegbízhatóbb Román Oszkár

Angol FOGMÜTERME

Budapest, VII., Rákóczi-ut 14. sz. I. em. Munkálatai jóságát részleifizetési kedvezményvel is biztosítja.

FOLIES CAPRICE

Igazgató: LEITNER és KELETI Révay-utca 18. Főrendező: ROTT SÁNDOR

Ma és mindennap

Az első stáció.

Bohózat. Irta: SATYR. Rendező: Rott Sándor.

Végül 11 órákor! Végül 11 órákor!

„BADE ZU HAUSE“

Jelenet a gőzfürdőben. Irta: Satyr. Rendező: Rott S.

Nappali pénztár délelőtt 9-1 óráig és délután 8-6 óráig. Az 1-ső emeleti „Casino de Párisban” elsőrangú tánc-attrakciók. — Kezdeté 1/2 2 órákor. Telefon 14-22.

Budapesti Cabaret BONBONNIÉRE.

VI., Teréz-körút 28. — Telefon 52-83.

Minden este 9 1/2 órákor:

Az új magyar és német műsor.

Orvosi Konzilium (Szatira.)

Orfeum a Kabaréban. (Új beállítás.)

Azonkívül: Baron Ervin, a kölni Stadt-Theater tagja és társulatának vendégjátéka.

Kollegen. (Bohózat.)

Jegyek 6, 5, 4, 3 kor-ért. — Bővebbet a plakátok.

ROYAL ORFEUM

ERZSÉBET-KÖRÚT 31. TELEFON 110-22

OBRENOVIC KRISZTICS MILÁN

Ma este a szenzációs februári műsor

AZ ÖNGYILKOSOK KLUBJA

Budapest szenzációja. Új zenés bohózatok, magánzámok, mókák, szatirák, tréfkák. Jegyek elővételi díj nélkül válthatók a hét összes előadásaira, a délutáni előadásokra mérsékelt áron. A téli kert tükörtermében Royal-Cabaret és táncattrakciók reggeli 5 óráig.

EDISON

Mozgófénykép Vállalat VI., Nagymező-utca 21. Telefon 64-20.

Elő előadás hétköznap d. n. 5 órákor. Vasár- és ünnepnapokon d. n. 3 órákor. Utolsó előadás kezdete 11 órákor. Szenzációs ujdonság!

Műsoron kívül: páratlan hatású ének és zenés mozgófénykép a világ legelsőrangú művészei közreműködésével.

Minden órában változó műsor.

Helysérk: Páholy 1 K. I. hely 40 fill., II. hely 40 fill., III. hely 20 fill., Gyermeknek félár.

Mozgófénykép-vállalat tulajdonosok figyelmébe. Megjelent 100.000 méter ujdonságot tartalmazó legújabb kép- (film) árjegyzékünk. Kívánatra ingyen és bérmentve. Telefon 64-20.

Fővárosi Orfeum

VI., Nagymező-utca 17. WALDMANN IMRE, igazgató.

Ma és mindennap

Harmony Four

CONSUELO FORNARINA

Hans Hauser || The Bracks

LUCIE VOLTA

Továbbá 10 más elsőrendű különlegesség.

Az előadás kezdete 8 órákor.

Jegyelővétel a nappali pénztárnál 10-1 és 3-6-ig.

Telefon 93-36.

PARISIANA-MULATÓ

Márvány-palota. Igazgató: Friedmann A.

Szerecsen-utca (a magy. kir. Operával szemben.)

Ünnepélyes megnyitás

ma, pénteken este fél 10 órákor

BACHÓ KARMESTER

a teljes honvédszenekar élén megnyitja a palotát.

A ragyogó, előkelő világvárosi műsor gyöngyei:

A NÉGY FARABONIS világszenzáció.

Constance de Linden francia társulata. Gypsy Wolf amerikai társulata. Sisters Nil angol társulata. Mattasch-Keglevich a Milánói Scala tagja. Colle-Vonia Trio oláh csoport. Little Tate a esoda táncos. Flveotti olaszok. Felin pasa háreme török társulat. Fleurs Polonaise lengyel társulat. Weeks néger társulat. Elsa de Sylvia francia kabarét diva. Nil testvérek angolok. Sisters Deyo angolok. Polly et Day amerikaiak.

Amerika legszebb nője, a new-yorki Viktoria színház sztárjának rövid vendégszereplése.

Lillian Graham

Nedics Natália, Nógrádi Gigi, Ujvári Károly stb. A Parisiana társulata 76 elsőrangú művészből áll.

Előadás után 1 órától reggeli 5 óráig fényes bál a márványteremben és a téli kertben: Bachó honvéd zenekar, newyorki néger zenekara, a nagy házi zenekar és Balog Károly cigányzenekara felváltva játszanak. Elegáns buffet, kitűnő italok, figyelmes kiszolgálás. Éjféltől 1 órától az országos híres Bálóné izletes levelei. — Jegyek már a Parisiana reggeli pénztáránál kaphatók.

RÓZSATEJ

Kitűnő teint-ápolószert 2- kor. fiatalos üdeséget kölcsönöz a bőrenek, balzsamszáppal hozzá 60 fillér.

OSAN

Kitű- fog-ápoló nő szájvíz 1 kor. 76 fill. Fogpor 88 fill.

TANNINGENE

leg. hajfestőszer 6 korona. Hetekig megmarad, és nem engedi festéket. Sötétszőkére, barnára és feketére.

ANTON J. CZERNY, Wien, XVIII., Carl Ludwigstr. 6. I., Walfischg. 5. Raktár: gyógyszerárakban, parfümeriákban stb.

CZIMBALMOT

ne vegyen, míg

REMÉNYI MIHÁLY

legújabb czimbalom árjegyzékét át nem olvasta, melyet Reményi czimbalom osztálya küld ingyen és bérmentve,

Budapestről KIRÁLY-UTCZA 58. Telefon 87-84.

Hang mint a zongoráé. Kivitel a legújabb stylusokban.

10 évi kezesség! OLCSÓ ÁRAK.

Heti műsor:

1909. február hó	M. kir. Operaház	Nemzeti Színház	Varszínház	Vigszínház	Magyar Színház	Király-Színház	Urania	Hangversenyek
13 Szombat	d. n. este A halygó hollandi	Antonius és Cleopatra	—	Az Orsz. Színészegylet előadása A tanítóné	Forradalmi nász	Tánczos huszárok	Az Országos Színészegylet Akadémia előadása	—
14 Vasárnap	d. n. este Mendelssohn-ünnepély	A vasgyáros Antonius és Cleopatra	—	Az ördög A kivándorló	A sasfók A szerenese fia	A nagymama Tánczos huszárok	—	Royal: d. n. Grünfeld négyes Vigadó d. n. Művész hangverseny

BOND LON A. gyáros, Logansport-ban,

35385. számú
"Vizmentes rostszövet és eljárás és készülőék annak előállítására"

ezümi magyar szabadalom tulajdonosa szabadalmának gyakorlatba-vétele czéljából belföldi gyárosokkal összekötötést keres; szabá-lyalmát öszleg el is adja, vagy gyártási engedélyt ad. Bővebb felvilágosítással szivesen szolgálnak

Harsányi Jenő és dr. Messinger Károly
bíró szabadalmi ügyvivők, Budapest, V., Váci-körút 78.

Inhalatorium,

pneumatikus kamara,
pöstyéni iszapkura,
villamos szénsavas
forrólégfürdők

Dr. PAJOR új vizgyógyintézete
és sanatoriumában
Budapest, VIII., Vas-utca 17
Bejárók és benlakóknak.

BUTOR ÖS VALASZTEKADÓV
RÉSZLETFIZETÉSRE
KENDHIVÜLI ÖLCSÓÁRON
KAPHATÓ

ENRENTREU TESTVEREKTEL

BUDAPEST, VI., EÖTVÖS-UTCA 17 (ANDRÁSSY-UTCA) KAPAL ARJEGYZEK INGYEN. TELEFON 62-27

Klisék

amelyek megjelentek az Egyetértés Vasárnapja ingyenes heti mellékletben

olcsón eladók

az Egyetértés kiadó-hivatalában

Eötvös-utca 32.

Birtokeladás és vétel.
Leidenfrost László és Bauer Antal
birtokvételek és eladások közvetítésére
Bpsten, VI., Dálnok-u. 26., földszint 2.
alatt közösen irodát nyitottak.
Megbízásokat készséggel vállalnak.

Katzky Lajos

épitelműlakatos-mester

Zephir- szab. ajtócsukók és elsőrendű tűzhelyek mintá-
raktára

TELEFON 22 - 78.
Budapest, VI. ker.,
Liszt Ferenc-tér 14.

Titkos betegségek

gyógyítására legjobban ajánlható 28 éven át szer-
zett kórházi tapasztalatai alapján

Dr. KAJDACS

v. es. és kir. ezredorvos és kórházi főorvos.

Biztos sikerrel, rövid idő alatt gyógyít Hughes-folyást, hólyag-
bajt, sebeket, luszort (sypillist), Borbajokat, elgyengült
férfert, idősébkénel is, önfertőzést és annak utóbajait, ideg-
és hágerincbajit, valamint minden női bajosat.

RENDEL: 4-9-ig és este 7-8-ig.

BUDAPEST, VIII., JÓZSEF KÖRUT 2.

Levelekre válaszol, gyógyszeréről gondoskodik.
Levél útján is biztos gyógyszer.

Nagyon sok vizet fizetek!

Megszűnik minden háziurnak ez a panasza, ha a vízfogyasztást házában

vizmérő

ntán fizeti és vízfogyasztását szakértői ellenőrnk által hetenként leolvastatja.
Az ellenőrzés díja 15 koronától feljebb. A heti ellenőrzés nyomban fölfedi
a hálózat vagy a felszerelési hibát és elejét veszi minden túlfogyasztásnak.

Budapesti Vizmérő Betéti Társaság **Kunz F.**
vizmérők szakgyára. Saját gyártelep.

Vízfogyasztás ellenőrzési osztály: I., Bors-utca 14. szám.
Telefon: II-06.

Hirdetések felvetetnek
a lap
kiadóhivatalában.

MAGYAR LÁNYOK

Képes hetilap fiatal leányok számára.
Szerkeszti: TUTSEK ANNA.

Fiatal uri leányok, ifju kisasszonyok egyet-
len hetilapja ez a képes heti ujság. Java ma-
gyar írók, jeles tollu pedagógusok szólnak meg
itt frissen irt munkáikkal, hogy egyfelől szóra-
koztassák a magyar leányközönséget, másfelől az
otthon falai közt átvegyék az iskolanevelő szere-
pét. Minden évnegyedében két új regény kezdő-
dik. A „Magyar Lányok“ előfizetési ára negyed-
évenként 3 korona. Január elsejével új évfolyam
indul meg. A „Magyar Lányok“ kiadóhivatala szí-
vesen küld mutatványszámot. Előfizetni bármely
könyvkereskedésben lehet vagy közvetlenül a
kiadónál SINGER ÉS WOLFNERNÉL, Buda-
pest, Andrásy-ut 10.

Vadászoknak!

Kiváló szakértők által belőtt és ellsmert
egy és kétosövű vadászfegyvereket,
flóberteket, karabélyokat, oéllövő fegy-
vereket és revolvereket csekély havi

részletfizetésre

árfelemelés nélkül szállít

Aufrecht és Goldschmied

fegyveráruháza

Budapest, VII., Rákóczi-ut 26. szám.

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

MAGYARHON ELSŐ, LEGNAGYOBB ÉS LEGIOBB HIRNEVÜ ÓRAÜZLETE.

Alapított
1847

Brausweller János
Szegeden

ÓRAK, EKSZEREK 10-évi jótállással
RÉSZLETFIZETÉSRE

Képes árjegyzék bérmentve. Javítások pontosan eszközöltenek.

E hirdetési rovatban minden szó egyszeri beiktatása közönséges...

KIS HIRDETÉSEK

E hirdetési rovatban minden szó egyszeri beiktatása közönséges...

Pénzszekrények használtak és újak, rendkívül olcsó áron kapható...

Azonnali pénz- előleggel beraktározunk butort, kocsikat, varrógépeket...

Csemegeszlőt, fagymentesen csomagolva postakosaránként 3.50 K. csemegéalma...

Hordóskaposztát, kosáruvegként 2.20, világos kajszinbaracklekárt...

Fajborokat, lefejtve, kölcsönhordóban, 28 koronájával...

Grammofon! 200 koronás, vadonatúj, 16 forintos eladó...

Diszkertkedvelők kérjenek árjegyzéket az Első magyar diszkenyő-faiskolától...

Mme. Valter angol- és francia női szabónő Budapest, VIII. ker. Fecske-utca 8. I. em. 6.

Parlament! gyorsírók által vezetett magyar, német gyorsíró-iskola. Diktálás gépirás-óttatás, magyar, német fogalmazás...

Pénzszekrények és amerikai irodabutorok, használtak és újak...

Butorvevőknek! rendkívül alkalmas vétel: 1 körös fényezett hálószoba...

Elsőrendű vadonatúj Singer női varrógépet 27 forintért...

Beszélő gépek legjobban szerkezetű erős és tiszta hangú, 15 forintos feljebb...

Habán Alajos gépészművelő Budapest, Izabella-tér 3. sz.

Ingóságokat értékesítő és beraktározó vállalat Rákóczi-ut 19. bejárat...

Stenográfia Rákóczi-ut 60. sz. Magyar, német gyorsírás-óttatás. Ingyenes gépirás-tanítás...

Jogi, politikai szigorlatokra, alap- és államvizsgákra, továbbá ügyvédi vizsgákra...

A szétküldés megkezdődött Luxus áram nincsenek, darabja 6 FORINT

Valódi harci kanarék, a legfinomabb énekturakkal, füvel-és fűvel-megszagolt, mely gyors-és ivben görülő énekek...

A. SAUER Meierhofen bei Karlsbad.

Zálogszedulákat veszek. Elzálogosított brillánsokat, gyöngyöket, aranyat, ezüstöt és ékszereket...

Modern urasági butorok alkalmi vétele és eladása háló-, ebédlő-, szalon-, ural szoba és irodai teljes berendezések...

GROSZ SANDOR és Társa Budapest, Liszt Ferenc-tér 8. szám, eselőtt Gyár-utca. Telefon 14-09.

Soványág Az egyedüli eredménytől kísért hálszer a dr. William Harley tanár amerikai erőtáp-pora. Soványag tartós, szép telt testidomokat nyerne...

Brilliantot, aranyat, ezüstöt, ékszert és régiéket veszek és adjak. Kertész ékszerész Budapest, VII. Király-utca 85. szám.

BUTOROK háló-, ebédlő-, szalon-berendezések, továbbá niszobá, iroda berendezések, réz- és mahagoni butorok...

Vadászfegyver Ritka kedvező alkalmi vétel. egyenként is potom áron eladó. Közöttük Toplew-kulesu Lancaster 20 frt.

Filozófiai Irok Tára a Magyar Tudományos Akadémia támogatásával szerkesztik Alexander Bernát és Bánóczy József. VIII. kötet.

ELEKTRO-MOTOROK minden nagyságban állandó nagy raktár LAUB LIPÓT BUDAPEST, 648 Liszt Ferenc-tér 17. sz.

INGYENI Sérvkötő, műlábak, műkezek, műfüzők, támgépek, egyenesstartók, haskötőkről és az összes betegápolási cikkekről szóló nagy képes árjegyzékünk...

Meghülésből származó hurutos bajoknál használjon Réthy-féle cukorkát. Ára gyógyszerárakban 60 fillér. 26796

Saját gyártmányú vas- és rézbutorok Részeggy ... frt 45.- Vaságy matraccsal ... 8.50 Gyermekágy ... 11.50 Sodronyágy-betét ... 3.50

WEISZ LIPÓT Király-utca 99. sz. TELEFON 57-91.

Neu Samu és Fia szállítóeszköz és gépgyár, kir. országos fegyintézet

Vác. Gyárt: mindennemű fa-és vastalicskát, kő-és kőcsesit, szerszámokat, emelőgépeket, kettős áttétellel tüzfűtőfűrészesztratókat, kerti és locomobilfeeszkendőket stb. stb.

Állandó nagy raktár. Kerjen ajánlatot!

Automatikus tömegfogó, patkányok részére 4 K. egereknél 2 K. 40 fill. egy éjjel 40 ezeret fog felügyelet nélkül...

A Franklin-Társulat kiadásában most jelent meg: Filozófiai Irok Tára

KANT prolegomenái minden leendő metafizikához, mely tudományként fog szerepelhetni.

Ford. és bevezetéssel ellátta Alexander Bernát. Második javított és bővített kiadás. Ára 2 kor. 80 fillér.

Kapható: LAMPEL R. könyvkereskedő (F. és Fia) r.-t.-nél Budapest, VI., Andrássy-ut 21. és minden könyvkereskedésben.

A legelőnyösebb részlejtézetére zongorát, planinot, czím balmot, hegedűt

késszemből áron a legújabb rendszerű bankhitel utján kizárólag csakis REMÉNYI nagy magyar hangszertelepen

Prospektus és árjegyzék ingyen. Budapest, Király-u. 58.

30 forint. Varrógépek egy új valódi csatlós Singer varrógép. Zárószekrény. 5 évi jótállással csakis SINGER A. műgépésznél

Bpest, főútlelet Akáfo-u. 55. Mindennemű varrógép javítását a legújatusabb árban elvállalom. Árjegyzék ingyen.

Fiatalkereskedő segéd, nem régt felszabadult, a rótos, női és ural divat szakmából, állandó kondíciót keres. Nem reflektál nagy fizetésre. Azonnal beléphet. Czím: Sziv-utca 41., II. em. 13. Weisz Ernő.

KWIZDA-FÉLE FLUID

Rég bevált aromatikuss beoörösölés és inak és izmok erősítésére és edzésére. Turisták, kerékpárosok, vadászok és lovasok által sikerrel használva elő-és uterősítésre nagyobb turák után. Egész üveg ára K 2.- Fél üveg ára K 1.20

Valódián kapható a gyönyörtárakban - Forráktár: Tüök József gyönyörtársaság, Budapest, Király-utca 12., Andrássy-u. 26.

INGYEN DRÁGABB, MINT ÁNALUNK RENDELT PÉNYKÉP NAGYÍTÁSOK MINDEN IRÁNYBAN RAFAEL PÉNYKÉP ÉS MŰVÉSZETI MŰTÁRSASÁG BUDAPEST, VI. KÖTTÉRE-UTCA 4-6 KÖTTÉRE-UTCA 19-21. ÉS 1908. ÉVI PÉNYKÉP MŰVÉSZETI MŰTÁRSASÁG ÜZLETÉVEL KÉSZÍTTEL A ARANY-ÉREMMEL.